
LIBRARY OF CONGRESS
1800

JULIUS MAGNUSSEN

GUDS SMIL

TEEN HASSELBALCHS FORLAG

GUDS SMIL

JULIUS MAGNUSSEN

GUDS SMIL

STEEN HASSELBALCHS FORLAG

Krohns Bogtrykkeri

FØR jeg begynder paa Beretningen om nogle højst sælsomme Oplevelser, jeg har haft, er det nødvendigt at jeg forestiller mig selv for mine Læsere. Thi jeg tør ikke gaa ud fra, at de alle ved, hvem jeg er, og det saa meget mere, som jeg foruden mine sædvanlige Tilskuere mener, at jeg med denne Bog erhverver mig nogle nye Læsere, som tidligere ikke har hørt om eller kun ganske flygtigt kender denne dramatiske Forfatter, der synes at være yndet af det kgl. Teaters Parket.

Jeg er, som allerede røbet, dramatisk Forfatter, og indtil for faa Aar siden var jeg en dristig og temmelig frygtet Journalist ved de frisindede Aviser. Mit Navn er nogenlunde kendt i mit eget Fædreland, men udenfor dets Grænser har jeg vist kun meget spredte Beundrere. Dog er mine Ungdoms Lystspil vandret viden om i tysktalende og hollandsktalende Lande, og jeg tror, de er paa

Vej til at bore sig frem i Amerika. Men derom ved jeg intet bestemt.

Efter fem Aars Tavshed griber jeg nu Pennen og udsender en Bog til Overraskelse for mine Venner og Publikum, som havde hørt og ventet, at jeg havde skrevet et nyt Lystspil. Jeg havde det ogsaa, men uventede Begivenheder fik mig til at standse Arbejdet, som næsten var fuldendt, og om disse Begivenheder handler denne Bog. Jeg havde planlagt, at min nye Komedie skulde spilles i denne Sæson, og jeg var midt i et anstrengende Arbejde for at faa den færdig, da der skete noget, som ganske forandrede mine Planer og vil forandre mit Livs Planer i det Hele taget.

De, som kender Forfatteren af disse Blade, vil synes, det er overflødigt, at jeg forklarer, at jeg maa betragte det som en Begivenhed, naar jeg henlægger mit Komedieskriveri. Men de, som ikke kender mig, maa vide, hvorfor det er en Begivenhed for mig selv og for en lille Kreds i København i Sæsonen 1919—20.

Jeg tør uden at rose mig selv, hvilket forøvrigt slet ikke er mig saa meget imod, erklære, at jeg hidtil har haft overordentligt Held med mig paa min Løbebane som dramatisk Forfatter. Et endog usædvanligt Held. Det danske nationale

Teater har spillet mange af mine Skuespil, og fra jeg var ganske ung har Heldet fulgt mig, og jeg maa fastslaa som en Kendsgerning, at naar jeg nu stilede mod en ny Première paa det kgl. Teater, var det med den sikre Bevidsthed, at man med Spænding vilde imødese en saadan Begivenhed i den Kreds, jeg tilhører. Og det kildrede i højeste Grad min Forfængelighed at vide, at man med stor Nysgerrighed imødesaa de nye Paafund, som den yndede yngre Dramatiker havde til Hensigt at more Publikum med. Og jeg vidste, at Nysgerrigheden og Spændingen vilde være saa meget større, som jeg siden 1915 ikke har faaet noget Skuespil opført eller i det Hele taget har skrevet noget af Interesse, men for Resten heller ikke noget, som kunde skuffe dem, der før har holdt af mig.

Efter lang Tids Dvale havde jeg mit Arbejde parat og stod ved de sidste Skanser.

Jeg skildrer dette saa omhyggeligt, slet ikke for at behage mig selv i Omtalen af den Forfatter, jeg sætter saa megen Pris paa, men for at forklare, at jeg stod paa et spændende Punkt i mit Liv. Min Ungdom var gledet hen med Sukces og Held. Jeg var 37 Aar. Og jeg følte, at naar jeg nu traadte frem for Publikum, maatte jeg vise

mig som en mere moden Mand. Og efter langt og energisk Arbejde var jeg naaet saa vidt, at jeg saa, at der var Muligheder for igen at erobre den Plads, jeg havde som ganske ung, en Plads, jeg ikke havde forladt, fordi jeg var trængt bort af andre og bedre Folk, men en Plads, jeg selv var gaaet fra paa Grund af Sygdom og mange andre Begivenheder, som havde taget mit Mod og min Arbejdslyst.

Men jeg øjnede nu Maalet i November 1919, og jeg glødede af Iver efter atter at staa foran Publikum og vise, at jeg var den samme som før, men bedre og ældre og mere moden.

Dette er Sandheden om mig selv, som jeg maa skrive, fordi De skal forstaa, at jeg syntes, jeg var paa et meget vigtigt Punkt i mit Liv, hvor det gjaldt alt for mig. Og da jeg med glad Hjerte og bævende Sind havde følt, at jeg var mig selv igen, mine Figurer levede paa mit Skrivebord, og mine Repliker føg om Ørene paa dem — da kastede jeg det hele Spil overende og interesserede mig ikke for det mere.

De kan forstaa, at det maa være vigtige Begivenheder, som kan bevæge en Skribent, som var i min Situation, til helt at opgive sit Forehavende og lægge et Arbejde tilside, som for ham betød en

ny Epoke i hans Liv. Og de, som kender mig, vil undre sig saa meget mere over det, jeg siger, som de ved, at min eneste virkelig dybe Interesse er dette Arbejde, og det eneste, som virkelig formaar at drive mig frem, er min Ærgerrighed. Og alt, hvad jeg gennem et helt Aar havde skrevet, alt, hvad jeg møjsommeligt havde kæmpet mig til, det kastede jeg paa en eneste Dag bort og skænkede ingen Interesse mere.

Det er de Begivenheder, der fik mig til at foretage disse Skridt, som jeg vil skildre paa disse Blade. De Begivenheder var saa sælsomme og saa mærkelige, at jeg tror, det bliver meget svært for mig at overbevise mine Læsere om, at jeg taler Sandhed, saa meget sværere, som jeg selv næsten ikke kan tro paa det, jeg ved. Skønt jeg har set med mine Øjne og hørt med mine Øren, skønt jeg har følt med mine Sanser, og skønt mit Hjerte og min Forstand har været overbevist, er jeg, som skriver dette, maaske den, i hvem Tvivlen taler stærkest.

Det kunde synes mærkeligt, at jeg allerede i min Indledning opkaster Tvivl om Sandheden af min Beretning. Men hvis man følger mig til Slutningen, vil man forstaa mig. Jeg tvivler ikke om min Beretnings Rigtighed, thi jeg ved, at intet, jeg

skriver, er overdrevent eller Løgn. Men min Tvivl gælder det gaadefulde, det forunderlige, det ubegribelige, som staar paa disse Blade, og som jeg meddeler, fordi jeg ikke kan lade være, fordi jeg maa og skal.

Jeg maa trætte mine Læsere med endnu at sige nogle Ord om den Person, hvis Navn staar udenpaa denne Bog.

Jeg er altsaa 37 Aar og dansk, født i Danmark, dansk i Bund og Grund. I Danmark findes alt det, jeg elsker og beundrer. Jeg har levet mit Liv i mit eget Land, og naar jeg har været udenfor dets Grænser, har jeg følt mig som en ensom Flygtning. Jeg skriver det, fordi det er nødvendigt fuldt ud at karakterisere den Mand, hvis Beretning følger paa disse Blade. Jeg er ingen Eventyrer, som har flakket rundt i Verden. Jeg kender meget lidt til alt muligt. Hvad jeg ved, har jeg gættet mig til, sjældent erfaret. Hvad jeg har lært, har jeg hørt om eller anet, sjælden læst. Mit Liv har været saadan, at jeg aldrig har hengivet mig til Studier af nogen Art. Jeg har ført en Journalists overfladiske Liv. Jeg har haft Venner i alle Samfundslag, rige og fattige, Kunstnere og Forretningsfolk. Jeg er gledet med Strømmen, har altid svømmet ovenpaa og har aldrig oplevet

noget, som kunde sætte Spor i mit Liv eller berøve mig min Ligevægt — aldrig indtil den Dag, da jeg lagde mit ufuldendte Skuespil fra mig.

Jeg ønsker, at Læseren, før han giver sig i Lag med min Beretning, skal kende den Person, som har skrevet den, og derfor gaar jeg videre i Omtalen af mig selv. Og jeg vil paa Grund af de Omstændigheder, som nøder mig til at omtale mig selv, ganske absolut holde mig til Sandheden, selv om den ikke altid er smigrende.

Jeg er simpelthen en temmelig uvidende Person og grænseløs overfladisk. Min Viden om Historien og Literaturen er saa spredt, at jeg til Tider for Alvor har besluttet mig til at gøre noget alvorligt for at faa blot en nogenlunde solid Dannelse. Men jeg har hidtil aldrig haft Lejlighed eller Tid til disse Studier. Jeg ved lidt om alting, da jeg er fra et godt Hjem, hvis Overhoved var en Kunstner og en Videnskabsmand. Jeg har altid kunnet klare mig i Livet, selv i de vanskeligste Situationer, fordi jeg har haft en Anelse om alle Problemer, og fordi jeg har lært at gætte det, som jeg ikke ved. Men positiv og solid Kendskab til noget som helst har jeg ikke og havde vel aldrig nogensinde faaet. Thi som jeg har levet, har det været unødvendigt, og den Literatur, jeg dyr-

kede, krævede ikke nogen Viden og ingen Kundskab.

Men jeg kendte Livet — lidt. Jeg har set en Del af Livet, og hvad jeg ikke har set, har jeg følt. Mine egne Oplevelser har ikke været store, og ingen Dramaer er kommet paa min Vej. Men jeg kendte mig selv, og jeg kendte mit Hjerte, og jeg kunde føle alle Følelser og tænke alle Dramaer. Min Fantasi var ikke skabende, men min Følelse var levende, og jeg tog sjældent fejl af mit Instinkt.

Man har sagt om mig, at jeg havde meget Hjerte. Jeg har aldrig selv troet paa det. Mit Hjerte var mit Talent. Mit Talent var min Følelse. Mit Hjerte kunde skælve og bevæges, men det var mit Talent, og ikke min Kærlighed til Mennesker. Mit Temperament bundede ikke i rige menneskelige Følelser, men i mit Talent.

Man vil efter disse Selvbetragtninger komme til det Resultat, at jeg maa være en temmelig overfladisk Person. Jeg har selv ment det, men jeg har skjult det for mig selv og for andre. Men jeg vil sige, at jeg heller ikke ved, om det er rigtigt. Thi jeg har ingen af de Glæder, som tilkommer overfladiske Mennesker. Jeg har levet gyngende paa Overfladen, ofte solende mig i det Vel-

være, som omgiver en elskværdig Mand, som foruden Elskværdighed endogsaa har noget Talent og lidt Sukces. Men jeg har aldrig fundet Lykke ved overfladiske Glæder. Intet af, hvad mit Liv har bragt mig, har givet mig Tilfredshed, og naar jeg havde mest Held med mig og tilsyneladende stod mest begunstiget af Skæbnen, hviskede en indre Stemme i mig: Det turde være Løgn altsammen.

Jeg kendte Livet og kunde føle Livet, for mit Talent anede det. Jeg kunde skælve af Fryd og tro, at nu var jeg en Mand, nu mødte Livet mig, nu blev jeg voksen — men en indre lille Djævel lod mig ikke have Ro. Og jeg har aldrig nogensinde, naar jeg gyngede glad, munter og stolt paa Overfladen, kunnet lukke Ørene til for denne djævelske Stemme.

Jeg har aldrig bedraget mig selv, for jeg kendte Sandheden. Og dette Kendskab til Sandheden og denne mærkelige Evne til ikke at blive Offer for Selvbedraget — det var mit Talent.

Naar jeg taler om mit Talent, tænker jeg ikke paa det, man i literær Forstand kalder Talent. Mine Evner og deres Begrænsning kender jeg meget godt, og jeg har aldrig overvurderet det, der *var*. Om jeg har sat min Næse lidt i Sky, saa er

det, fordi jeg har tænkt paa det, som kunde være eller maatte komme. For jeg har aldrig tvivlet paa, at engang kom det, hvorefter hele min Sjæl higede, det eneste, som virkelig har været Genstand for min dybe Følelse og Kærlighed — det forunderlige og ubegribelige, som er kunstnerisk Geni — min eneste Kærlighed, mit eneste Maal, mit alt.

Det, jeg mener med mit Talent, det er den forunderlige Illusion, jeg har om alting. Jeg kender ikke Livet dybt og indgaaende, men jeg har en mærkelig Illusion om det. Jeg kender ikke det gode og det dybe og det værdifulde i Tilværelsen, men jeg aner det. Mit Hjerte kan ikke føle en Mands dybe Kærlighed, men det kan skælve vidunderligt ved Tanken om den. Jeg ved intet om Literaturen, og jeg har intet læst, jeg kender ikke Filosofiens Historie og ingen Systemer — jeg ved intet, for jeg har intet lært — men jeg har en ubegribelig Illusion om det. Jeg kan føle, naar et Navn er stort, og jeg kan føle Forskellen paa ondt og godt. Jeg har gættet mig til Livet og Historien og Tilværelsen — og det er det, jeg kalder mit Talent.

Og dette Talent har jeg levet paa. Jeg har ikke ført et indholdsrigt Liv, og jeg har ikke mødt

store Mennesker, og jeg har ikke skrevet geniale Værker. Ret beset har mit Liv været indholdsløst og mine Venner ligegyldige og min literære Stræben overfladisk og meget let — men mit Talent har givet mit Liv Indhold, mit Hjerte har skælvet for tusind Illusioner og dybt inde i min besynderlige, for mig selv saa uforstaaelige, Sjæl har jeg anet, at Livet havde en Mening, og denne Mening begynder nu at gaa op for mig som noget, jeg altid har vidst og altid har ventet paa, mens jeg gyngede paa Overfladen fuld af Haab og fuld af Humør, skønt alt var sort omkring mig. —

Naar jeg nu udsender denne Bog, er det med Angst i mit Hjerte. Thi ingen, som har kendt mig, vil kunne begribe mig. Og ingen, som har hørt om mig, vil kunne fatte dette. Af alle, som skriver, tror jeg nok, jeg vilde være den sidste, af hvem man vilde vente en Bog som denne. Det vil for mine Venner og for dem, der kender mig, og for dem, der kun kender Rygtet om mig, være saa ubegribeligt, at jeg maa forberede mig paa ikke alene at blive Genstand for den hjerteligste Latter og den største Spot — nej, saa utroligt vil dette være for mange, at man vil tro, at jeg er blevet gal.

Jeg har i disse Linjer søgt at karakterisere mig

selv, for at Læserne, som ikke kender mig, kunde vide, hvem den Mand er, som beretter de mærkelige Ting, som kommer paa de næste Blade. Enhver, tror jeg, vil af denne Karakteristik se, at Forfatteren, foruden mange tvivlsomme Egenskaber, ogsaa har den Egenskab at være forfængelig. Heller ikke det vil jeg nægte. Og naar De ved det, saa vil De forstaa, hvilken Selvovervindelse der hører til for at udgive denne Bog. Jeg mærker allerede med angstfuldt Hjerte og rødmende Kinder den Storm af Latter, som slaar op imod mig fra den By, hvor jeg har levet hele mit Liv, og fra de Mennesker, jeg har kendt, og hvis Latter og Taarer jeg appellerede til, naar jeg skrev. Jeg føler, at jeg bryder Broen af bag mig, jeg føler mig som en nem og taknemmelig Skive for den Slags Spot og Latter, jeg selv har spottet og leet gennem et langt Liv. Jeg føler, at Spotterens Hus brænder.

Men jeg bryder Broen af, skønt mit forfængelige Hjerte krymper sig. Og jeg maa se, hvordan jeg kan bære al den Latter, jeg vil blive Genstand for. Og jeg vil ikke føle mig som en Martyr. Thi jeg forstaar meget bedre end nogen anden den Latter, og jeg kan godt le med selv. Jeg kan føle alle de Følelser, hvormed denne Bog vil blive

modtaget, og jeg forstaar bedst de Læsere, som vil sige, jeg er gal. Thi undertiden tror jeg selv jeg er gal, skønt jeg ved, jeg ikke er det. Og paa samme Maade kan jeg undertiden le af mig selv og spotte mig selv, skønt jeg ved, at der er ingen Grund til Spot, men kun til Smil — lykkeligt Smil.

Ogsaa nogen vil sige, at jeg er en Svindler, og at dette er en ny Spekulation fra en smart Forfatter. Men deres Følelser kan jeg ikke forstaa, og de, der siger det, er mig inderlig ligegyldige. For det vil enhver begribe og se, at det, jeg skriver her, er enten Sandhed eller Galskab.

Og jeg sender nu min Bog ud med angstfuldt Hjerte og giver den til Forlæggeren med skælvende Hænder. Thi dette er det mærkeligste, jeg har hørt om, og det har jeg beskrevet. Dette er det ubegribeligste, jeg har tænkt, og det er en Bog af mig. Og det er det forunderligste, skønneste og mest straalende, jeg nogensinde har drømt. Og det er Sandhed og Kendsgerning, og jeg fortæller det. Og det er samtidig det utroligste, det mest ophøjede og det mest komiske, jeg nogensinde har spottet over — og jeg har beskrevet det med bankende Hjerte.

Denne Dag, da jeg skriver disse Linjer, er den

besynderligste Dag i mit Liv og den største. Jeg skælver over hele min Krop, og Blodet hamrer i mine Tindinger, mit Hjerte sidder i min Hals, og mine Øjne er fulde af Taarer. Min Mund smiler, og mine Hænder ryster. Jeg hører en klingende Latter i mit Indre og mærker Graaden kvælende i min Hals. Jeg synes, jeg er en Nar, og føler en Lykke, jeg aldrig før har følt.

Jeg rækker da Læserne denne Bog med et undskyldende Smil. Men det Smil, jeg føler i mit Hjerte, er et andet end det, Læserne ser om min Mund. Og naar De har læst min Bog, saa haaber jeg, at det Smil, som smiler i mit Sind, vil skælve i Deres Hjerte.

Det var en af de første Dage i November. Jeg sad ved mit Skrivebord og havde etableret mig hyggeligt med Manuskript, Pen, Blæk og Pibe. Det skulde rigtig gaa løs. Og snart skulde et nyt Skuespil ligge færdigt paa Bordet.

Jeg havde tilbragt hele Sommeren og det meste af Efteraaret paa Landet, hvor jeg efter fem Aars Hvile, Sygdom og Tungsind havde trukket mig tilbage for at tage mig sammen og forberede det Arbejde, som nu næsten var færdigt. Jeg var lige vendt hjem fra de lyngklædte jydske Bakker, jeg havde faaet mere Luft og Lys end nogensinde før i mit Liv, jeg følte jeg havde et Kæmpehelbred og sad nu her i min Stue opfyldt af Mod og Energi.

Jeg holdt Revy over mit Skuespils Figurer og mønstrede deres Repliker. Det kunde gaa an. Der

kunde komme noget ud af det. Med et dybt Suk over Fortidens uhyre Dovenskab og et Smil til Fremtiden erkendte jeg, at jeg var blevet mig selv igen. Skuespillet levede, og med endnu en lille Anstrengelse kunde jeg fuldende det og sende det ind til Teatret.

Som jeg sad der denne Novemberdag, var jeg altsaa i og for sig i det bedste Lune. Jeg havde i flere Aar kæmpet med min genstridige Pen. Jeg havde offentligt skrevet og beklaget den Skæbne, der havde ramt Europas Digtere med særlig Henblik paa en vis yngre Skuespilforfatter, som manglede Mod og Arbejdslyst. Jeg havde paa enhver Maade søgt at kæmpe mig ud af Aarenes Daadløshed, og jeg havde forbandet Krigen, som havde taget Humøret og Modet fra os alle. Og naturligvis havde man smilet overbærende af den taabelige Digter, som ikke kunde skrive i *denne store Tid,* som jo netop burde have inspireret alle virkelige Digtere.

Hvad der nu var Grunden til min Daadløshed er paa dette Tidspunkt ligegyldigt. Jeg har kun at fortælle, at et tæt graat Slør havde dækket mit Lune, en dump Fornemmelse af en fjern Sorg og en skjult, men nagende Tvivl om Fremtiden havde slappet mig, og selv om jeg havde anvendt al min

Energi, var min Haand i disse Aar slap faldet ned paa mit Skrivebord.

Man kan da forstaa, at jeg den omtalte Novemberdag maatte have et glad Sind, som jeg sad der og mønstrede mit Manuskript. Jeg følte, at jeg var blevet mig selv igen og at det, jeg havde skrevet, lignede mig selv fra gamle Dage. Jeg var altsaa ikke forsumpet. Jeg kunde gaa den nye Tid i Møde.

Den nye Tid, ja!

Jeg greb min Pen og strøg Haaret væk fra Panden. Den nye Tid. Ja, jeg følte, at vi stod foran en ny Tid, og nu skulde der arbejdes. Jeg skrev nogle kraftige Repliker, men blev saa siddende med Pennen i Haanden og kastede Blikket ud af Vinduet og saa Genbofacadernes Fjæs og de døde Vinduer.

Og jeg udstødte et Suk uden selv at forstaa, hvordan jeg midt i dette opbrusende Livsmod kunde sukke.

Den nye Tid, hviskede det i mig. Er det nu ikke noget, du har læst i Aviserne? Var det ikke en af Krigens og Fredens Statsmænd, som havde slynget en Frase ud om en ny Tid med Pligt og Arbejde? Jo, det var ikke mit eget, det med den nye Tid.

Og jeg saa mod den klare Efteraarsluft over Husene og sagde til mig selv: En ny Tid maa der komme, en ny Morgenrøde maa smile i Horisonten. Men hvor skal den komme fra? Ikke af Statsmændenes Taler, ikke af Avisernes Fraser om Pligt og Arbejde og Samfølelse og Venskab. Men komme maa den nye Morgenrøde, thi den er nødvendig for Verden.

Og jeg saa igen paa min Manuskriptdynge, men denne Gang med et meget mismodigt Blik.

Tomt! Tomt! Tomt! sagde det i mig. Goldt og bart. Skygger fra Fortiden uden Farver og uden Smil. Dødt og graat som alt i Verden, som Verden, som du selv!

Den nye Tid! — Den nye Tid var ikke kommet. Freden havde jo ikke bragt Verden den rosenfingrede Morgenrøde, som vi alle havde drømt om under den store Krig. Vi ventede alle nu, men alt hvad der tonede frem i Horisonten var graat, hver Dag nyt graat, graat, graat, mere og mere Jammer og Elendighed.

Den nye Tid var en Løgn, og den syntes fjernere end selv under Krigen.

Nu sad jeg selv der ved mit Bord. Sommerens Sol, Efteraarets Luft, min Selvopholdelsesdrift, min forholdsvise Ungdom og min Energi havde

skabt mig en Illusion om en ny Tid for mig selv, og jeg troede, at jeg var vaagnet til Daad. Men et Blik paa Virkeligheden kunde styrte mig ned, og den Djævel, som hvisker til mig, naar jeg bryster mig stolt og glad, haanede mig nu.

— Ny Tid! Er du ny? Se paa hvad du har skrevet! Er det nyt! Skygger! Skygger! Smaat er det, uendelig smaat. Hvor er dit Smil? Hvor er Varmen? Hvor er Farven? Smilet er en velkonstrueret Grimace, Hjertet er koldt, Farven er den graa.

Jeg lagde Hovedet i mine Hænder, thi det var jo sandt.

Vi, som skriver, vi kunde alle tage vore Penne og ruste os med al vor Kraft og al vor Energi og samlet drage ud paa det store hvide Papir, som vi havde udbredt Verden over. Hele Hæren af Skribenter i Verden kunde staa Skulder ved Skulder — og jeg vidste, vi kunde ikke finde det forløsende Ord, som skulde varme Verdens Hjerte igen.

Thi dette var Sandheden. Verdens Hjerte var blevet koldt. Jeg følte det i mig selv, jeg, som kun var en lille Mand i et Land, der havde ligget som et fredeligt Smørhul midt i Verdens elendige Jammer. Jeg troede ikke. Jeg kunde fylde mig med alle Ordbogens skønneste Ord, alle Digteres

Sange kunde jeg tage paa Læben, al Poesis gyldne Blæk kunde jeg laane og dyppe min Pen i det — de Ord, som Verden maatte høre, kunde ingen skrive. Synge den Sang, som kunde faa Hjerterne til at skælve, spille de Melodier, som kunde sno sig om forpinte Sind og faa dem til at skælve i Lykke. Ingen kunde det. Ingen! Ingen!

Thi ingen var der, som ikke havde Haabløsheden og Tomheden i sit Hjerte, og ingen var der, som kunde gennemglødes af Fryd og Haab og Tro paa Fremtiden, thi ingen Sol lyste i Horisonten, kun graat, graat var det altsammen.

Mere og mere ussel syntes min egen Stræben mig at være. Her sad jeg ved mit Bord og tvang Humøret op af mit Blækhus. Men dybt i mit Sind sagde en Stemme, at jeg ejede ikke Humør. Og om jeg gik til Verdens Ende, kunde jeg ikke finde en Kamerat, som vilde favne mig og sige: min Ven, jeg skal lære dig at smile. For Smilet var ikke i Verden. Og saa syntes jeg, jeg havde ingen Ret til at skrive, for det, jeg kunde skrive, var ikke godt nok til Menneskene. Thi Digterens Kald er helligt. Og Digterens Kald og Kunstnerens Kald er at vise Mennesket dets eget Hjerte og tage om det og faa det til at skælve i Smil og Graad.

Jeg var en ussel Mand og mit Skriveri var et

usselt Haandværk, og jeg fejede det til Side paa Bordet og stirrede atter haabløst op i Efteraarshimlen.

Fortidens Skygger optraadte i mit Skuespil. Fortidens Skygger sagde Fortidens muntre Ord, men det var kun Skyggers Ord. Og saadan var hele Verden. Overalt hvor man søgte at glæde sig og komme sig efter den store Jammer, var Glæden kun Glædens Skygge og Smilet kun Skyggen af Fortidens Smil. Ingen ny Glæde, intet nyt Smil smilede paa Verdens Ansigt. Alt var dræbt i den store Elendighed, og de, som endnu havde Selvopholdelsesdrift til at smile og le, følte godt i deres Hjerte, at det var Skyggen af Fortidens Glæde, der fik dem til at le, sagte og uden Fryd i Sindet.

Der var ingen Varme i Verden og ingen Farve. Blomster og Fugle, Himmel og Hav smilede Naturens uforgængelige Smil, men Menneskets Øjne stirrede kun haabløst frem i den haabløse Fremtid. Og for hvert nyt Ord, som blev sagt om Venskab og Godhed og den nye Tid, stivnede Hjerterne mere og mere, thi ingen havde noget virkeligt Haab, ingen troede paa Sandheden af de Ord, thi ingen havde mere nogen Illusion om Godhed. Mennesker havde vist sig værre end vilde Dyr, alle Øjne havde grædt sig tørre, Have af Taarer var

grædt, Storme af Jammer og Klage jog over Landene og den, der hævede sin Røst og talte om Smil og Godhed, blev ikke hørt. Thi alt det var dødt og begravet i Smerte og Krigens store Utugt.

Men jeg vil ikke skildre nærmere Verdens Jammer. Historien vil skrive denne Periode, som er den grusomste, Menneskene har oplevet. Og en Skildring af den er overflødig for den nulevende Menneskehed, som har set den og oplevet den og hvis Hjerte har følt den og aldrig kan glemme den.

Og saaledes græd mit stakkels Hjerte ogsaa den Dag, da jeg sad og havde opbrugt alt det Mod, jeg havde, den vidunderlige Kraft, som kan faa Mennesker til at fortsætte deres Liv midt i Elendigheden, den mystiske Magt, som synes ubetvingelig, og som nu holder Mennesker oppe.

Men jeg trøstede mig snart saa nogenlunde. For jeg ved jo af Erfaring, at en Digter, stor eller lille, har Timer, hvor Tvivlen sønderflænger ham, og hvor hans eget Arbejde er ham en Rædsel. Jeg trøstede mig, og jeg haabede, at snart vilde jeg komme gennem denne lille Skærsild, som jeg saa ofte før var kommet igennem den.

Men inderst i mig talte Sandheden: Det er kun en Trøst og en Illusion. Herinde raser Haabløsheden, herinde øjner du intet Haab. Herinde er

der intet, du tror paa, intet, du ønsker, intet, du vil kæmpe for. Herinde ved du, at intet er Kampen værd, thi alting er Løgn. Og naar du faar dysset denne din indre Stemme til Ro og griber dit Penneskaft, saa er det kun Skyggen af din Pen. Thi din Pen lever ikke mere og dit Hjerte er dødt Du vil skrive med Skyggen af dit Hjertes Blod, thi der er ikke Blod i dit Hjerte. Du vil atter lade Pennen danse i Lyksalighed over Papiret, men det er kun i Skyggen af din Ungdoms Fryd, den vil danse. Thi din Ungdoms Tro og Fryd er ikke mere. Du er ikke mere. Du er kun en Skygge. Og alt hvad du vil gøre vil mangle Livet. Thi Livet er ikke mere. Det er alt kun Skygger og den stakkels Menneskehed er en stor graa sørgelig Skygge.

Saadan talte min indre Stemme og jeg mistede for den Dag Resten af mit Mod. Jeg pakkede min elendige Manuskriptbunke sammen og smed den ind i et Skab. Og saa gik jeg ud i Byen, hvor jeg hilste paa bekymrede Ansigter og talte med Venner om de nye Ulykker, som maatte komme.

Jeg er nu kommet til den Dag, da jeg havde den første af de Oplevelser, som jeg skal berette om paa disse Blade. Det er nødvendigt, at jeg forudskikker den Bemærkning, at jeg ikke er religiøs. Jeg har aldrig troet paa nogen personlig Gud, og jeg har kun besøgt Kirken ved Begravelser, og jeg er fuldkommen fri for noget religiøst Paahæng. Den Del af min Familie, som jeg kender, har det paa samme Maade, og jeg er opdraget uden Tugt og uden Herrens Formaning. Jeg har ingen religiøse Venner og har overhovedet ikke beskæftiget mig med nogen Art af Teologi siden jeg gik til Præsten for næsten femogtyve Aar siden. Min Forbindelse med det Hinsidige har hidtil været udelukkende verbal — jeg mener, at det kun har været, naar jeg sagde sgu og Gudhjælpemig, at jeg søgte Forbindelse med det paa den anden Side Graven. Ellers har jeg levet absolut paa denne

Jord, og mine Glæder har jeg søgt her, min Trøst har jeg søgt og fundet her, og jeg har end ikke i den største Nød appelleret til Himlens Bistand.

Det er nødvendigt, at jeg forklarer dette, før jeg gaar til mit egentlige Emne. Jeg maa forklare, at jeg hører til den store Del af Menneskeheden, for hvem det guddommelige er noget poetisk, men ikke noget haandgribeligt, og alle religiøse Systemer har været mig ganske fremmede og gaadefulde. Al Gudsdyrkelse har forekommet mig barnlig og taabelig, om end jeg naturligvis har kunnet se det poetiske ved Tilbedelsen.

Jeg har skildret mig selv som en ung Herre, der har gynget let paa Overfladen uden store Oplevelser. Men jeg maa dog fortælle, at min egen dyrebare Person for tre Aar siden var i den allerstørste Fare, idet jeg laa fuldkommen ødelagt og døende i en halv Maaned efter en Operation. I den Tilstand og senere hen led jeg saa meget som et Menneske kan lide, der var ikke den Smerte, jeg ikke havde, ikke den Angst, jeg ikke følte, ikke den Rædsel, jeg ikke oplevede. Men jeg søgte Trøst i Venners Smil og Haandtryk og min egen Vilje til at leve. Ikke et Øjeblik vendte mine Tanker sig mod noget overnaturligt, ikke et Sekund fandt jeg

paa at søge Trøst eller Helbredelse hinsides. Jeg drømte ikke om det. Det var overhovedet ikke i mine Tanker.

Man kan heraf begribe, hvordan jeg staar overfor det Hinsidige og de religiøse Problemer.

Men ogsaa en anden Ting maa jeg nævne: Kort før jeg begyndte paa denne Bog, havde jeg hørt om den Trang til Mystik, som gik over Verden, men jeg havde ikke skænket den nogen synderlig Opmærksomhed. Som Dreng har jeg et Par Gange deltaget i en Borddans og syntes det var en herlig Spøg. Men senere har jeg glemt det. Og jeg har staaet paa samme Standpunkt i denne Sag som de fleste dannede Mennesker i Europa. Der findes nogle ukendte Naturkræfter i Verden, men det er der ikke noget overnaturligt ved. Selvfølgelig vil Videnskaben engang opdage nye og mærkelige Kræfter, som er lige saa interessante som den traadløse Telegraf. Og jeg har ikke villet benægte, at disse Kræfter maaske til Dels boede i Mennesker og kunde faa Borde til at danse og overføre Tanker fra den ene til den anden Underbevidsthed. Alt har jeg været villig til at indrømme var muligt, men jeg har ikke selv interesseret mig for det, da det var noget, som laa mig fjernt at udforske. Jeg er ingen Forsker, men jeg er ikke en stædig

og stupid Person, og en hvilken som helst Teori kan jeg lytte til.

Alle overnaturlige Beretninger har tildels interesseret mig, fordi enhver Teori om noget mystisk og interessant i Tilværelsen har glædet mit optimistiske Sind. Men jeg har aldrig selv udforsket noget og aldrig selv oplevet noget, og til den Dag, jeg her taler om, har jeg ikke eksperimenteret med noget som helst siden mine Drengeaars Leg et Par Gange.

Jeg er, som man af den megen Tale om mig selv, der desværre er nødvendig for denne Beretning, vil have forstaaet, en meget skeptisk Person, der reflekterer over alting. Mit Sind er modtageligt for en hvilken som helst Paavirkning og intet synes mig umuligt. Men naar det mystiske har trængt sig ind i min Bevidsthed, reflekterer jeg det væk og smiler skeptisk. Jeg kan et Øjeblik tro paa enhver Ting, men min Tvivl og min Skepticisme har Overvægten og slaar alle udokumenterede Forestillinger ned. Mit Talent kan danne sig Teorier om en hvilken som helst Mystik, men min Fornuft slaar enhver Teori hen.

Men jeg havde, som sagt, hørt om den Higen imod det overnaturlige, som i Øjeblikket syntes at beherske Verden, og jeg havde naturligvis anstil-

let mine Betragtninger over det. Og jeg ansaa det for meget rimeligt og selvfølgeligt, at den forpinte Menneskehed fandt noget at trøste sig ved, skønt det forekom mig ubegribeligt, at stakkels sørgende Enker og Mødre kunde finde Trøst i at klynge sig til Bordben.

Jeg havde en Forestilling om, dels havde jeg læst lidt og dels havde jeg hørt lidt om det, at der efter enhver stor Krig eller anden Verdensulykke gik en religiøs Bevægelse gennem Folkene. Og det fandt jeg naturligt. Thi hvor man saa hen, saa man jo kun Ulykke og ingen Udvej for Fremtiden, og jeg priste de Mennesker lykkelige, som kunde tro paa en Gud eller et Bordben eller hvad som helst. For de maatte jo være usigelig mere glade end andre og vaagne til nyt Liv. Hvad mig selv angaar søgte jeg ikke den Slags Udveje, og som man har forstaaet, vilde det have været ganske mod min Natur at gøre det.

Og da jeg hørte, at det var Spiritisme og ikke de almindelige Verdensreligioner, som særlig havde faaet Tilhængere, og hvis Tal forøgedes med næsten opsigtvækkende Hast, saa undrede det mig slet ikke. Thi hvilken Trøst havde de andre Religioner givet Menneskene? Vi saa jo Gud blive paakaldt af alle Nationer, og hver Nation tilvendte

sig Gud, og Myrderier og Slagteri, Gemenhed og Utugt, Had og Modbydelighed blomstrede paa Trods af Millioner af Kirker og Præster og Bønner og Bibler af enhver Art, Domkirker og Moskeer, Kapeller og Gudebilleder. Alt var Mørke, og alle Menneskehedens Guder, unge og gamle, af Træ og af Guld, Alfader og den hellige Jomfru, Profeterne og Allah og Jehova — alle syntes de at have forladt den ulykkelige skrigende, grædende Menneskehed.

Og saa bankede Bordbenene! Bordbenene bankede i Paris og Berlin, i London og i København. Bordben stønnede og skreg. Og de ulykkelige klyngede sig til dem.

Himmelske Daarskab! Og ufattelige Vanvid! Dertil var Menneskeheden kommet. Var det underligt, at Latteren bølgede over Verden i Bordbenenes Kølvand? Menneskene maatte have Trøst, men det forunderlige skete, at Kirkerne stod næsten tomme, skønt Menneskene skreg paa Gud og vaandede sig i Ensomhed. Men i Tusinder af Hjem sad de ulykkelige, de grædende, Mødrene, Enkerne og de faderløse omkring Bordben og talte med deres døde — i Bordbenene.

Jeg havde hørt derom og havde naturligvis rystet paa mit kloge Hoved. Og jeg læste i Aviserne

om den rædselsfulde Occultisme, det Mørke, den uvidende Menneskehed var sunket i efter Krigens Nat. Langt ned til fjerne mørke Tider var Menneskets Aand sunket, og det var i Sandhed en af de værste af Krigens Følger.

Men i min Familie eller i min Omgangskreds dyrkede man ikke den nye Gud, og jeg kom derfor ikke til at beskæftige mig med Sagen. Jeg rystede medynksfuldt paa Hovedet, naar jeg hørte om det, og fandt det lige saa ubegribeligt, at de stakkels Daarer, Menneskene, kunde tro paa et Bordben, som at de kunde tro paa en straffende og hævnende Gudfader eller andre af Teologiens Ubegribeligheder.

Og da jeg saaledes har klarlagt mit religiøse, teologiske og spiritistiske Standpunkt for mine Læsere, vil jeg nu gaa over til Beskrivelsen af min første mærkelige Dag i November 1919.

Vi er nu naaet til den kritiske Dag.

Jeg sad som sædvanlig ved mit Skrivebord med min Dynge Papir foran mig og skulde til at tage fat for Alvor. Den foregaaende Dags Rædsel for mit eget Arbejde havde fortaget sig lidt, for jeg havde i Løbet af Natten argumenteret stærkt imod mine pessimistiske Betragtninger og dyppede nu Pennen.

Men Klokken ringede paa Døren, og min lyriske Ven kom for at aflægge mig en Visit. Han er Digter som jeg, men gør i Vers, og han elsker mig, fordi han i mig finder en taalmodig Tilhører, naar han læser sine Digte op. Jeg har altid været svag overfor lyriske Digtere med Vers i Lommen og jeg har altid lyttet til dem, fordi jeg synes det er nogle søde Børn. Og saaledes havde jeg lyttet til min Vens Poesi uden nogensinde at forstaa et Muk af den. Men hvad kom det ham ved? Jeg sad

i Stuen, naar han læste, og jeg sagde, det var smukt.

Men i det sidste Par Aar havde vi ikke set hinanden saa meget, for min Ven var begyndt at skrive Digte paa Fransk, og det var mig for meget. Hans franske Digte gad jeg ikke høre paa, men sagde ham, at jeg syntes han var en Nar.

Jeg omtaler denne Naragtighed, fordi den har lidt at gøre med det som følger efter. Ellers er den jo ikke Omtale værd, skønt i og for sig fristes man til, naar Lejlighed gives, i Literaturen at revse disse naragtige Danske, som endelig vil kysse Rumpen paa *la France.* Hvad specielt angaar min lyriske Ven, saa skrev han Digte til *poilu*'ernes Pris, og det fandt jeg ganske overordentlig taabeligt. Jeg synes, den Mand er en skidt Soldat, som synger fremmede Nationers Soldaters Pris, og jeg synes, det er en skidt Patriot, der kan blive saa begejstret for et Land, at han skælder ud paa sit eget Fædreland. Vi har mange af den Slags Patrioter i Danmark, og de har altid været mig inderlig modbydelige. Og i det Hele taget er det lidt af en national Skødesynd, at vi rakker os selv til. Naar vi rigtig skal smæde en Mands Handlinger, saa siger vi: dette er typisk dansk. — Vi skulde skamme os, skulde vi.

Men det var altsaa min franskbegejstrede lyriske Ven. Han havde nu hyldet den franske Nation med Digte om *poilu*'er og den franske *gloire*, som i Særdeleshed før Krigen var et saa meget omtalt Begreb. Nu skriver vel kun de aller naiveste Poeter Digte til denne *gloire*. — Naa, han stod altsaa i min Stue og vi trykkede hinandens Hænder. Jeg udtalte Haabet om, at han atter havde lært sit Modersmaal, men han svarede mig ikke direkte. Han satte sig derimod i en Lænestol og saa frem for sig.

— Jeg har oplevet noget mærkeligt, sagde han. Jeg har talt med en fransk Soldat.

— Ja, dem er der jo en Del af.

— Javist, men han var død. Jeg talte med en død *poilu*.

Jeg rystede beklagende paa Hovedet.

— Herregud, sagde jeg. Staar nu de døde *poilu*'er op af Graven og takker dig for dine Digte?

Men han saa ganske alvorligt paa mig og sagde:

— Jeg kommer til dig, fordi du er saadan et klart Hoved. Du har dine Ideer, men du er ikke overtroisk. Jeg tror, ingen kunde bilde dig noget ind. Og derfor skal du sige mig, om du mener, jeg er gal. Jeg har talt med en død fransk Soldat.

— Ja, saa maa du vel være gal. Det behøver man vel ikke at være særlig klarhovedet for at kunne afgøre.

— Tror du slet ikke paa noget?

— Nej, du ved, jeg giver mig ikke af med at *tro*.

Min lyriske Ven sad lidt forlegen og ventede og saa gav han mig sin Forklaring.

— Jeg har været til spiritistiske Seancer nogle Gange. Og det er hændt mig, at en *poilu* kom i Bordbenet og vilde tale med mig. Du skal ikke le. Naa, det er jo rimeligt, at du gør det. Men jeg lyver ikke. Borde kan stave. Borde kan tale. Der er Aander omkring os. Det er sandt alt det, vi har ment var dum Overtro og Bedrageri.

Jeg tror nok jeg smilede temmelig ondskabsfuldt, da jeg sagde:

— Herregud, gaar nu din Begejstring for *la France* saa vidt, at dine Bordben begynder at tale Fransk og bilde dig ind, at de er franske Soldater?

Men min lyriske Ven sagde sagtmodig:

— Det er saa let at spotte over dette. For det er saa ubegribelig latterligt. Men du er jo ikke dum og du er Gudskelov ikke Videnskabsmand, og hvis vi nu konstaterede, at det var sandt,

nu, her, med det samme, hvad vilde du saa sige?

— Jeg vilde antagelig tro, at jeg ogsaa var blevet gal. Oprigtig talt, skal vi ikke holde os fra de Narrestreger!

Men min Ven blev ivrig:

— Nej, jeg vil have, at *du* engang skal se det. Du, som gør Nar ad alting, du har godt af at se Beviser for noget overnaturligt. Der staar et Bord der!

Jeg lo:

— Min Oldefaders Bord! Tror du det kan danse!

— Vi kan jo prøve.

Jeg skottede til mit Manuskript, men var forresten ganske glad ved at blive afbrudt i mit Arbejde, og jeg lo til min Ven:

— Ja, kom! Og lad os se min Oldefaders Bord danse. Men det bliver vel Menuet.

Han saa alvorligt paa mig.

— Saadan som du nu er, har jeg selv været. Men du skal se, der kan komme en Dag, da du synes noget andet.

— Jeg tror nu aldrig, kære Ven, at du kan faa mig lokket til at tro, at de Afdøde bærer sig saa tosset ad. Jeg har ikke noget imod til Dels at gaa med til, at du har saa mange hysteriske Egen-

skaber, at du er saa elektrisk eller magnetisk, at et Bord skælver ved den blotte Berøring med dig. Men at en fransk Soldat skulde være død og optræde her i mit Bord som Aand — oprigtig talt, lille Ven, det er da for haabløst.

Min lyriske Ven trak i Tavshed min Oldefaders Bord frem, og han fik mig nu til at sætte mig overfor ham. Og vi sad der som to Narre med Hænderne paa Bordet. Jeg ventede spændt. Thi jeg vidste jo, at der maatte være noget om den mærkelige Kraft, som kan bevæge et Bord, og da jeg meget gerne vilde se det, var jeg taalmodig en halv Times Tid, men saa sagde jeg:

— Naa, gamle Ven. Din Franskmand kommer ikke.

— Vent, sagde han.

Og da han havde sagt det, begyndte Bordet at rokke, og jeg beskyldte naturligvis straks ham for at have rokket.

— Det er ikke mig, der rokker, sagde han. Det er Aanderne.

Skønt Sagen interesserede mig, skammede jeg mig, og jeg trøstede mig med at gøre saa meget Nar ad min Ven som muligt. Men han var ganske upaavirket af det, og da pludselig Bordet rejste sig paa det ene Ben, raabte han triumferende.

— Der ser du!

Jeg undersøgte hans Hænder, der laa løst paa Bordpladen, og det var umuligt, at det kunde være ham, der bevægede Bordet, der var et tungt, gammelt Bord.

— Mærkeligt er det sgu, sagde jeg.

Han saa frem for sig og hviskede med sløret Spiritist-Stemme:

— Er her nogen?

Og Bordet slog tre haarde Slag i Gulvet med det ene Ben.

Vi saa paa hinanden, han triumferende og jeg med et Smil, som blev mere anstrengt, da Bordet nu skurede henover Gulvet og sluttelig lagde sig i mit Skød. Jeg var mystificeret og sprang op.

— Det er naragtigt, sagde jeg.

Men jeg gik hurtigt hen til Bordet igen, for min Interesse var vakt.

— Lad os prøve igen.

Bordet rokkede nu frem og tilbage, og min lyriske Ven beskrev mig i saglige Vendinger, hvordan man kan tale med et Bord. Han lader Bordet stave ved at tælle til Bogstaverne med et af Benene. *D* er saaledes f. Eks. fire Slag, *F* er fem Slag osv. Tre Slag betyder Ja og et Slag betyder Nej, og dette forklarede min Ven til min

store Fornøjelse ogsaa Bordet. Det syntes mig virkelig at være en munter Spøg.

— Er her nogen? hviskede han med Gravrøst.

— Ja, svarede Bordet med tre Slag.

— Vil du sige os, hvem du er!

— Ja, svarede Bordet.

— Saa staver vi.

Og Bordet begyndte hurtigt og tydeligt at tælle med Benene til vi kom til Bogstavet *P*. Saa standsede det.

— P! .... Og nu videre, sagde min Ven.

Bordet stavede videre og standsede denne Gang ved *O*. Og saadan blev det ved, indtil det havde stavet til *poilu*.

— Det er min Franskmand, sagde min Ven.

— Idiot! sagde jeg, for det var mig umuligt at beherske mig. Det var dog for latterligt.

Og saa sagde min Ven:

— Vi maa vist tale Fransk til ham.

Men jeg slog en Latter op:

— Nej, ved du hvad. Hvis din Franskmand er død og dog lever, og hvis han kan forlade sin Grav i Frankrig og komme til København og krybe op i min Oldefaders Bordben, saa maa han sgu ogsaa kunne tale Dansk. Værsgo, min Hr. Poilu, ud med Sproget!

— Du er blasfemisk, sagde min Ven.

— *Ja*, svarede Bordet med tre haarde Slag.

— Der ser du, han siger, du er blasfemisk. Men saa kan han altsaa forstaa Dansk.

Og henvendt til Bordet sagde han:

— Har du noget, du vil sige os?

— Ja, svarede Bordet. Og saa stavede det meget omstændeligt og med flere Fejltagelser Sætningen: *Vous êtes très magnifiques!*

Jeg rejste mig op:

— Han er meget vittig, din *poilu!*

— Har du mere, du vil sige os, spurgte min Ven saa Bordbenet.

— Nej, svarede det.

— Ja, det var jo ikke nogen indholdsrig Samtale, udbrød jeg og gik rundt i Stuen. Vi to er et Par slemme Narre. Nu ved vi det! Du maa love mig, at du ikke vil fortælle nogen, at jeg har danset med min Oldefaders Bord. For det er virkelig for latterligt.

Min Ven var meget højtidelig.

— Jeg ser ikke noget latterligt i det. For jeg ved, det er sandt. Vi lever, naar vi er døde

— Gud fri mig! Og vi tilbringer vor saakaldte Aandetilværelse i Bordben. Ja, det er et smukt Fremtidsperspektiv. Alt andet kunde jeg

maaske forledes til at tro, men dette her er virkelig for idiotisk.

— Hvad vil du da kalde det!

— Hvad ved jeg? Spørg Videnskaben! Det er Elektricitet, Magnetisme, Underbevidsthed.

— Det er Aanderne!

Jeg tog min Ven i Armen.

— Hvis Aanderne skulde kravle i Bordben og stave franske Ord her hos mig en klar Eftermiddag, saa maatte Aanderne jo være lige saa taabelige som Mennesker.

— Hvorfor skulde de ikke være lige saa taabelige?

— Det beklager jeg min Salighed. For saa kan jeg jo risikere, at du kommer anstigende og læser franske Vers op for mig, naar jeg hviler i Abrahams Skød.

— Hvem ved? sagde min Ven uden mindste Ironi.

Jeg slog en hjertelig Latter op og morede mig fortræffeligt, mens jeg dog grublede lidt over den mærkelige Fornemmelse, det havde været, da Bordet bevægede sig under vore Hænder. At det ikke var Svindel, vidste jeg. At det var en mærkelig stærk personlig Kraft kunde jeg ikke lade være at indrømme. Og skønt jeg fandt Sagen saa komisk,

gav den mig dog lidt at tænke over. Og jeg gik ind paa at gøre endnu et Forsøg.

Denne Gang varede det kun et halvt Minut, saa drejede Bordet sig rundt om sig selv, skurede med stor Kraft henad Gulvet og lagde sig tøvende i mit Skød. Det var en højst ubegribelig Fornemmelse, jeg havde, da det skete, og jeg saa spørgende paa min Ven.

— Nu skal du se, sagde han. Nu kommer der noget alvorligt ud af det.

Og han spurgte Bordet:

— Hvem er du?

Bordet tøvede ikke et Sekund, men stavede uden en Fejltagelse med haarde stærke brutale Slag — min afdøde Faders Navn.

Jeg følte en kold Fornemmelse i Nakken og rejste mig op.

— Nej, jeg vil ikke. Det er for modbydeligt.

Jeg ved ikke hvorfor, men jeg væmmedes pludselig ved Sagen. Saa længe vi spøgede med en *poilu*, syntes jeg kun, det var morsomt, men da Bordet pludselig stavede min Faders Navn, følte jeg en Alvor, som jeg ikke vilde være bekendt.

— Du er dum, sagde jeg til min Ven. Men min Stemme var ikke helt sikker. Hvor tror du, det

er muligt, at min Fader, som har været død i tolv Aar, kan komme her! Nej, nu vil jeg ikke mere gøre mig til Grin.

Jeg satte mig dog igen og maatte lægge Hænderne paa Bordpladen, og Bordet begyndte straks at banke. Og det stavede igen, meget hurtigt og meget klart.

— Jeg er din Fader. Jeg elsker dig.

Min Nakke frøs, og jeg vilde tage Hænderne fra Bordet, men min Ven hviskede:

— Hør hvad han har at sige til dig!

Og nu stavede Bordet paa samme energiske og forunderlige Maade som før:

— Jeg er Fader. — Lær, at Gud lever. — Jeg elsker dig. Farvel.

Jeg sad lidt tavs og lod saa Hænderne synke ned i Skødet. Jeg kunde ikke straks rejse mig. Jeg følte mig saa underlig bevæget. Men jeg tog mig sammen og sagde med en Stemme, der lød langt borte fra:

— Nej, nu er det nok. Dette er for vanvittigt. Min Fader. Min kære gamle prægtige Fader. I et Bordben. Min Fader i et Bordben! Og han taler om Gud! Min Fader kendte ingen Guder.

Jeg gik op og ned ad Gulvet i Ophidselse. Men min Ven sad rolig og skottede til mig.

— Kunde du mærke den ejendommelige Fornemmelse? Var den ikke vidunderlig og mærkelig?

— Sludder, sagde jeg brutalt, men min Stemme klang falsk. For en mærkeligere Fornemmelse har jeg aldrig haft. Men naturligvis kunde jeg ikke give mig.

— Suggestion, Indbildning, Underbevidsthed, sagde jeg og remsede andre videnskabelige Forklaringer op.

Men min Ven sagde roligt:

— Kunde du lade dig suggerere? Kunde du være Offer for et Selvbedrag? Du ved godt, at det er sandt, men du kan ikke tro det.

Hans Ro irriterede mig og jeg for op:

— Himmelske Idioti! Du vil have mig til at tro, at min Fader, som er død for tolv Aar siden, lever her omkring mig. Og at han taler til mig gennem et Bordben, fordi du tilfældigvis kommer her og snakker noget om en *poilu*.

— Hvem siger, det er tilfældigt, at jeg kommer her i Dag?

Men jeg lo:

— Hvis Himlen vil sende mig en Profet, skulde den sende mig en bedre Mand end saadan en gal

dansk-fransk Lyriker .... Gaa væk! Lad mig være! Det er for idiotisk!

Sagtmodig og med et Skuldertræk forlod min lyriske Ven mig, og jeg sad tilbage, rasende paa mig selv over min Naragtighed, men dog grublende over den mærkelige søde og ømme Fornemmelse, jeg havde haft, da Bordbenet stavede:

— Jeg er Fader! — Lær, at Gud lever! — Jeg elsker dig! Farvel.

Vi kommer nu til den næste mærkelige Novemberdag.

Atter havde jeg sat mig ved mit Skrivebord, og atter havde jeg taget mine Papirdynger frem for at begynde mit Arbejde igen. Jeg havde drevet lidt formaalsløst omkring og havde tænkt lidt paa det spiritistiske Fænomen, min Ven havde vist mig, og jeg tænkte paa det med nogen Undren. Men det, som mest beherskede mig, var Følelsen af en nagende Skamfuldhed. Naar jeg gik paa Gaden, kunde Blodet stige mig til Hovedet ved Tanken om, at jeg havde siddet ved et Bord som en anden Tosse og spurgt Bordbenet ud om min elskede afdøde Fader, hvis Minde var mig helligt. Men det jeg mest skammede mig over, var den Fornemmelse, jeg havde haft, mens jeg konverserede Bordet. Jeg var i Virkeligheden oprørt paa mig selv, fordi jeg virkelig havde følt en Kuldefor-

nemmelse i Nakken, fordi jeg havde følt noget af den store mærkelige Kulde i Kroppen, som griber den, der oplever noget meget gaadefuldt eller en stor Rædsel.

Og da jeg nu var vaagnet til en ny Dag og tænkte over Dagen i Gaar, blev jeg overvældende mismodig. Hvor var det muligt? Var ens Kløgt da ikke større? Var ens Kritik ikke mere vaagen? Kunde man virkelig saa let blive paavirket af det gaadefulde, selv om det var fuldkommen latterlig Humbug?

Jeg havde aldrig oplevet noget gaadefuldt og frøs nu i Nakken i min Alders 37te Aar, fordi jeg sad med en hysterisk Mandsperson ved et Bord, som bankede med det ene Ben i Gulvet. Dette fik mig til at rødme. Det fyldte mig med en overvældende Modbydelighed ved min egen Dumhed, ja, for mig selv pegede denne Dumhed langt videre ud, end jeg turde gøre mig klart i det Øjeblik. Et Barn var jeg, og jeg vilde være en stor Mand. En *baby* var jeg, og jeg vilde forbedre Menneskeheden som Digter. En godtroende Fyr maatte jeg være, og mon det i Grunden ikke var temmelig smaat med min Intelligens og den sunde Forstand, som jeg i hvert Fald pralede af, selv naar jeg var mest deprimeret!

Jeg tør sige, at da jeg sad der ved mit Skrivebord, havde jeg ribbet mig selv for alle Fjer. Jeg siger det, som det er; jeg foragtede mig selv ganske umaadeligt. Og jeg tænkte paa min Uvidenhed om alle Ting, min fuldkomne Mangel paa Belæsthed, mit indholdsløse Liv, mine fattige Oplevelser. Og jeg sammenlignede disse sørgelige Ting med min overvældende Indbildskhed, idiotiske Forfængelighed og barnagtige Ærgerrighed. Havde jeg Lov til at være ærgerrig, havde jeg blot Skygge af Grund til at være indbildsk?

Jeg kastede et Blik paa mit Manuskript og fejede det igen til Side. Var det ikke Topmaalet af Latterlighed, at en saadan Nar sad og revsede sin Samtid og spottede voksne Mennesker og skrev for voksne Mennesker?

Skønt Efteraarssolen lyste smilende fra den klare Himmel, sad Digteren med Haand under Kind opfyldt af den dybeste Melankoli og en gryende Trang til Selvudslettelse. Saa ringe var jeg, saa indholdsløs, saa gold var min Fantasi, saa usle var mine Ideer, saa blegt mit Talent, at jeg med Begærlighed havde grebet et Bordben for at kunne tro paa det overnaturlige. Saa fattig var min Aand, at den havde krævet en Spøgelseshistorie for at leve op og faa mit Hjerte til at banke.

Og atter rødmede jeg som Blod ved Tanken om, at mit Hjerte virkelig havde banket, da det latterlige Bord udtalte sig paa en latterlig Maade under to latterlige Narres Hænder. —

Men det skulde nu være forbi, og jeg vilde søge at glemme denne lille beskæmmende Episode i mit Digterliv. Jeg saa paa den klare Efteraarshimmel og glædede mig over det tindrende Efteraarslys, og der voksede lidt Mod frem i mit Sind, og jeg tog min Pen.

Mens jeg saa ud ad Vinduet for at hente Styrke i Solen og den klare Luft, satte jeg Pennen til Papiret, og da jeg havde siddet saadan lidt, følte jeg en besynderlig Snurren i mine Fingre. Jeg greb fastere om Pennen, men den mærkelige Snurren blev ved, og jeg vendte nu mit Blik fra Luften ned paa mit Papir. Jeg tænkte ikke videre over det, men mine Fingre klemte sig saa fast om min Pen. Det var ligesom en Opfordring: Skriv nu! Men der var intet i mit Hoved, og jeg sad saadan lidt med Pennen mod Papiret og saa, hvordan Pennen gled langsomt hen over det. Jeg mente, det var, fordi jeg holdt saa fast om Pennen, og slap mit Tag, men mine Fingre begyndte at snurre igen, Pennen lagde sig fast mellem min Pegefinger og Tommelfinger og gled sagte hen over Papiret.

Var jeg nervøs? Havde Begivenhederne rystet mit Nervesystem? Hvorfor ikke? Alt skulde vel til for at ydmyge den stolte Digter. Nu kunde jeg ikke engang holde Styr paa min egen Pen.

Og jeg sad nu et Øjeblik ganske roligt for at se, om mine Nerver kom i Orden, men Pennen gled, uden at jeg vilde det, fra den ene Side af Papiret til den anden. Den heftige Snurren tog til. Pennen begyndte at skrive nogle Kruseduller, men pludselig standsede den og skrev et stort *E*. Jeg saa lidt paa det og undrede mig over dette nye nervøse Fænomen. Og saa skrev Pennen et lille *g*. Derefter fulgte et *e* og derpaa et *d* og saa igen et *e*. Og pludselig førtes den hurtigt rundt og skrev med stor tydelig Haandskrift:

— *Egede.*

Jeg mærkede nu igen den frysende Fornemmelse i Nakken, og Sveden traadte frem paa min Pande. Hvad er det? sagde jeg til mig selv. Min Haand havde skrevet *Egede*. Hvad er *Egede!* Det er i hvert Fald noget, der ikke findes i min Tanke.

Først nu kom jeg til at tænke paa, at jeg havde hørt om et andet spiritistisk Fænomen, der kaldes automatisk Skrift, og jeg maatte smile. Hvorfor ikke? sagde jeg til mig selv. Naar du danser

med Borde, hvorfor skulde du saa ikke ogsaa kunne skrive automatisk?

Jeg huskede, jeg for nylig havde læst i en Avis, at min Yndlingsforfatter *Conan Doyle* en Dag sad ved sit Skrivebord, og at hans Haand pludselig begyndte at skrive automatisk. Og paa den Maade havde den berømte engelske Forfatter faaet mystiske Meddelelser fra den anden Side af Graven. Det havde interesseret mig lidt, men jeg havde ikke betragtet det som noget virkeligt, og Conan Doyle har jo skrevet saa mange mystiske Ting, og det vilde udmærket ligne ham at eksperimentere med den Slags utrolige Fænomener.

Men da jeg nu tænkte paa Conan Doyle, fik jeg lidt af min Selvbevidsthed tilbage og glemte lidt af min Skam. Thi der var dog ogsaa kloge og store Folk, som beskæftigede sig med disse Fænomener, og det med den automatiske Skrift kunde jo saa udmærket være et interessant og virkeligt Fænomen, og jeg forklarede mig det som Digterens Underbevidsthed, der gik paa egen Haand.

Og det var i Grunden noget, jeg godt kunde gaa med til, saa meget mere som jeg jo i mit Liv havde erfaret, at der maatte være noget, der hed

Underbevidstheden, en Bevidsthed, som til Tider arbejder meget stærkt og skjult hos den, der skriver. Thi alle, der skriver, ved, at pludselig kommer Løsningen paa et Problem, man længe har tumlet med i sin Bevidsthed, og som Bevidstheden absolut ikke kan løse. Det er der jo heller ikke noget overnaturligt ved, og jeg husker endda, at jeg allerede lærte det som Student, da jeg studerede Filosofi hos Høffding. Man *sover paa* en Ting — det vil sige, man lader Underbevidstheden arbejde. Og tusind Gange havde jeg faaet Repliker og Situationer og Scener til mine Skuespil paa denne Maade.

Og derfor syntes mig nu denne saakaldte automatiske Skrift meget godt at kunne være et Udslag af et underbevidst Arbejde, og jeg rødmede ikke af Skam, da jeg atter satte Pennen til Papiret og haabede paa, at min skjulte Bevidsthed vilde røbe noget af det, som min levende Bevidsthed ikke kunde finde ud af.

Min Haand begyndte at snurre igen, og højst besynderligt forekom det mig. For jeg var jo aldeles ikke i nogen Tilstand af *Trance*, som jeg har læst om. Tværtimod, jeg sad ganske normal og gnaven ved mit Skrivebord efter en god Frokost og ærgrede mig over mig selv og min egen Naragtig-

hed. Men dog snurrede min Haand, og uden at en Tanke derom dæmrede i min Sjæl, skrev Haanden med store Bogstaver:

— *Dejlige Egede!*

Og saa holdt den mærkelige Snurren op, og Pennen laa død i min slappe Haand. Jeg tænkte mig om, mens jeg følte den mærkelige Kulde i Nakken: Hvis det var min Underbevidsthed, saa er Underbevidstheden et mærkeligere Fænomen, end Høffding og andre Filosofer har tænkt sig. Thi *dejlige Egede* havde aldrig forekommet i min Bevidsthed, og *dejlige Egede* hørte ikke til de Knuder, som min Bevidsthed ikke kunde løse. Jeg kendte overhovedet ingen Egede og havde aldrig tænkt paa en Egede, der var dejlig. Og det forekom mig at være et ubegribeligt Udslag af en normal Hjernes Underbevidsthed.

Men nu var min Interesse naturligvis vakt, og jeg satte Pennen til Papiret igen. Fingrene snurrede og klemte sig haardt om Pennen, og Pennen skrev med stor tydelig Skønskrift:

— Jeg er Egede. Jeg elsker dig!

Kulden i Nakken kom igen, og jeg følte Gulvet synke under mig, og uden at jeg rigtig vidste det, hviskede jeg:

— Hvem er du? Er du her?

— Jeg er Egede, skrev Haanden. Jeg er her. Jeg kan se dig. Og jeg elsker dig.

Sveden traadte frem paa min Pande, og uvilkaarligt saa jeg mig omkring i Stuen. Der var naturligvis ikke noget mærkeligt at se. Solen skinnede paa Gaden, og Skyerne sejlede over Himlen, og jeg sad normal ved mit Skrivebord.

Saa satte jeg Pennen paa Papiret igen, og jeg hviskede — modvilligt, men jeg kunde ikke lade være:

— Hvem er Egede? Kender jeg dig?

— Din Ven er jeg, skrev Pennen. Og jeg kender dig.

— Kender jeg ikke dig? hviskede jeg.

Og saa skrev Haanden:

— Du kender mig ikke. Jeg er dejlige Egede, og jeg elsker dig.

Jeg kunde nu ikke holde op, skønt der var noget i mig, som stadig følte Skam, men jeg hviskede hæst og genert for mig selv:

— Hvem er du?

— Barn, skrev Haanden.

— Hvor gammel er du?

— Otte Aar.

Jeg standsede lidt og maatte smile. For det var jo komisk i al sin Sælsomhed. Og enhver vil ind-

rømme, at det maa være en mærkelig Underbevidsthed, der finder paa den Slags Ting.

Jeg spurgte videre:

— Hvem er dine Forældre?

Og Haanden skrev:

— Maa ikke.

— Maa du ikke sige, hvem dine Forældre er?

— Maa ikke! .... Dejlige Egede, dejlige Egede.

Og jeg spurgte:

— Naar er du død?

— Maa ikke, skrev Haanden.

— Har du mere, du vil sige mig?

— Ja!

— Saa sig det!

— Dejlige Egede! Dejlige Egede!

Og saa forsvandt Egede. Min Pen laa igen død i min Haand, og jeg kastede mig tilbage i Skrivebordsstolen. Det var altsaa temmelig sandsynligt, at jeg var gal. Om ikke gal, saa i det mindste Neurastheniker. Jeg saa mig om i Stuen. Jeg rejste mig op. Jeg gik et Par Omgange over Gulvet. Jeg spejlede mig. Jeg lukkede et Vindue op. Jeg stak Hovedet ud ad Vinduet. Jeg lukkede det igen. Jeg satte mig ned. Jeg rejste mig op. Jeg tog mig til Hovedet.

Var jeg gal? Jeg vidste, at jeg indtil for et Øje-

blik siden ikke havde fejlet noget. Mine Nerver var sikkert af Sejlgarn. Jeg havde ligget paa Landet i nærmest et halvt Aar og havde kun haft det godt. Ingen Sindsbevægelse af nogen Art kunde forstyrre min Bevidsthed. Jeg havde siddet fuldkommen normal og næsten fuldendt et Skuespil.

Men nu sad jeg her en klar Eftermiddag og konverserede min højre Haand. Og min Haand svarede paa mine Spørgsmaal og skrev Sætninger, hvis Indhold forbløffede mig, og som min Bevidsthed eller min Underbevidsthed absolut ikke havde beskæftiget sig med. Jeg antager, man kan begribe den Tilstand af Forvirring, jeg var i. Hvad var det dog for et mærkeligt Fænomen? Jeg kunde forstaa, at et nervøst Individ, en hysterisk Person maaske kunde lade sin Haand skrive Ting, han næsten ikke selv kendte til. Men jeg! Jeg sad fuldkommen nøgtern og fuldkommen rolig ved mit Bord og fulgte min Pens Gliden henover Papiret. Og hvis jeg holdt igen paa Pennen, snurrede mine Fingre og strammedes kraftigere om Pennen, og Pennen skrev ikke med min Haand, men med nogle Bogstaver, jeg aldrig havde set, endsige skrevet.

Jeg maa her forklare lidt mere om disse Bog-

staver og den Maade, hvorpaa min Haand bevægede sig.

Jeg sidder altsaa ganske stille og lader min Haand ligge fuldkommen død paa Bordet med Pennen mellem Pege- og Tommelfinger. Fingrene snurrer, og jeg føler et stærkt Pres i Armen. Pennen begynder at bevæge sig. Den mere tegner end skriver Bogstaverne. Paa en ejendommelig maalbevidst Maade begynder den paa Bogstavet ikke der, hvor jeg vilde begynde, men paa det Sted, der er mest praktisk for det Formaal at skrive Bogstavet i en Streg uden at løfte Haanden. Hvis man f. Eks. vil skrive Egede, vil man let skrive et *E* uden at løfte Haanden, men allerede ved *g*'et standser man og løfter ganske lidt Haanden for at begynde paa *g*'et. Naar min Haand skriver automatisk, gaar den lige fra *E* over i *g*, men paa den Maade, at den først skriver Cirklen to Gange og saa gaar ned i *g*'ets Hale. Prøv, og De vil forstaa, hvad jeg mener. Paa samme Maade standser man lidt, naar man skal fra *e* til *d*, og der vil man absolut i almindelig Haandskrift bryde helt af og skrive *d*'et selvstændigt. Prøv engang! Men naar min Haand skriver automatisk, glider den fra *e*'et over i *d*'ets Cirkel og bliver ved med at beskrive Cirklens Periferi,

indtil den kommer paa det Sted paa Cirklens højre Side, hvor den kan glide umærkeligt op og tegne *d*'ets Hals, for saa at glide ned ad Halsen igen og glide direkte over i det sidste *e*.

Prøv at skrive Egede paa den Maade, og De skal se.

Det var det første, jeg konstaterede, og midt i min Forundring over det hele Fænomen slog dette mig ved sin Snedighed. Jeg spørger Filosoferne, om de mener, at det, som de hidtil har kaldt Underbevidstheden, kan optræde med saa stor Snedighed og forbløffe selve Bevidsthedens Ejer med en saa udspekuleret Kunst.

Som det gik med Ordet Egede, gik det med alle Ord. Alle Kunstgreb anvendtes for ikke at behøve at standse og løfte Haanden, som jeg lod ligge død paa Bordet. Og ofte bemærkede jeg, hvordan denne mærkelige Bevidsthed, eller hvad De nu har Lyst til at kalde det, vendte og drejede sig langs Bogstaverne for at finde en Udvej til at glide videre. Jeg saa Pennen køre fire—fem Gange rundt i et *o*, før det fandt Vejen til næste Bogstav, og meget interessant var det at se den Maade, hvorpaa det vanskelige *t* blev skrevet. Pennen gled opad *t*'ets Hals og gled ned til Midten af Halsen igen, gled saa i en Linje ud til Siden og

gled ad samme Linje tilbage, gled i en Linje ud til den anden Side og gled ad samme Linje ind til Halsen igen og derfra ned og videre til næste Bogstav.

Naar vi var færdige med et Ord, standsede Pennen, og hvis jeg ikke selv flyttede Haanden, laa Pennen død i min Haand, men saa pludselig gav det et Ryk, og Haanden gik fra hvert Ord i smaa Sæt over Papiret. Jeg kunde lukke mine Øjne, og naar jeg slog dem op, stod Ordene tydelige og klare og adskilte paa Papiret. Jeg vidste aldrig, hvad Ord der vilde komme, men min Bevidsthed fulgte lige i Hælene paa Bogstavet, og saa snart ganske lidt af Bogstavet var skrevet, kunde jeg mærke, hvad det var for et Bogstav, men det var mig umuligt at gætte det næste Ord. Men de Gange, jeg gættede det næste Ord paa Forhaand, saa kom Ordet meget hurtigt og med utydeligere Skrift. Og hvis jeg gættede paa et Ord og gættede galt, saa tøvede Pennen lidt og tegnede en Krusedulle eller nogle Streger, og naar saa min Bevidsthed havde opgivet det fejlagtigt gættede Ord, skrev Pennen videre, og det rigtige Ord kom og fyldte mig undertiden med Forundring.

Alle disse Enkeltheder stod naturligvis ikke klare for mig den Dag, da min Haand første Gang

var paa Afveje, men jeg har senere genopfrisket min Hukommelse om disse Ting, og jeg kan, naar jeg vil, sætte mig ned med min Pen, og min Haand kan skrive som paa denne mærkelige første Dag. Senere skrev jeg paa en anden Maade, og hvordan det var, og hvordan det er nu, vil jeg komme tilbage til paa rette Sted.

Naturligvis gik jeg ikke paa denne Maade i Enkeltheder den Dag, jeg for første Gang havde Besøg af Egede, dertil var Begivenheden for overvældende, og de Tanker og Følelser, som greb mig, var af en saa blandet og forvirrende Art, at jeg overhovedet i min Tanke kun kunde blive ved med at gentage dette Spørgsmaal:

— Er jeg syg? Er jeg gal? Hvad er Meningen?

Jeg var ikke ude af mig selv, som man siger, for det er noget, som sjældent hænder mig. Jeg kan i Hidsighed tabe Herredømmet over mig selv og sige og gøre Ting, som jeg aldrig ellers vilde sige og gøre. Jeg kan, naar jeg drikker for meget Vin, være ubehersket munter eller ubehersket ondskabsfuld og le ubehersket og opføre mig som en Nar. Men ellers kan meget faa Ting bringe mig ud af Ligevægt. Jeg møder store Begivenheder med en vis Sorgløshed. Jeg har staaet ved min Faders Lig, da han pludselig var bragt ind fra

Gaden til et Hospital, og jeg tog det som noget, der var ret enkelt og rimeligt. Først senere, meget senere, trænger Begivenheden i sin Storhed eller sin Rædsel ind i mig. Jeg gaar, kort sagt, ikke fra Koncepterne og bliver aldrig forvirret, ikke fordi jeg er sløv eller uden Temperament, men fordi der gaar nogen Tid, inden jeg føler det, som sker.

Og da jeg nu stod overfor disse mærkelige Ting, bragte de mig for saa vidt aldeles ikke ud af Sindsligevægt. Jeg tog mig til Hovedet, men mindre fordi jeg følte mig tummelumsk, snarere gjorde jeg det som en lærd Mand, der faar en vanskelig Opgave at løse, og som siger, idet han tager sig til sin høje Pande: Her maa granskes!

Saadan tog jeg mig til Panden og tænkte: Dette er interessant! Her maa forskes! — Men jeg er ingen Forsker, og jeg har svært ved at tænke en Ting igennem. Jeg kan, som jeg før har sagt, føle Tingen, og min Følelse kan reagere. Men jeg kan ikke sætte mig til Ro og koldt overveje Sagen. Thi jeg kan ikke overveje. Mit Instinkt og min Følelse tager Beslutningen og kommer til Resultatet.

Men da dette nu var en Sag, min Følelse straks maatte afvise, og min Hjerne i Følge sin Konstruktion ikke kunde overveje, saa slog jeg hurtigt

det Hele hen med et Skuldertræk: Vrøvl og Indbildning! Galskab og Hallucination!

Da jeg saaledes i nogen Tid havde ladet min Følelse reagere mod disse naragtige Ting, begyndte jeg at more mig lidt over det og finde mig til Rette med det Ræsonnement, at hvad det nu saa end var, saa var det noget, som maatte interessere mig. Jeg har ikke Forskerens Trang til at komme til Bunds i en Sag, og skønt det Hele var mig saa fuldkommen ubegribeligt, saa var det slet ikke svært for mig at falde til Ro og smile venligt til Skæbnen, som i en sørgelig Tid, hvis Tomhed nylig havde plaget mig, gav mig et Legetøj, som var yderst interessant.

Længere strakte min Forskning sig ikke paa denne Dag, og da jeg kort efter igen tog min Pen, var det med Forventning og Glæde, som et Barn tager fat i noget nyt Legetøj.

Jeg gør mig ikke dybere, end jeg er, og pynter ikke paa mit lette Sind ved at lade, som om jeg var en Grubler. Jeg vil sige Sandheden om mig selv, og jeg tror virkelig ikke, den er synderlig flatterende. I hvert Fald slog jeg det hen som en munter Spøg, der virkelig i Øjeblikket havde gjort et dybt Indtryk paa mig og givet mig Fornemmelser af en ganske anderledes ophøjet Art end

de Fornemmelser, daglige Begivenheder kan medføre.

Jeg tog altsaa mit nye Legetøj med en Mine, som om jeg vilde sige: Nu skal vi have Sjov! Jeg holdt Pennen til Papiret, og den begyndte langsomt og med meget omhyggelig Skrift:

— Egede.

— Naa, lille Egede, sagde jeg smilende og ganske fortrolig og kun meget lidt skamfuld. Vil du sige mig mere?

Og saa skrev Haanden igen:

— Dejlige Egede!

Hvorpaa Pennen en Tid laa slap i min Haand, mens jeg ærgrede mig. Thi det var jo alligevel en mager Fornøjelse.

Men mens jeg nu sad og ærgrede mig, begyndte Fingrene at snurre kraftigere end før. Jeg ventede spændt paa, hvad der vilde komme, og Pennen tog nu Fart. Med store Bogstaver skrev den over hele Papirets Flade:

— *Fader.*

Jeg standsede og bøjede mig over Papiret. Men jeg følte straks, at Grunden til, at jeg bøjede mig, var en Følelse af en Byrde, der hvilede paa min Nakke. Og saa snurrede mine Fingre, Pennen sad fast i Haanden, og den skrev:

— Jeg er Fader. Jeg er din Fader, og jeg er her. Jeg lever, og jeg kan se dig. Min elskede Søn, jeg lever!

Byrden forsvandt fra min Nakke, og Pennen laa atter slap i min Haand, og jeg drog et dybt Suk. Det var, som om jeg maatte trække Vejret dybt nogle Gange, før jeg kunde rette mig op og se mig om i Stuen. Stilheden kogte i mine Øren, og mine Kinder brændte.

Jeg havde ikke Tid til nærmere Overvejelse, jeg fik kun pludselig en Følelse af Travlhed, og jeg greb min Pen igen og satte den til Papiret.

Jeg hentede Vejret dybt nede fra og bøjede Nakken lidt, og saa skrev Pennen:

— Jeg er din Fader. Jeg er her. Jeg lever. Kan du huske min Haandskrift, saadan som den var i mine gode Aar, og saadan som du aldrig kunde skrive den. Det er mig, og du er min elskede Søn. Jeg er kommet til dig for at sige dig, at jeg lever og altid skal leve. At du aldrig dør. At ingen dør. Min kære, min elskede Dreng, jeg har travlt, for du kan ikke taale dette. Tænk ikke! Men hør, hvad jeg siger dig.

Vidunderligt og straalende er det, jeg meddeler

dig. Jeg lever! Jeg lever, og du kan aldrig dø. Naar du er død, skal du leve. Ingen dør. Men alle lever evigt og ser Gud.

Min egen Dreng, mit elskede Barn, jeg kommer som Lynet gennem Luften og sætter mig i din Nakke og skriver med din Haand: Gud lever! Min kære Søn, min egen Dreng, jeg kommer som Lynet gennem Luften og hvisker i din Tanke: Mennesket kan ikke dø.

Derfor er jeg kommet i Dag, og derfor er alt dette mærkelige sket, og nu ved du det. Og du skal vide Sandheden om disse Ting, og jeg skal fortælle dig den. Min bedste Ven i Livet, min Søn, mit Barn, dette er din Fader, som taler til dig. Dette er din Fader, som skriver med din Haand. Nu græder dine Øjne, og dit Hjerte skælver. Smil til mig, min kære Dreng, og jeg gaar glad igen. Men jeg vender tilbage, naar jeg maa, men nu kan du ikke taale mere. Jeg vil komme til dig igen, og vi vil aldrig skilles mere.

Min Søn, nu gaar din Fader. Smil til mig. Farvel!

Fader.

Pennen faldt ud af min Haand, Stilheden kogte i Stuen, og dèr sad jeg.

Dèr sad jeg, og paa Bordet foran mig laa et Brev fra min Fader, skrevet af min Haand, med hans Haandskrift, ægte og nøjagtig til de mindste Enkeltheder. Jeg tog Brevet og undersøgte det nøje. Jeg læste det igen og igen. Og jeg græd igen. Mit Hjerte skælvede med en Ømhed, jeg sjældent har følt. Brevet laa paa mit Bord. Brevet fra min Fader, som var død for tolv Aar siden.

Vidunderligt! Vidunderligt! Thi det var sandt, og jeg følte det nu. Mærkeligt og straalende, thi Taarerne stod mig i Øjnene, og mine Kinder brændte. Ubegribeligt og uforklarligt. Men det var Sandhed. Det var utroligt. Det var utroligt. Og dog vidste jeg det, for jeg havde set det og jeg havde følt det. Men jeg kunde ikke tro det.

Jeg vil meget nødig kommentere dette Brev straks, men i Grunden helst gaa videre i min Beretning. Men jeg vil dog paa dette Sted sige, at skønt jeg var grebet af de største og mærkeligste Følelser, var min fremherskende Følelse: Mismod.

Mange vil ikke forstaa mig, men mene, at naar jeg virkelig var klar over, at noget overnaturligt, noget ubegribeligt og mirakuløst var hændt mig, saa maatte jeg jo være glad og juble over det nye og vidunderlige, som jeg havde lært at kende. Og jeg tænker ogsaa, at mange vilde havde forladt deres Hus og have begivet sig syngende ud i Byen til Venner og Familie, for at alle kunde blive delagtige i Underet.

Men det virkede helt anderledes paa mig. Jeg sad tilbage med en øm og sød Følelse i mit Hjerte,

og jeg kunde ikke glemme den mystiske, men smukke Stemning, som jeg hensattes i, mens min Haand skrev Brevet fra min Fader med hans egen Haandskrift. Men da jeg fik samlet mig lidt sammen og reflekteret lidt over det, som var sket, blev jeg grebet af et stort Mismod — fordi jeg ikke kunde bortforklare det.

Jeg vidste, at det ikke var min Bevidsthed, hverken min vaagne Bevidsthed eller min saakaldte Underbevidsthed. Jeg vidste, at en ukendt Kraft havde taget mig i sin Magt og tvang min Haand til at skrive. Det var ganske klart for mig. En anden Fortolkning var absolut umulig. Jeg havde jo siddet fuldkommen kold ved mit Bord, fuldkommen nøgtern, parat til at gribe endog det allermindste Bevis paa, at det var Selvbedrag, Suggestion, hvad som helst andet end noget mystisk og overnaturligt.

Jeg vidste dette, men jeg vilde, jeg kunde ikke tro det. Det forekom mig i den Grad imod al Forstand, imod alt, hvad jeg kunde tro og tænke. Og jeg fyldtes af et mærkeligt afmægtigt Mismod, fordi jeg følte, at det var umuligt, absolut umuligt, at give en naturlig Forklaring paa Fænomenet.

Og jeg tror, mit Mismod kom af, at jeg maatte give efter for den stærke Bevægelse, min Faders

Brev satte mig i, jeg maatte give efter for den søde utrolige, sælsomme og dog saa skønne Følelse, som min Haands mærkelige Skriveri vakte i mit Hjerte. Jeg havde følt det som noget guddommeligt, men naar jeg nu sad og søgte at overveje Sagen, saa var det mig umuligt at tro paa Kendsgerningen. Jeg vilde ikke. Jeg formaaede ikke at tro det. Det var imod min Overbevisning. Og jeg søgte og søgte for at give mig selv en fornuftig Forklaring paa Fænomenet.

Men alt var forgæves. Den eneste Forklaring, som var mulig, var Galskab, absolut Galskab og Hallucination. Men mismodig maatte jeg forkaste denne Forklaring, thi jeg var jo ikke gal, og gale Mennesker plejer vist ikke paa den Maade at tvivle om de fikse Ideer, som er deres Galskab.

Der var altsaa ingen anden Forklaring tilbage, end at det var sandt. Min Fader levede og kunde komme til mig og skrive med min Haand. Og jeg saa store Konsekvenser: Saa var det altsaa ogsaa sandt, at min Fader havde talt til mig gennem et Bordben.

Og man kan forstaa, at en født Tvivler og Spotter aldrig kunde gaa ind paa en saadan Forklaring af Fænomenet. Intet andet var dog muligt. Og denne Fortolkning syntes mig dog latterlig. Og

derfor var jeg mismodig, skønt jeg vidste, jeg havde oplevet noget vidunderligt.

Jeg tror nok, jeg vilde have foragtet mig selv en lille Smule, hvis jeg straks havde akcepteret den Forklaring: at det utrolige var sandt. Thi i saa Fald var jeg jo ikke en normal Mand. Intelligensen maa reagere mod det ubegribelige. Og dette var noget, der var mig ubegribeligt. Kun en svag Hjerne, kun et naivt Menneske kunde lade sig overbevise af det, som var sket, thi jeg mener absolut, at jo stærkere man er, jo mere levende man er, desto kraftigere reagerer man imod det, man ikke kan forstaa eller forklare. Og Tvivlen om det, man ikke kan gribe eller indse, kan ikke udryddes af den stærkes Sind.

Som man vil se paa de følgende Blade, har jeg senere oplevet Ting, som var langt større og langt mærkeligere og langt mere overbevisende, men Tvivlen i mit Sind har jeg ikke kunnet udrydde. Og for hver mærkelig Begivenhed, jeg har oplevet, har jeg sagt — det er sket, det er Faktum, men jeg kan ikke tro paa det. Og hele denne Bog, i hvilken jeg har holdt mig til den mest pinligt nøjagtige Sandhed, giver mig Anledning til den største Tvivl, og med Mismod i mit Hjerte kan jeg læse den og sige: Den er sand. Det er sket

altsammen. Men jeg har svært ved at tro det.

Jeg har haft frygtelige Dage, i hvilke min mismodige Tvivl kæmpede i mig. Jeg kan ikke komme bort fra den Mistro, jeg maa nære til det, som jeg ved er sandt. Jeg ved, det er sandt, det, jeg har skrevet. Jeg har følt det, og jeg har set det. Jeg har oplevet Miraklet, og jeg har set Miraklet kaste mig skælvende og grædende til Jorden. Mit Hjerte har været sønderflænget af den største Jubel, den utroligste Sindsbevægelse — og dog: jeg *maa* tvivle. Midt i de guddommeligste Oplevelser har jeg skubbet det til Side, alt det, som var klart som Dagen, alt det som var vidunderligt og utroligt, og jeg har sagt til mig selv: Det *maa* kunne bortforklares. Og jeg *vil* bortforklare det, thi det er utroligt, umuligt og latterligt.

Og jeg er jo ikke en religiøs Tvivler, hvis Tro er i Fare. Thi jeg *tror* intet. Jeg *ved* kun, men jeg maa tvivle om det, jeg ved og har set, skønt Tvivlen jo er langt taabeligere, end Troen vilde være. Jeg er ingen vantro Thomas, som forlanger Kendsgerninger. Jeg er en overbevist, som har faaet Kendsgerninger — men jeg hader de Kendsgerninger, fordi jeg ikke kan komme uden om dem.

Paa den Dag, jeg har omtalt, da jeg fik det første Brev fra min Fader, var det mig jo ganske vist ikke saa svært at finde paa Udveje. Og jeg havde jo endnu som en sidste Tilflugt min Galskab, Hallucination og Suggestion. Jeg tror, jeg vilde have været tilfreds, om jeg for Alvor havde kunnet slaa mig til Ro med en af disse Udveje. Men jeg fandt ingen Ro i dem, thi de syntes mig usandsynlige.

Jeg tror, man vil finde dette mærkeligt: at jeg straks modarbejdede mig selv, straks spottede mig selv, straks søgte alle Udveje til at slaa det ned, som var hændt mig, og som vilde være saa vidunderligt for mig, hvis det var sandt. Men jeg havde det dengang, som jeg har det nu: Jeg er mine Spotteres Ven. Jeg forstaar bedre den Mand, som siger om mig, at jeg er gal eller hallucineret, thi saadan vilde jeg sige om enhver anden, der fortalte det, jeg fortæller. Og jeg synes, at alle Verdens Taaber faar Oprejsning, og at jeg er med til at give dem Oprejsning. Jeg vil til min Død spotte den Mand, som tror noget unaturligt og mystisk uden at vide det, og jeg synes, at alle disse Ting tilhører den Del af Menneskeslægten, hvis Hjerne er svagest, de Mennesker, jeg vilde kalde Taaber. Og naar jeg siger til Mennesker, at der er en Gud, og at Mennesker lever, naar de

er døde, saa synes jeg, jeg taler Taabernes Sprog. Jeg er altsaa en Tvivler og en Spotter, og jeg tror, jeg maa vedblive at være det. For jeg tror, at den stærke Mand, som skal leve Livet, som kender Livet, og som elsker Livet, han *kan* ikke fuldt overbevises om Dødens Herlighed. Jeg tror, at Blasfemikeren er stærkere end den Fromme. Jeg tror, at Gudsbespotteren i højere Grad opfylder Livets Krav til Mennesket end den Gudfrygtige, som folder sine Hænder. Jeg tror, at Livet skal leves, og den, som lever stærkest, har ikke Brug for Gud. Og den, som ikke har Brug for Gud, har Brug for at modbevise Gud. Jeg tror, at den, i hvem Blodet ruller stærkest, han maa tvivle om Livet efter Døden. Jeg tror, at den *levende* maa hade Døden, og den, som føler Livets Pulse i sine Aarer og sit Hjerte, han maa spotte den Døde, som er Aand.

Og naar jeg *maa* tvivle, naar jeg *maa* spotte, naar jeg *maa* være mine Spotteres Ven, saa tror jeg, det er, fordi jeg lever, og fordi jeg inderst inde elsker Livet, og fordi jeg har Betingelser for at leve Livet. Og min Drift siger mig, mit Blod siger mig, min Følelse siger mig, og min Forstand fortæller mig, at de Fromme er de svage, de Troende er dem, der ikke *kan* leve, de Gudfryg-

tige er Vrag, som slæber sig mod Graven, og som ingen Brug har for deres Liv.

Dette er min Livsanskuelse, og den lever dybt i mig, og intet Mirakel, intet Under kan kvæle mit Liv. Og den Anskuelse, en Mand har om Livet, er just hans Liv, thi det er Livet, som lever og banker i ham. Og intet i Himlen og intet paa Jorden kunde vriste mit Liv fra mig. Jeg lever, og jeg er levende, og den stærkeste Kraft i mig er min Selvopholdelsesdrift, og den Drift er saa stærk, saa mægtig, at ingen Gud, ingen afdød Fader, ingen Aand, intet Mirakel kunde faa mig til at slippe mit Liv og glemme min Drift. Og Tvivlen er min Selvopholdelsesdrift.

Men de har talt til mig fra den anden Side af Graven — jeg tror dem ikke. De taler igen — og jeg tvivler. Jeg skælver af Tvivl, men Overmagten overbeviser mig. Og naar jeg er overbevist, tvivler jeg igen. Jeg kan kun tvivle, og jeg *maa* være overbevist.

Og jeg vil nu gaa videre i min Beretning, og De vil læse om noget, De næppe vil tro, men som jeg ved er sandt. De vil læse om Ting, jeg har set og hørt, og om hvis Sandhed jeg ikke har den fjerneste Tvivl, skønt jeg maa tvivle og ikke kan lade være.

Jeg har nu omhyggeligt gjort Rede for de Følelser, som beherskede mig, da jeg havde faaet det første Brev fra min Fader. Og jeg er gaaet saa meget i Detailler, fordi jeg anser det for nødvendigt i denne Beretning ganske systematisk at følge den Udvikling, jeg gennemgik. Og man vil nu som senere forstaa, at det ligger uhyre langt fra min Hensigt paa nogen Maade at optræde som Profet eller Forkynder.

Alt, hvad jeg meddeler her, meddeler jeg med en nagende Tvivl dybt inde i mig. Men jeg føler samtidig, at jeg *maa* meddele det, ja, jeg føler, at jeg *skal.* Jeg føler, at jeg adlyder en *Befaling,* naar jeg skriver denne Bog. Jeg ved, at alt er vidunderligt og sælsomt, men jeg kan ikke gøre mig selv om. Jeg kan ikke overbevise mig selv om det, jeg ved. Og den, som læser dette, vil se det lille undskyldende Smil, hvormed jeg ledsager hver Be-

retning. Thi midt i min Følelse af noget vidunderligt og ophøjet mærker jeg en Skamrødme, som intet af, hvad jeg har oplevet, helt har formaaet at faa til at blegne.

Men jeg skal nu videre og vil meddele det næste Brev, jeg fik fra min Fader.

Jeg havde atter samlet mig sammen og faaet mig selv bildt ind, at jeg havde været et Offer for en hidtil ukendt Form for Hallucination og Selvbedrag, og sad ved mit Skrivebord for at fuldende den dramatiske Behandling af *Store Claus'* Bedrifter. Store Claus var Hovedpersonen i mit nye Lystspil, og jeg ventede mig meget af denne Figur, der var taget ud af det Guld-Milieu, hvori jeg havde levet i disse mærkelige Aar, hvor Nøden og Smerten levede i Skæret af Guld og Overflod.

Jeg kan nu, da det aldrig vil kunne modbevises, sige, at jeg med virkelig Opfindsomhed havde udpønsket en ny Maade, paa hvilken jeg vilde behandle et Emne, som var lidt forslidt af dramatiske Haandværkere, men som rummede en Rigdom og en Interesse, der i en rigtig Behandling vilde gøre det til et Verdensemne. Jeg er ikke bange for at sige det nu: Jeg vidste, det vilde lykkes mig, og deraf kom det, at jeg havde følt noget af min Ungdoms Livsmod bruse i mine Aarer,

da jeg nærmede mig Fuldendelsen af mit nye Skuespil. Og jeg havde ønsket mig selv til Lykke med, at jeg havde opdraget mig selv saa godt i den dramatiske Kunst, at jeg vidste, jeg vilde kunne blænde en hel Verden af godtroende Teatergængere, skønt Stemmen i mit Hjerte hviskede til mig, at mit Blod ikke flød i min Komedie, og at den altsaa ikke havde noget med Kunst at gøre. Men jeg sad i min Fantasi og talte de Kroner og Dollars og Sterling og Mark, som jeg kunde tjene. Jeg levede i Skæret af Guld, og dette Skær blændede mit Hjerte.

Det er en bitter Sandhed, jeg siger, men jeg maa her sige Sandheden, selv om den er bedsk. Jeg kendte ogsaa Sandheden den Dag, da jeg sad ved mit Skrivebord, om end den ikke var mig saa klar som i dette Øjeblik. I hvert Fald ræsonnerede jeg mig til Rette med mig selv: Sandheden er jo landflygtig i Verden, og da du hverken er Idealist eller dum, saa tag din Pen og skriv.

Og jeg tog min Pen — men jeg skrev ikke. En besynderlig Uoplagthed greb mig, skønt jeg for et Minut siden havde været i fuld Vigeur og rede til at arbejde paa Trods af indre Stemmer og bedske Sandheder. Jeg følte mig uendelig sløv og lænede mig tilbage i Stolen, grebet af en uovervinde-

lig Modbydelighed ved dette Arbejde. Det flimrede for mine Øjne, og jeg gabede. Og uden at forstaa denne pludselige Uoplagthed sukkede jeg over, at der igen gik en Dag til Spilde, og vi var nu saa langt henne paa Sæsonen, at jeg ikke havde Tid til at spilde en eneste Time.

Jeg rettede mig da op igen og tog Pennen, men lod den hvile paa Papiret. Og den mærkelige Snurren kom igen i Haanden. Jeg følte det, som om nogen tog mig i Nakken, og al Uoplagthed var blæst bort.

Det var der igen, det mærkelige fra den foregaaende Dag. Hvad enten jeg vilde eller ikke vilde, maatte jeg give efter, og min Pen skrev nu følgende Brev til mig:

Min kære Dreng!

Jeg er her igen. Nu har du hvilet dig og er ved godt Mod. Din Tvivl er næsten forsvundet, og du har nu omtrent Vished om, at jeg er et nervøst Fænomen eller noget andet ligegyldigt og forbigaaende. Men du tager fejl af mig, min Ven. Jeg er din Fader, og din Fader tager dig i Nakken og trykker dig Pennen i Haanden. Kan du mærke min Kraft? Se, hvor Pennen sprutter. Tvivler du paa, at det ikke kan være dig selv eller

din Underbevidsthed eller motoriske Egenskaber, eller hvad alt det Humbug nu hedder.

Nej, min Dreng, jeg er din Fader, og jeg sidder her i din Haand lige saa stærk og lige saa lyslevende, som du havde mig for tolv Aar siden, før jeg døde. Jeg ser dine Øjne stirre forvildet rundt i Stuen, mens din Haand skriver, og du føler en heftig Smerte i din Nakke og i dine Fingre. Skal jeg vise dig min Kraft, siden du ikke vil tro den. Se, hvor Bogstaverne er tykke, mærk, hvor jeg klemmer din Arm — ser du min Ven — — —

Penneskaftet brækkede, og jeg saa mig fuldkommen forvirret omkring. Noget lignende havde jeg aldrig følt, og dette var den absolute Vished. Mine Knæ skælvede under mig, og jeg havde Kuldefornemmelse i Nakken. Men jeg tog en anden Pen og satte den til Papiret. Og den skrev straks:

Dèr ser du! Jeg brækkede Pennen i din Haand og, hvis du nu ikke tror mig i hvert Fald foreløbig — men det gør du. Jeg ser din Angst og føler Kulden i din Nakke. Men nu skal jeg tale blidere til dig og lette Trykket i din Haand og paa din Nakke .... Jeg vilde jo bare vise dig min Kraft.

Min kære Dreng, jeg er ikke et taageagtigt Aan-

defantom, som svæver rundt i Rummet og med Besvær løfter Bordben og klager sentimentalt i min Søns Haand. Jeg er en Aand. Men jeg er en stærk Aand. Og jeg er din Faders Aand, men tusinde Gange større og tusinde Gange stærkere end den svage og ømme Aand, der boede i den Fader, som du holdt saa meget af.

Jeg kunde smadre dit Skrivebord og knuse alle Jeres Borde til Støv. Latterligt er det, I tror, at vi er svage klynkende Taagefantomer, som svæver sørgmodigt omkring dem, vi efterlod paa Jorden.

Thi saadan er det ikke. Nej, det er helt anderledes, end I aner, helt anderledes end I har drømt om. Men jeg er kommet til dig, min kære Søn, for at fortælle dig Hemmeligheden om disse Ting.

Du tror, at der er noget, vi ikke maa sige, og at jeg vil røbe dig nogle Hemmeligheder — du ser, jeg kan læse din Tanke. Ja, det kan jeg, og du behøver ikke at udspørge Aanden, for den kender din Tanke, før du selv kender den. Og jeg vil sige dig angaaende denne Sag, at jeg kan ingen Hemmeligheder røbe for dig, og ingen Aand kan røbe nogen Hemmelighed for Mennesker, thi det, som er en Hemmelighed, kan Mennesket ikke forstaa, det, som er hemmeligt, kan ikke fattes af den menneskelige Hjerne.

Du mærker nu en Kraft i din Haand, som du ved ikke kan være din egen, og i dette Øjeblik *ved* du, at det er mig. Jeg skriver saa stærkt og saa stort, at du næsten kan høre min Stemme. Og jeg taler i din Pen, og jeg taler saa hurtigt, at Pennen hænger i Papiret, og du stirrer med stive Øjne paa dette Under.

Min kære Dreng, jeg er din Fader. Og naar jeg kommer til dig, er det ikke som en klynkende Aand, der søger sin elskede Søn, som han savner. Og jeg kommer ikke til dig, fordi du har søgt din Fader. Thi du behøver mig ikke. Jeg elsker dig, fordi jeg er din Fader, og fordi jeg er Aand, men jeg klynker ikke, for jeg har altid kunnet være hos dig i dit Hjerte og i din Tanke, og jeg kender den mest skjulte Hemmelighed i dit Indre, og jeg ved hver Tanke, du har tænkt i hele dit Liv.

Dette er Aandens Egenskaber, og det maa jeg lære dig. Og jeg skal lære dig meget mere. Du skal blive saa klog som faa, og jeg skal lære dig at tænke med min Tanke, og jeg skal lære dig at skrive.

Jeg sagde sidst, jeg var hos dig, at jeg kom som Lynet gennem Luften og satte mig i din Tanke og skrev med din Haand. Og dette er Sandhed. Dette er den menneskelige Aands Egenskaber, at den

fjerner sig Millioner af Mile gennem Rummet og vender tilbage i samme Sekund. Det lyder for utroligt for dig. Men det er sandt. Jeg kan klappe Kinden paa den lille Geisha i Tokio, og et Sekund efter kan jeg faa din Oldefars Bordben til at klappre. Det lyder stort og vidunderligt — men paa samme Tid lyder det komisk, og jeg ser et Smil paa din Mund.

Men det er Sandhed, skønt Sandheden er ophøjet og latterlig, og jeg skal lære dig noget om disse Ting, som du aldrig har drømt om. Menneskets Aand er evig. Den kender ikke Tid og Rum, og den kan ikke glemme, naar den forlader Legemet og føres bort i Evigheden, hvor den ser Guds Ansigt.

Du skal vide dette nu, selv om du ikke forstaar det, thi vi maa gøre en Begyndelse. Og dette er Begyndelsen, og dette er Enden: Min Søn, der er en Gud til, og Menneskets Aand er evig, og den er guddommelig.

Jeg har nu forstyrret dit Hoved nok i Dag, skønt det, jeg har sagt, ikke er en Milliontedel af det, som jeg ved. Og du vil faa nok at tænke paa, naar jeg har talt, og du vil tro, du er gal. Men jeg skal inden i Morgen give dig et Bevis paa min Kraft, og du skal føle en Skælven i dit Hjerte og en

Lykke, som du ikke havde drømt om og aldrig kunde drømme om.

Og nu vil jeg slutte med at fortælle dig, hvorfor jeg er kommet til dig, og hvorfor jeg har præpareret dig til alt dette gennem en Række mystiske og halvt latterlige Smaating, som begyndte med, at jeg optraadte som fransk *poilu* i Oldefars Bordben. Thi det var mig! Gud bedre det, ja! Det var mig! Vi kravler i Bordben, ja, vi gør, og du vil senere faa at vide, hvorfor og hvordan.

Jeg kommer som din Fader, og som din Fader tager jeg dig i Nakken. Og du har mærket det. Jeg griber dig ved dit Skrivebord, og jeg siger til dig: Skriv! Men, min Søn, jeg er ikke en sentimental Aand, som beundrende svæver om sin Søns Hoved. Og jeg vil sige dig, at jeg er kommet for at gøre et Menneske ud af dig. Fra i Dag kan du kun gøre det, som jeg siger, du skal gøre. Fra i Dag er du min og maa adlyde mig.

Og hør da, min kære Dreng, hvad jeg har at sige dig. Vi vil nu begynde et nyt Liv, og vi vil begynde med at feje den Manuskriptbunke i Papirkurven, som du med saa stor Forventning og saa megen Energi har pløjet i hver Dag, naar jeg kom og forstyrrede dig .... Nu vil du ikke tro dine egne Øjne, og nu først for Alvor tror du, du er

gal. Din Faders Aand kommer fra det Høje og forstyrrer dig og hindrer dig i dit Komedieskriveri og ødelægger dine Fremtidsplaner.

Det gør din Faders Aand, min kære Dreng, for jeg elsker dig, og nu skal jeg tale til dig, saa du forstaar mig, og saa du føler, at jeg klapper dig paa Haaret, og at jeg taler til min elskede Søn, mit Livs skønneste Tanke.

Mærker du nu noget skælve dybt i dit Sind? Jeg føler det, og jeg ser dine Øjne blive fugtige. Og saa skal du høre, hvad jeg har at sige dig.

Der vil nu komme en ny Tid i Verden, og ingen vil forstaa, at Mennesker har kunnet leve i den Tid, som er forsvundet. En ny Tidsalder vil oprinde med Sol i alle Verdenshjørner, og Gud vil smile til Menneskene.

Og lyt nu til det, jeg skal fortælle dig.

Din Fader er ikke død, men lever, og har set Guds Ansigt. Din Fader er kommet til dig for at fortælle dig Sandheden om Menneskets Aand og Gud. Min kære Dreng, forstaar du det mærkelige, jeg siger dig. Det ubeskrivelige vidunderlige. Din lille, tossede Fader har faaet Lov til at komme til dig og tale til dit Hjerte. Den lille, tossede Mand, som ikke kendte Livet, før han var død, har faaet Lov til at lære sin elskede Søn noget, han ikke

kunde lære ham, mens han levede paa Jorden. Den lille, gale Musikant har faaet Lov til at tale til sin Søns Hjerte og lære ham at skrive om Guds Smil.

Ja, min Dreng, nu kom det Ord, som skal betyde den nye Tid i Verden. *Guds Smil!* Det er de Ord, som skal faa Mennesker til at løfte Hovederne og vende deres taareblændede Blik mod Horisonten og se den nye Morgenrøde, som er Guds Smil. Min kære, min elskede Søn, mit alt paa Jorden, jeg ser, dine Øjne er vaade af Taarer. Græd, min elskede, og Gud smiler i dit Hjerte. Thi Menneskenes Taarer er Guds Smil.

Hør, hvad jeg fortæller dig, min elskede Søn. Lad dit Hjerte skælve i Fryd og gaa ud og kys din gamle Moder. Hendes Barn skal lære om Guds Smil. Omfavn dine Brødre og din Søster, thi jeres Fader er kommet til dig for at lære dig at fortælle Menneskene om Guds Smil.

Jeg ser nu, at du græder, og jeg mærker dit elskede Hjerte banke. Græd, min kære Dreng, og smil til mig og lad dit Hjerte skælve, thi denne Dag er den største i dit Liv.

Nu gaar jeg, og naar jeg har forladt dig, vil Tvivl og Mismod atter gribe dig, men fra i Dag kan du ikke blive ulykkelig. Og selv om du tvivler,

fordi det vidunderlige, du har hørt, er saa ubegribeligt, saa vil du aldrig kunne glemme denne Dag. Og du vil aldrig kunne glemme den ømme Sødme, du følte i dit Hjerte, da jeg første Gang fortalte dig om Guds Smil. Og naar dit Hjerte hvisker: Guds Smil —, saa brister dine Øjne, og dit Sind skælver i usigelig Ømhed.

Og naar Menneskenes Øjne brister, og Graaden faar deres Hjerte til at skælve, saa smiler Gud til dem.

Og nu Farvel.

Din

Fader.

Min kære Dreng!

Du sætter dig nu til dit Skrivebord med et Suk for at se, om Vanvidet kommer igen. Og jeg er her straks, og du maa skrive. Du ryster paa Hovedet, men venter med Interesse paa, hvad din Haand vil skrive.

Besynderlige er disse Dage, og du gaar nu næsten rundt og tror, du drømmer, men dog er du mere tankeløs, end man skulde tro, og du grubler mindre. Og det er ikke saa mærkeligt, for jeg er med dig hele Tiden, og du er, som jeg ønsker, du skal være. Jeg følger dig paa din Vej i Byen, jeg giver dig dine Indskydelser, jeg sætter dig ved dit Skrivebord, og jeg beroliger dig.

Besynderligt er det, du har hørt, men det er endnu ikke trængt dybt ind i dig, fordi du er en saa gudløs Dreng. Naar jeg fortæller dig om Guds

Smil, skælver dit Hjerte, men min gode Ven, det er nu delvis dit literære Hjerte, der bliver varmt. Thi endnu har du slet ikke fattet det store, det vidunderlige, det ubegribelige, som er hændt dig, og der vil endnu gaa nogen Tid, inden du forstaar det og begriber det dybt i din Sjæl. Men saadan skal du være, for jeg har meget at sige dig, og vi skal nu arbejde.

Endnu er dette en Leg for dig, og naar du gaar tvivlende rundt og halvt om halvt glemmer den Spøg, du har for hjemme ved dit Skrivebord, saa er du for saa vidt et ret naturligt Fænomen. Thi du *har* jo været rystet i din Sjæls inderste, dit Hjerte har banket vildt i din Krop, du har grædt Strømme af Taarer og hulkende af Lykke lagt dit Hoved i din Arm paa Skrivebordet foran dig. Noget lignende har du aldrig oplevet, en saadan Bevægelse har du aldrig været i, og sommetider ser du den Afgrund, som har aabnet sig foran dig. Og du ved, at du kan aldrig blive dig selv mere, som du var, før jeg kom. Og du ved, at forlod jeg dig nu, maatte dit Liv være forbi.

Mærk, hvor du fryser ved Tanken derom. Men vær rolig, min Dreng, jeg forlader dig ikke, og du er ikke færdig med dit Liv. Dit Liv begyndte den Dag, jeg kom, og nu skal du først til at leve. Smil

til mig, min Ven, thi jeg kommer med Livet til dig.

Du undrer dig over, at du nu pludselig synes, du forstaar lidt af det mægtige, som er omkring og i dig — og at du ellers gaar saa ligegyldig rundt, og at dette kun er som en flygtig Drøm for dig. Men som jeg har sagt dig: Det er altsammen mit Værk. Og jeg vil lære dig at forstaa disse Ting, og derfor maa jeg gaa systematisk frem og ikke straks drive dig ud i det Blaa. Og jeg har arbejdet meget med dig, det maa du forstaa. Hvordan tror du ellers, det var muligt, at du kunde opleve det utroligste og dog spadsere omkring og ryge dine Cigarer og snakke med Folk og gaa i Teatret om Aftenen og i Grunden ikke skænke det Hele en Tanke?

Og du tænker paa — ja, min kære, jeg kender alle dine Tanker — og du tænker paa, at hvis en af de saakaldte psykiske Forskere havde haft en saa kolossal spiritistisk Oplevelse, saa vilde hele Spiritistlejren staa paa den anden Ende. Thi det staar dig klart, at det, du har oplevet, er saa mægtigt, fordi det har været saa utvivlsomt, saa stærkt og saa klart. Men alligevel bevarer du det som en sød Hemmelighed, det aldrig kunde falde dig ind at røbe, men du kan ikke begribe, hvad det

skal til, for du har jo ikke forsket, og du er ingen Spiritist.

Og da du nu sidder der saa dejlig nøgtern ved Skrivebordet med klare Øjne efter otte Timers fuldkommen rolig Søvn, vil jeg benytte Tiden til at arbejde med dig, og jeg vil nu fortælle dig lidt om alle disse Ting, der interesserer Verden saa stærkt.

Tænk ikke for meget og afbryd mig ikke. Jeg kender dine Spørgsmaal, og du skal faa Svar paa dem alle, efterhaanden som vi naar til det rette Punkt for dine Spørgsmaals Besvarelse. Jeg glemmer intet. Thi vi har et absolut sikkert System, og intet forsvinder af vor Hukommelse, og naar Tiden til et Spørgsmaals Besvarelse er inde, lader jeg simpelthen Spørgsmaalet dukke op i din Bevidsthed.

Mægtig er vor Magt, og nu skal du høre. Men vær taalmodig; vi skal arbejde i mange Timer.

Først og fremmest vil jeg altsaa sige dig, at det med *Bordbenene* er rigtigt. Jeg ser dit Ansigt, og jeg føler din Tanke, og du synes nu, det er sørgeligt, at vi maa skilles. Thi dette kan du ikke tro paa. Det Hele er Vanvid, og det er trist, at vort Bekendtskab skulde være saa kort. Men, min kære Ven, du maa ikke afskedige mig uden at høre paa

mig, og du vil heller ikke gøre det, for du *kan* slet ikke gøre andet end det, jeg vil.

Bordbenene lyver ikke — ikke altid.

Fra Tidernes Morgen har Menneskene leget med Bordben, og vi har leget med. Nu forekommer det dig saa latterligt, saa væmmeligt og saa modbydeligt. Al Fornuft i dig reagerer mod denne umaadelige Taabelighed, og du har fuldkommen Ret. Thi kan noget synes mere haabløst idiotisk!

Men naar jeg faar lært dig noget mere, og du lærer vore Love at kende, saa vil du bedre forstaa det. Jeg siger Love, men det er et forkert Ord. Vi har ingen Love her, men vi har nogle Egenskaber, og vore Egenskaber er evige og uforanderlige.

Borde kan danse! Ja, de kan! Du har jo selv set det, og du har selv følt det. Og det er Aanderne, som bevæger Bordene .... Nej, min Ven, vi skal ikke skilles nu. Du skal være taalmodig. Aanderne bevæger Bordene, og det er ikke dyrisk Magnetisme eller Underbevidsthed eller motoriske Muskelbevægelser — det er ikke alt det, Videnskaben med saa megen Snedighed har udgransket. Det er mere enkelt. Det er Jeres døde, der taler til Jer, fordi denne Metode er en Leg og en ubegribelig Ting, og derfor er den tilladt.

Menneskene maa gerne vide, at vi lever, og at vi er glade. Og naar Menneskene sætter sig om et Bord med Hænderne paa Bordet, og Bordet rokker og banker med Benene, saa er det os, som kommer og taler til dem. Jeg føler, at jeg vil faa svært ved at faa dig til at tro det, men naar du har hørt alt, hvad jeg har at sige dig, vil du ogsaa indse, at det med Bordene er naturligt, selv om det er latterligt.

Det hænder ofte, at Borde ikke vil danse, og at Borde siger de utroligste Taabeligheder, og at nogle Mennesker synes, at Borddanserne er nogle utrolige Narre, og at andre helt benægter Sandheden af Borddans, fordi de ikke kan faa det at se. Men alt har sin Forklaring, og alt skal jeg fortælle dig; men plag ikke min Tanke med dine tusind Spørgsmaal, for saa maa jeg svare straks, og der bliver ingen Klarhed i vor Udvikling.

Menneskene maa gerne vide, at Gud lever, og Menneskene maa gerne vide, at vi lever, og de maa gerne tale med os. Men jeg vil nu paa dette Punkt straks besvare det Spørgsmaal, som alle stiller: Hvorfor faar de det ikke at vide? Hvorfor al denne Naragtighed? Hvortil al denne Humbug? Og hvorfor har Menneskeheden stønnet og lidt gennem Aarhundreder, uden at de har erfa-

ret Sandheden om disse Ting? Og hvorfor skal det nu være saadan, at vi har travlt med at give Jer Besked, skønt Menneskeheden før Jer er gaaet i sin Grav og er holdt uvidende tilbage i Mørket?

Hvorfor og hvorfor? Vær taalmodig, kære Ven, og du skal høre:

Menneskene er gennem Aartusinder ikke holdt tilbage i Mørket uden at faa Besked. Thi de har alle faaet Besked. Alle de Mennesker, som er døde, har faaet Besked og Vished. Og kun den Menneskehed, som nu lever, har ikke faaet Besked, men den vilde faa det, naar den døde, og der vilde ingen Uretfærdighed være i Verden. Og der er ingen Uretfærdighed i Verden. Retfærdigheden er ens for alle Mennesker. Retfærdigheden sker Fyldest i dens yderste Konsekvenser, men det skal du ikke høre om i Dag. Jeg kan ikke besvare alle dine Spørgsmaal paa en Gang.

Jeg vil nu gaa tilbage til dit første Spørgsmaal, som foreløbig er det vigtigste. Hvorfor faar Menneskene ikke Besked? Og hvorfor faar de Besked paa en latterlig Maade gennem Bordben og Medier og andre Naragtigheder?

Og jeg skal svare paa dette Spørgsmaal saa klart, jeg kan, og saa udtømmende og saa langt,

som du kan forstaa mig. Tilværelsens Mening er Livet. Og Menneskene skal leve Livet. Menneskene skal elske Livet og hade Døden, thi Døden er Livets Udslettelse. Men hvis der skete det store Under, at Gud steg ned til Menneskene, eller at Solen pludselig stod op i fire Verdenshjørner, som vi saa smukt og billedligt sagde i vort sidste Brev, saa vilde Menneskene høre op med at være Mennesker, thi de vilde alle hige mod Døden og mod Gud. Og det er ikke Menneskenes Bestemmelse.

Menneskene er Mennesker, og Menneskene skal leve, thi Livet paa Jorden er Menneskets Liv, og det kan ikke være anderledes. Livet har sine Love, og den Verden, I kender, har sine Love, og disse Love kan ikke forandres, thi de er Guds Værk. Mennesket lever og kæmper sig frem fra Vuggen til Graven, og saadan har det altid været og skal altid være. Solen staar op, og Solen gaar ned. Lyset skinner, og Hjertet banker. Gennem Aartusinder har Mennesker forsket Livet og sig selv og Lyset og Verdensrummet og alt, hvad Mennesker kan forstaa, har de fundet ud af. De kender Lovene for alt Liv og for Verdens Gang og Klodernes Kredsløb og Planternes Liv og Dyrenes Liv. Og alle disse Ting har til evige Tider været uforanderlige. Mennesket har været Jordens

Herre. Og Menneskene kan forudsige alle jordiske Ting, de ved, hvornaar de dør, og hvorfor de dør. De har fattet og begrebet det myldrende Liv paa Jorden og kan forstaa alt — kun ikke Døden og det, som kommer før Livet og efter Livet. Men det er ikke Menneskets Sag. Det er Guds! Og alt det er en Hemmelighed for Menneskene, thi det kan Menneskene ikke forstaa. Og hvad jeg nu fortæller dig om disse Ting, og hvad jeg nu vil røbe og betro dig — det egentlige kan du aldrig forstaa, og du vil bruge din menneskelige Forstand til at udforske mine Ord, og Tvivlen vil komme op i dig, thi du er Menneske og underkastet Menneskets Love, og du er Liv paa Jorden og underkastet Livets Love — og aldrig vil noget Menneske komme til at *vide*, hvad et Menneske ikke kan forstaa. Og Gud kan intet Menneske begribe, thi Mennesket fatter ikke det guddommelige, thi saa var han ikke Menneske. Og Livet er det samme nu og i al Evighed, og det vil aldrig blive anderledes.

Men I maa gerne vide, at Gud er, og at I lever evigt. I maa gerne vide alting, thi vi har ingen Hemmeligheder for Jer. Og alt vil vi gøre for, at I kan tro det vidunderlige, og for at I kan tro, at I *ved* det vidunderlige. Men I faar aldrig no-

get at *vide,* thi I kan aldrig *vide* det, som I ikke forstaar.

Og derfor sker der ingen Mirakler paa Jorden, og der kan ingen ske — i menneskelig Forstand. Solen staar ikke op i fire Verdenshjørner, og Maanen tager ikke Hat paa, thi dette vilde være imod Verdens Love og Livets Mening. Men i egentlig Forstand sker der tusind Mirakler hver Dag, men I forstaar dem ikke. Og nu tænker du, at det dog er et Mirakel, at du skriver med min Haand. Vist er det et Mirakel, men kan du helt tro paa det? Helt dybt inde i din Sjæl? Og selv om du kan tro paa det og ved, det er sandt, saa er det uforstaaeligt for dig, og derfor maa du tvivle. Og du kan ikke bevise det, og Mennesker vil kunne modbevise dig. Og der sker ingen Ting i Verden, intet i Menneskets Liv, som ikke tilsidst, paa en eller anden Maade, ved Menneskets guddommelige Skarpsindighed kan bortforklares og gøres tvivlsom. Thi saadan er det og kan ikke være anderledes. Og den, som faar Lov til at se et Mirakel, faar ogsaa Lov til at tvivle paa det. Og den, som ser den store Sandhed og Guds Smil og Universets Undere, han faar ogsaa Lov til at tvivle, eller vi berøver ham Evnen til at bevise det.

Thi Mennesket skal være Menneske, og Menne-

skets Liv skal være menneskeligt, og intet Menneske er en Gud, og intet menneskeligt bliver guddommeligt, saa længe Mennesket lever paa Jorden, thi saa hørte han op med at være menneskelig.

Aner du den uendelige fjerne Visdom, der er i disse Ting, eller skuffer de dig, fordi du ikke synes, at Verden vil komme videre paa denne Maade?

Men Verden vil komme langt, og en ny Tid vil oprinde, og Gud vil smile til Menneskene. Men paa en anden Maade, end du begriber, for det er guddommeligt, og det kan du ikke begribe.

Men vi vil nu gaa lidt tilbage, for vi skal ikke være Filosofer. Og jeg vil da forklare dig paa menneskelig Maade, hvorfor der ikke sker Mirakler. Miraklet og Underet er Livets Fjender. Hvis Mennesket vaagnede i sin Seng om Morgenen og saa det haandgribelige Bevis paa Gud og det evige Liv og Evigheden — min Ven, brug din Fantasi: hvad vilde der ske? Hvem kunde taale det? Mennesket skal være Jordens Herre og leve sit Liv og gøre sig Jorden underdanig. Men hvis Mennesket vidste bestemt og fik det mægtige Bevis, at Gud lever, og at Mennesket kun opfylder Guds Vilje og ikke kan andet, hvilken Orm var saa Mennesket ikke? Hvis Mennesket kunde be-

gribe, at ingen Tanke i Mennesket er dets egen, ingen Gerning; hvis Mennesket vidste, at ikke den mindste Bevægelse foretog det sig, uden at det maatte — min Ven, hvad var Livet saa? Og hvis du ser paa Menneskehedens Historie, har Mennesket saa ikke lært, at jo klogere Menneskeheden blev, og jo mere den saa, og jo mere den lærte, desto bedre forstod den Livets Love. Og jo højere et Menneske stiger, jo større bliver hans Person, hans Kraft og hans Evne, jo større et Menneske er, jo bedre forstaar han sig selv, og jo bedre kender han sin Magt, og jo mere ved han om Livet og sin egen Styrke. Og det er haardt at maatte sige det — og heri har du Ret, min Ven, at jo taabeligere Mennesker er, og jo svagere deres Forstand er, jo nemmere tror de paa alle mystiske Ting. Men den Mand, som er naaet højest i Forstand, han kæmper mod dette, thi det maa han, og det skal han, og det er et af Tegnene paa hans Udvikling.

Og hvis Miraklet skete paa Jorden, saa vilde det jo være Guds Kamp mod sit eget Værk. Det vilde være Guds Kamp mod Manden i hans højeste Udvikling — og derfor, kære Børn, vær rolige, der sker ingen Mirakler, saadan som I opfatter Ordet.

Men hvad er et Menneske? Ak, kære Ven, hvis jeg vil svare paa alting, saa bliver vi aldrigfærdige, Og du maa opøve dig i Taalmodighed, for vi taler foreløbig kun om Borddans og andet Aandemaneri. Og lad os holde os til det Emne, hvis vi kan.

Men jeg kan dog ikke lade være at kaste et Lys over det Spørgsmaal, og jeg vil svare dig, og du kan jo saa se, om du forstaar mig.

Menneskene er Guds Tanker, og Menneskene er altsaa Guds. Mennesket er ikke Jordens Herre, som han tror, men han skal tro det, thi han skal leve Livet efter Guds Bestemmelse. Og naar jeg sagde før, at Livet var ens til evige Tider, saa er det rigtigt. Thi Livets Love er uforanderlige, og den højeste Intelligens vil ikke tro paa det. han ikke kan forstaa. Og det mest udvalgte Menneske er det Menneske, som med størst Skarpsindighed trænger gennem alle Spørgsmaal, og som begriber bedst alle hemmelige Ting.

Men den, som tror, han er trængt igennem de guddommelige Ting, han behøver ikke at være et stort Menneske. Thi han har ikke forstaaet det med sin Forstand. Mange Taaber og svage Sjæle tror, de kender Gud, og mange Taaber og svage Sjæle har set vidunderlige Ting, som røbede

Guds Tilværelse for dem. Men de har ikke begrebet det med deres Forstand, thi den menneskelige Forstand kan ikke begribe det. Men deres Forstand har ikke hindret dem i at tro, thi de er Taaber og svage Sjæle.

Og hvis du nu tror, jeg vil gentage for dig Biblens Ord om de enfoldige, saa er du paa Vildspor. Vi er ikke glade for de enfoldige, og vi er ikke glade for de kloge. For de er, som de skal være allesammen, og den enfoldige bliver klog, og den kloge har været enfoldig. Og Mennesket stiger opad og opad, og den, som har den største Forstand, han har opfyldt Guds Bestemmelse paa det Punkt, og den, som har det største Hjerte, han er naaet længst paa det Punkt. Men den store Forstand skal faa det største Hjerte, og Taaben skal faa den største Forstand, og alle Mennesker vil blive ens gennem Evigheden.

Men du har med dine Spørgsmaal forledt mig til at tale om Ting, vi ikke endnu er kloge nok til at tale om, og vi vil nu vende tilbage til vort Udgangspunkt. Først maa jeg dog afslutte dette lille Sidespring med en Bemærkning, som jeg har glemt.

Selve Livet er guddommeligt, og Livets Kilde er guddommelig, og det store Hvorfor, Hvorfra og

Hvorhen er guddommeligt. Og Menneskets Aand er evig og guddommelig.

Naar jeg derfor taler om det store Menneske og den store Forstand, saa taler jeg ikke om Menneskets Aand. Men jeg taler om Mennesket, som det er, mens det lever paa Jorden. I ethvert Menneske bor det guddommelige, men ikke alle Mennesker kan føle det. Ofte lever den store Forstand et helt Liv uden at føle det guddommelige. Og saa er det Meningen og hans Bestemmelse. Men den, Gud smiler til, føler det guddommelige — og hvis Gud smiler til den store Forstands Hjerte, saa skælver det, og Forstanden ser, at Aanden er Gud, men kan ikke begribe det, fordi Gud er uforstaaelig for Menneskets Forstand.

Men den, Gud har smilet til, kan aldrig blive ulykkelig — og dette Mirakel peger vidt ud i Evigheden, højt over, hvad I taabelige Børn regner for Mirakler — —

Men nu tilbage til Bordbenet. Nu maa vi klynge os til det.

Altsaa, min kære Ven, vi taler gennem Bordben, og nogle tror os, og andre tror os ikke, og vi gør meget lidt, for at I skal tro. Men de, som skal tro, de maa nødvendigvis tro, for de kan ikke andet. Og de andre maa le og spotte, og det er rimeligt.

Du har hørt mange Beretninger om ovenud latterlige spiritistiske Seancer, og det er ikke mærkeligt, for Verden er jo overbefolket med Taaber og Narre — og Bedragere. Naar du hører noget rigtig fantastisk, kan du altid gaa ud fra, at det ikke er sandt. Men vi har vort Formaal med alt, hvad vi gør. Intet gør vi uden Formaal. Alt har en Hensigt, og Aandens Liv efter Døden er saa omfattende, saa interessant og ubegribeligt, at det slet ikke kan nytte, vi taler nærmere om det.

Hvis to Mennesker leger med et Bord, og der ingen Grund til at fortælle dem noget, men hvis de dog alligevel gerne maa tro lidt paa det, af en eller anden Aarsag, saa kommer en af os. Hvis en Mand skal overbevises, saa kan vi overbevise ham. Hvis jeg vil overbevise en Neger i Afrika udelukkende med det Formaal for Øje, at han skal overbevise en Indianer i Amerika med det Formaal, at Indianeren skal spaa en engelsk Dame noget, som hun skal tro paa for at skrive til sin Niece i Rusland saadan og saadan, for at Niecen i Rusland skal sige til sin kaukasiske Veninde det og det, for at denne Veninde skal gøre noget, som faar en Tscherkesser til at stikke sin Kniv i en Perser — saa overbeviser jeg Negeren i Afrika. Begriber du denne verdensomspændende Virk-

somhed. Min Ven, der er en stor Sandhed i Jeres Bibels Ord: Der falder ikke en Spurv til Jorden, uden Gud Fader ser det.

Og saadan indtræffer Millioner af mærkelige Tilfælde. Hvis jeg har et fornuftigt Formaal med det, optræder jeg gerne som Napoleon i et Bordben i Skindergade og som Leonidas i et Bordben i Newcastle. Alt gør vi, alt kan vi finde paa.

Men vi gør aldrig noget ondt. Vi kender kun Godhed, og alle vore Bestræbelser og alt, hvad vi gør, er Guds Bestemmelse.

Ufatteligt lyder dette, men vi maa videre, for du er saa dejlig oplagt, og intet i dit sløve Sind forstyrrer mig.

Vi kommer i Bordben, og vi famler og roder. Vi staver forkert, og vi staver paa fremmede Sprog, og de kære Mennesker tiltaler os med skælvende Stemmer og i de Sprog, de i deres Naivetet tror, vi bedst forstaar. Men de burde maaske vide, at det er saa ligegyldigt, hvad de siger. Vi ser, hvad de tænker, vi ser deres Liv, vi kender deres Tanker gennem hele Livet, vi kan besvare uudtalte Spørgsmaal paa alle Sprog. Vi behøver ikke at stave forkert. Vi er ikke trætte og ikke sørgmodige. Vi husker alt og er altid lykkelige, og vi kunde tage Bordene og mase dem og vælte Vægge,

og vi forsvinder gennem skud- og brandfri Mure.

Dette er Sandheden, og din Forstand vil sige dig, at er der nogen Sandhed om disse Ting, saa er det denne.

Men naar vi laver alt det Humbug, saa følger vi vore Love. Ikke vore Love, for vi har ingen, har jeg sagt — men vore Egenskaber, som vi ikke kan fornægte. Alt, hvad vi gør, har et Formaal. Naar jeg dukkede op som en afdød dansk Digter ved en Borddans hos en Skuespiller paa Bornholm, saa var det for at vække en Mand til Eftertanke, som var der, og han skulde inspirere den Mand, der kom til dig og havde en *poilu* med i Bordbenet.

Og naar vi staver forkert og taler i højtidelige Vendinger, saa er det, fordi vi ogsaa har et Maal med det. Thi saadan vil I have det. Og vi er altid, som I vil have det, eller som det er bedst for Jer, at vi er. Og det maa I forstaa. Og naar I gør dumme Spørgsmaal, faar I Orakelsvar, og naar I vil have os til at spaa, svarer vi meget occult, men fuldkommen hen i Vejret. Men vi gør Jer aldrig noget ondt, og vi siger aldrig noget, som kan skade. Vi ved alt om Jer og kender Jer alle, men aldrig har et Bordben røbet en Hemmelighed eller rendt med Sladder, hvilket turde være

et Bevis paa, at vi i hvert Fald ikke er helt Mennesker.

Men vi maa ile videre, for vi har meget mere at fortælle om *spiritistiske* Fænomener.

Vi vil flygtigt berøre al den Humbug, som forvirrer Verden, og som er viseligt opfundet for at forvirre Verden. Verden skal forvirres. Thi intet maa kunne bevises om disse Ting. Mirakuløse Meddelelser giver vi gennem Bordene, men paa et eller andet Sted er der altid et Hul. Det vil du se, hvis du gransker alt, hvad der er trykt om denne Sag. Hullet er ofte kun lille, men det findes et Sted, og i hvert Fald er der altid en Udvej aaben, ad hvilken man skimter Svindel eller Dumhed eller Galskab.

Intet er saa fuldendt bevist, at det kan overbevise Verden — og det vil aldrig blive det.

Du har kun læst lidt om Aandemanerier og andet Humbug af den Slags. Og det er næsten altid Svindel, og selv hvor der har været lidt om det, vil det næsten altid kunne bevises, at det er Svindel.

Jeg siger ikke, at Aander aldrig har vist sig, for jeg er ingen Autoritet, og jeg sidder ikke her for at sige den fulde Sandhed, thi Sandheden skal ingen vide. Men jeg siger saa meget til dig, som

du kan forstaa, og mere kan jeg ikke sige, for det, du ikke kan forstaa, er en Hemmelighed for dig. Menneskeaanden er ikke en viis lille Gud, som svæver rundt i Rummet. Aanden er Aand af et Menneske, men den har de samme Egenskaber, den havde, da den boede i Mennesket. Men den er ikke ond, og den kender Gud. Og den, som kender Gud, er i visse Ting klogere end de klogeste Mennesker. Men naar Aanden tager Bolig i Mennesket, er Aanden menneskelig og kan ikke være anderledes, end den var, da den boede i sit eget Legeme.

Og naturligvis har mange Aander, om jeg saa maa sige, opført sig ureglementeret. Men intet ureglementeret kan ske, thi det maa ikke ske. Og hvis du nu kunde tænke dig, at en naiv Sjæl lod sig lokke til at vise mirakuløse Ting, saa vil du ogsaa forstaa, at dette Mirakel straks bliver udslettet. Thi ingen Aand kan sige og gøre noget, som ikke alle ved, og det, jeg siger til dig, opfattes og høres af Millioner af Millioner. Og hvor trist det i og for sig er mig, saa maa jeg nu gaa over til at tale om Spiritismens værste Udskejelser. Aandematerialisationer og Videnskabens taabeligste Forvildelse, Telepati og Hypnose.

Aandematerialisationen er naturligvis Humbug,

og Telepati og Hypnose eksisterer ikke som de Begreber, Videnskaben tror.

Og nu er du overrasket, thi dette interesserer dig overordentligt. Men der er ingen Grænse for, hvor jeg skal forbløffe dig, min kære Dreng. Og forsømte din Fader din aandelige Opdragelse, mens han levede paa Jorden, saa skal jeg sandelig efter min Død gøre godt igen, hvad jeg har forsømt, mens jeg tumlede forvirret rundt i Livet, jeg stakkels Nar.

Min kære Dreng, vi vil nu se paa, hvad et *Medium* er.

Din Tanke forvirres, naar jeg nævner dette Ord, og det er ikke saa underligt. Thi en Hvirvel af Misforstaaelser, Svindel og Galskab rodes din Tanke ind i, naar vi taler om Medier. Thi paa dette Punkt er der megen Svindel, og der findes overhovedet ingen Medier i egentlig Forstand, og der findes ingen Regler. Det Hele er et Sammensurium af Begreber, Misforstaaelser og Bedrag, som vi er Mestre for. Vi — thi Mennesker er ikke Mestre for noget i den Sag. Vi leger med dem. Thi det er jo vort specielle Omraade.

Naar man bruger et fremmed Individ som Talerør for de afdøde, gaar man frem med en Højtidelighed og en Naragtighed, som vi maatte smile

af, hvis det ikke var os selv, som til syvende og sidst har Ansvaret for det.

Vi vil ikke gaa ret langt ind paa dette, da det i Grunden interesserer os meget lidt, og vi vil gøre en Mængde Mennesker sørgmodige ved at spotte over det.

Vi bruger et Medium, som vi bruger et Bord, og den Dag, I finder paa noget nyt i den Retning, glæder vi os over Jeres Opfindsomhed og leger med. Mediet gaar i Trance, som det hedder, og udfolder nu et Bords Egenskaber. Men den Trance er ikke et guddommeligt Fænomen, det er en Tilstand, som I selv har opfundet for enten at svindle eller gøre det mere troværdigt — og vi leger med.

Du ser paa dig selv. Du er intet Medium. Men du sidder i den klare Dag og skriver med min Haand uden nogen Art af hysteriske Symptomer. Se, dette skal vi nu komme til og tale nærmere om, for det er meget interessant, men jeg nævner det nu kun i Forbigaaende for at vise, at vi skam ikke behøver at tage vor Tilflugt til nogen Slags Humbug, Trance eller dæmpet Belysning. Alt det er taabelige Reminiscenser fra Fortidens Spøgelseshistorier.

I spørger Mediet, og Mediet taler ligesom Bordet. Mediet *maa* sige det, vi hvisker i dets Tanke, lige-

som Bordets Bordben banker, og ligesom din Haand skriver, hvad jeg ønsker — for vi sætter os i Mediets Tanke, i Bordets Ben og i din Nakke. Og ligesom Bordet taler forvirret sommetider, saadan taler Mediet forvirret og kan overhovedet kun tale om Ting, som ikke er ubegribelige, men som findes i en af de Bevidstheder, der er i Stuen. Vi skaber ikke noget af intet. Og hvis en Tanke ikke kan skabes i et menneskeligt Sind, saa kan vi ikke fremsætte den Tanke, det være sig i et Bordben, i et Medium eller i din Haand. Dette er Aandens Egenskab.

Og det skal jeg nu forklare nærmere.

En ulykkelig engelsk Moder fandt et Medium og spurgte hende ud om sin Dreng, der var faldet i Krigen. Og Mediet svarede. Mediet beskrev Drengen, som Moderen kendte ham, Mediet fortalte Ting, som Mediet ikke kunde kende, men som Moderen kendte, og kun hun kunde kende. Det var et Mirakel, men et uskadeligt Mirakel, thi Videnskaben skal nok finde Midler til at modbevise det. Kun for Moderen var det det underfulde, det ogsaa er — og hun græd, men Gud smilede i hendes Hjerte.

Dette er Sandheden om de Ting.

Gud smilede til den Moder, som han vil smile

til Millioner Mødre, men Vejen er indviklet. Men anderledes kan det ikke være. En anden Gang kan jeg maaske tage din Haand og skrive noget til den Moder, som du ikke ved og ikke kan vide. Og Moderen vil føle Guds Smil i sit Hjerte, men Videnskaben vil sige, det er Humbug eller Telepati.

Og saaledes er det, og saadan skal det være.

Og vi vil gaa videre i vor Forklaring:

Moderen spørger nu Mediet om, hvordan hendes Søn har det, og hvor han er, og hvad han ser. Og som denne Moder spørger, spørger tusind Mødre, og vi sidder i Mediernes Tanke, i Bordbenene og i din Haand. Og vi skal svare.

Men disse Mødre har ingen Forestilling om det Hinsides og Gud. Og dette Medium ved intet, og du er ikke klogere. Hvad skal vi svare? Vi svarer den eneste Sandhed: Gud lever! Vi svarer den eneste Sandhed: Den døde lever. Vi svarer den eneste Sandhed: Han er lykkelig. Men Moderen vil vide mere, thi i hendes Sind jamrer Bekymringen for hendes elskede Barn, og Mediets Tanke er forvirret, og Mediet er maaske et primitivt og taabeligt Individ, og du ved ikke, hvad du skal tænke om disse Ting. Svaret maa blive forvirret. Mediet svarer noget Tøjeri, som er en Forklaring,

der bestaar af det, den døde selv kan sige, men som er blandet med Moderens Tankes ømme Bekymring og Mediets Taabelighed. Og spurgte hun dig, vilde vi maaske svare noget andet, — men det maa vi tale om om lidt.

Thi saadan er Aandens Egenskab. Jeg sidder i din Tanke, og jeg sætter mig i Mediets Tanke, men som jeg sagde før: vi er ikke Gud, og af intet kan vi intet skabe. Og hvis du faar en Tanke dybt i din Bevidsthed, maa jeg tænke denne Tanke, og hvis Mediet faar en Tanke, maa Aanden følge den Tanke. Og Aanden, som svarer Moderen, maa tænke hendes Tanke og blande sig med min og med Mediets.

Dette er vor Egenskab — vi kan ikke optræde selvstændig i en fremmed Tanke.

Og nu skal vi tale om os selv og om vort utrolige Skriveri, thi det kan paa den bedste Maade give den endelige Forklaring paa alle de Ting, jeg har antydet for dig.

Jeg kan komme som Lynet gennem Luften og sætte mig i din Tanke, og jeg kan skrive med din Haand. Dette er den skønneste og største og bedste af alle de Metoder, den døde kan anvende for at tale til de levende Mennesker.

Du er Aand af min Aand, og vi forstaar hinan-

den. Jeg er din Fader, og du er min Søn, og hver Tanke i din Sjæl er Tanke af min Tanke, og hver Evne i din Aand er Evne af min Aand. Og jeg kan komme til dig, som var du min egen Aand, og du kan tale med min Stemme, som var jeg din Aand.

Men du er Menneske, og jeg er Aand. Og du begriber ikke mig, og jeg kan ikke gøre dig anderledes. Og jeg maa være Menneske, naar jeg taler med dig, for jeg kan ikke gøre dig guddommelig. Thi Aanden er guddommelig, men Mennesket er Menneske.

Og hør nu:

Efter lang Tids Forløb er du blevet min. Hvorfor og hvordan maa vi senere komme tilbage til, for det hører ikke hjemme paa dette Sted. Men du føler, at du er min. Hvor du gaar, kan du føle, naar jeg er hos dig, og naar jeg har noget, jeg vil hviske til min Søn. Og du er ikke i Tvivl om, naar du skal gribe din Pen, og naar du skriver, ved du, at det ikke er dig selv, for du aner ikke, hvad din Haand vil skrive, og du aner intet som helst om, hvad Meningen er.

Men din Haand skriver med min Tanke, og som Ordene kommer frem i din Pen, følger din Tanke lige i Hælene paa dem. Det er Forskellen mellem,

naar det er dig selv, og naar det er mig, der skriver: Naar det er dig selv, kender du Sætningen forud, naar det er mig, venter du spændt, men kun et Sekund, fordi du er lige i Hælene paa min Tanke.

Dette er vidunderligt. Og naar du nu snart faar fri for i Dag, vil du forbavses meget. Og du vil med den største Forundring læse om alle disse Ting, som du nok har læst, idet du skrev dem, men det vil være nyt altsammen for dig, fordi det ikke er dine Tanker, men mine, som du kun har læst i det Øjeblik, din Tanke ilede i Hælene paa din Pen.

Dette er Sandheden, og den er meget mærkelig. Men du ved ogsaa, at hvis du, mens vi skriver og du følger roligt med, faar en ny Tanke, noget helt fremmed, saa standser din Haand, og jeg tager Tanken op, eller jeg tager den bort. Du kan huske, at jeg skrev før noget til dig om Gud, og du blev meget bevæget. Men du hørte en Lyd paa Gaden og tænkte paa en rød Automobil-Brandsprøjte — og vi maatte standse. Jeg kunde ikke skrive om Gud, før vi havde faaet denne Sprøjte til at køre ud af din Bevidsthed. Og hvis jeg skriver om noget forunderligt, som indgiver dig tusind Spørgsmaal og Tvivl, er jeg der med det samme

og besvarer dine Spørgsmaal og taler om din Tvivl.

Du er ikke bevidstløs, og du er ikke Medium og det, som jeg ikke kan faa din Tanke til at gaa i Hælene paa, kan jeg ikke forklare.

Dette er Hemmeligheden om Aandens Egenskaber, som Mennesker har grublet meget over, men ikke kender godt nok.

Min kære Ven, hvad vi skriver er utroligt, og ingen Mennesker faar endnu at vide, hvor mærkelige vore Oplevelser egentlig er. Men de maa gerne paa dette Punkt vide ganske lidt om dig og mig. Du er en lille Digter, og jeg var en gal Musikant, mens jeg levede. Tusinde Muligheder boede i mig, men ingen udfoldede sig, fordi jeg maatte arbejde med Skolevæsen og Oversættelse for at ernære min elskede Kone og mine fire dejlige Børn. Men min Aand var urolig, og mit Liv blev splittet, thi jeg var Kunstner og Musiker og Digter. Jeg var tosset, og Mulighederne i min Aand forbitrede mit Liv.

Min kære Ven, du er ogsaa Digter, og din Aand er fuld af Musik, og du er min ægte Søn. Tusind Muligheder er der i dig, men ingen af dem er kommet til rigtig og sand Udfoldelse.

Nu har jeg faaet dig — og alt skal blive ander-

ledes. Men dette hører andetsteds hjemme, og vi skal nu slutte.

Aanden kommer til Mennesket og tager Bolig i Menneskets Aand. Jeg kan skrive med dig, fordi du er Digter, fordi du har Mulighederne. Jeg kan skærpe din Evne og styrke dine Muligheder. Men som jeg sagde: Vi er ikke Gud, og af intet kan vi ikke skabe noget. Men du har en Ømhed skjult i dit Hjerte, og jeg kan lade denne Ømhed vokse. Du har Smilet i dit Sind, og jeg kan lade dig smile med hele dit Hjerte. Du har Poesien i din Aand, og vi kan gøre Poesi. Mærkeligt er det, men det er sandt, og jeg skal vise dig det.

Min kære Ven, naar jeg tager din Haand og skriver om Guds Smil, saa skælver dit Hjerte, og du græder, for jeg tager om dit Hjerte og faar det til at banke. Den usigeligste Sødme fylder dig, og blændet af de kæreste Taarer skriver du ømme Ord, du aldrig har kendt. Men det var ikke muligt, hvis der ikke fandtes Sødme i dit Hjerte, og dit Sind kunde ikke bæve, og dine Øjne kunde ikke briste i Taarer, hvis Gud ikke smilede til dig.

Guds Smil, min elskede Ven, er Begyndelsen og Enden.

Og vi vil fortælle Verden om Guds Smil. Umær-

keligt vil vi hviske det Budskab ud over Verden, som jeg nu hvisker til dig, min Søn.

Gud lever, og I skal alle se hans Smil.

Du stakkels lille Moder, hvis Øjne er blændede af Taarer, din Dreng er ikke død. Han lever og er lykkelig. Du gamle Hustru, som mistede din elskede Mand, din elskede Mand lever og ser Gud. Du lille Pige, som græder for din Ven — din Ven er ikke død, men Gud smiler til ham.

Vidunderligt er det Budskab, vi vil hviske over Verden, vidunderligt vil det brede sig, og en ny Tid vil komme. Giv min Pen Vinger, min elskede Dreng, og jeg skal synge ud over Verden den straalende Sandhed: Gud lever. De døde lever, og de levende kan ikke dø, men alle skal de se Gud. Alle! Alle! Unge og gamle! Gode og onde! Alle skal se Guds Smil.

Jeg gaar nu, min kære Dreng. Lad dit Hjerte skælve og smil til din Fader. Og naar du smiler, maa dine Øjne briste, og Gud smiler i dit Hjerte.

Farvel

Din

Fader.

Gud! — Guds Smil! — Gud!

Læser, jeg maa standse et Øjeblik. Ven, som læser dette og smiler af din Ven — jeg har skrevet om Gud. Gud! Jeg har skrevet, at jeg har følt Guds Smil i mit Hjerte.

Gud!

Fatter du det, Læser. Gud!

Gud smiler — Gud lever — Gud er. Min døde Fader tager min Haand, jeg skælver over hele mit Legeme, jeg rystes i Hulken, og Taarerne strømmer ud af mine Øjne, mens jeg hører min Faders Stemme hviske til mig: Gud smiler.

Jeg rejser mig. Jeg tørrer mine Taarer bort, jeg ser mig om i min Stue. Lyset falder fra min Lampe paa mit Papir. Kakkelovnen knitrer. Reolerne staar langs Væggen, og Blomsterne i Vasen paa Bordet lyser rødt mod Væggen. Mine tunge Stole staar, som jeg har forladt dem, da jeg sidst

sad i dem. Jeg sætter mig ned, og jeg rejser mig op, og jeg hvisker:

Gud! — Gud smiler — Gud lever.

Min lille, kære, elskede Fader har taget min Haand og hvisket i mit Hjerte: Jeg er Fader. Jeg er her. Jeg elsker dig.

Jeg maa smile. Men mit Smil er mærkeligt. Jeg maa le, men jeg føler Graaden i min Hals. Jeg vil gaa, men jeg kan ikke gaa. Og jeg læner Ansigtet mod Ruden og ser ud i Natten.

Der er en Gud!

Min Ven, som læser dette — har du nogensinde mærket dit Hjerte skælve? Min Ven, som smiler af din gale Ven: har du grædt ved Tanken om en Gud? Har du hvisket til dig selv: Gud er!

Jeg ser ud i Natten og mærker Taarerne i mine hede Øjne, som er trætte af at græde over den ubeskrivelige Fryd, jeg føler i mit Hjerte.

Der er en Gud!

Der er en Gud, og han smiler til os.

Jeg ser paa Husene i Nabolaget, jeg ser paa Taarne og Spir, der hæver sig over Byen i den røde Taage af Lys, som svæver over Tagene. Jeg ser de tusind Lys i Vinduerne og hører den fjerne Larm paa Gaderne.

Mennesker! Venner! Børn! Der er en Gud.

Det hvisker i mig, og jeg skælver, og jeg stirrer ud i Aftenen.

Begriber nogen det? Mon nogen ved det? Er jeg, som jeg staar her og ser ud over min By, ikke den eneste, som i dette Øjeblik ved det forunderligste og mærkeligste, Mennesker har hørt om.

Gud smiler!

Mine Tanker kommer og gaar i min Hjerne, og jeg hører Stemmer. Tusinder tror jo paa Gud, og det er jo ikke nyt og ikke mærkeligt. Kun jeg har aldrig kendt Gud.

Men det er ikke sandt. For hvis noget Menneske kendte Gud, saa vidste jeg det ogsaa. Hvis noget Menneske havde forstaaet, at Gud var, saa maatte alle Mennesker have forstaaet det. For det kunde ikke være en Hemmelighed.

Forvirret er min Tanke, og jeg ønsker, jeg kunde forlade min Stue og glide ud i Lystaagen over Tagene og synge: Gud smiler til os!

Læser, som læser dette, du har hørt om Tusinder, der troede paa en Gud, for du kender jo Menneskenes Historie. Men har den Gud ikke været et Digt? Har Gud ikke været et skønt fjernt Digt, skrevet af Mennesker?

Men jeg staar ved min Rude og ser ud i Natten og hører Larmen af de Tusinder, som lever i

Byen og larmer paa Gaden og brænder Lys i Stuerne. Er de ikke alene, alle de Mennesker? Kender de mere end denne Dag og deres Haab for de næste Dage? — Men jeg, som staar her, jeg føler en Skælven i mit Hjerte, jeg føler Evigheden i mit Sind, og jeg smiler, og jeg græder, og jeg ved, at ingen er alene, men at Gud smiler til Menneskene.

Og de ved det ikke.

Jeg gaar ind i min Stue. Der er stille. Kakkelovnen knitrer, og Lyset falder paa mit Papir, hvor min døde Fader har skrevet med sin Haand. Jeg sætter mig ved mit Bord og griber min Pen, og straks tager min Fader min Haand og skriver:

Min elskede Dreng. Gud lever og smiler til dig.

Og grædende lægger jeg mit Hoved i mine Hænder.

Jeg kommer nu til den forunderligste af mine Oplevelser. Det, jeg hørte, og det, jeg følte, var saa mærkeligt, at jeg ikke har noget Haab om, at nogen vil tro mig. Men naar der er gaaet nogen Tid, ved jeg, at de alle vil forstaa det, og ingen vil tvivle paa Sandheden af min Beretning.

Jeg laa i min Seng, og Klokken var fem om Morgenen. Jeg havde sovet fast siden Klokken tolv, men nu var jeg vaagnet, tændte mit Lys og følte mig lysvaagen. Jeg havde ikke meget Haab om at falde i Søvn igen. De Indtryk, mine Oplevelser havde gjort paa mig, var nu saa overvældende, at jeg maatte tænke dem igennem, hver Gang jeg vaagnede, og før jeg faldt i Søvn.

Mens jeg laa der i min Seng uden at kunne falde i Søvn igen, var jeg meget nervøs og meget

mismodig. Jeg har før skildret mit forunderlige Mismod, som ingen, der tror paa min Beretning, vil kunne forstaa. Men sandt er det, at jeg følte mig inderlig sørgmodig. Jeg havde oplevet noget saa smukt, saa ophøjet, saa straalende, at de fleste vel vilde gaa omkring syngende af Jubel. Men mit Sind var ikke saadan. Thi den Tvivl, jeg havde i mig, kunde jeg ikke faa Bugt med — og mit Sind maatte blive splittet og sørgmodigt. Jeg saa ingen Udvej for mig selv. Det, jeg vidste, var saa mystisk og ubegribeligt, at jeg hele Tiden maatte gaa det igennem og overveje det. Og hver Gang jeg havde overvejet, kom jeg til det Resultat — at jeg var gal. Ikke at jeg var gal i og for sig, for det vidste jeg jo, at jeg ikke var. Men min Forstand kunde ikke tage imod det mystiske. Min Følelse skælvede af Bevægelse over det, men min Hjerne ræsonnerede sig fra det paa alle optænkelige Maader. Der maatte findes en Forklaring, der maatte være noget, jeg havde glemt, som kunde bortforklare det ubegribelige og forklare min Tilstand paa en naturlig Maade. Og jeg granskede i mit Sind og i min Hukommelse efter det forløsende Begreb, som jeg havde glemt.

Men jeg fandt intet. Jeg følte atter denne ubegribelige Sødme i mit Hjerte, og jeg glemte det

igen og søgte efter et Middel til at udrydde det, som maatte være gryende Galskab.

Jeg laa altsaa i min Seng og kunde ikke sove igen. Jeg slukkede Lyset og kastede mig frem og tilbage i Sengen.

Da pludselig maatte jeg trække Vejret meget dybt nogle Gange. Jeg følte en mærkelig Stakaandethed og drog atter Vejret dybt. Saa hjalp det, og jeg trak nu Vejret mere naturligt som i en blød Vuggen, og i min Tanke hørte jeg en meget fjern og sagte Melodi. Det var den blideste fjerneste Lyd, jeg har hørt. Jeg hørte den ikke med mine Øren, men Melodien hviskede i mit Sind, og jeg kunde fornemme den ganske tydeligt — en blid øm Vuggen, som gik i Takt med mit Aandedrag.

Og fjernt i min Tanke hørte jeg en Stemme hviske i Takt med Melodiens Vuggen:

— Jeg er her hos dig. Jeg er Fader. Jeg er i din Tanke, og nu skal jeg vugge dig. Hør mig, min elskede Søn, og du skal høre. Jeg vugger dig, min Dreng, og jeg skal vise dig Guds Ansigt. Jeg vil føre dig med mig, mens jeg vugger dig blidt, blidt. Hør, kan du høre, lyt, skal du høre, ømt vil jeg synge, fjernt vil jeg føre dig, langt til det fjerne og straalende Land, kom i min Favn, min

elskede Ven, hør, hvor jeg synger, hør, hvor jeg vugger, sagte hvisker jeg, sagte vugger jeg. Kom lille elskede, kom du min kære, ømt vil jeg synge, blidt vil jeg vugge, hør paa min Sang, mens jeg fører dig bort til Skoven, hvor Gud smiler.

Og i Takt med mit dybe Aandedrag lød Stemmen og Melodien igen.

— Kom, skal jeg vise dig Skoven, min Ven. Kom skal du se de skønneste Farver, kom skal du se de straalende Riger, elskede Dreng, jeg vugger dig blidt. Hør, hvor jeg synger, hør, hvor jeg vugger, nu skal du sove, mit elskede Barn.

Sagtere og sagtere blev Sangen, og saa forsvandt den, og jeg sov.

Men mens Stemmen lød, og Melodien vuggede, havde jeg i mine Øjne set de Stjerner og Farver, vi elskede at se som Børn, naar vi laa og ikke kunde sove, men det var, som om der var tusind Gange flere Stjerner og de utroligste Farver. —

Jeg sov til langt op paa den næste Dag, og jeg vaagnede glad og let og huskede straks ingenting. Og da jeg endelig kom til at mindes den forunderlige Nat, hvor jeg paa en saa sælsom Maade var blevet vugget af min Fader, smilede jeg til mig selv i mit Barberspejl. Thi det var jo ikke til at tage fejl af: Jeg havde haft en natlig Hal-

lucination. Og ogsaa dette skulde til for at ydmyge mig.

Fast besluttet paa igen engang at forsøge at glemme de Afveje, min ellers saa sunde Forstand var kommet ud paa, klædte jeg mig paa og fik min Frokost. Men da jeg nu sad ved Kaffen, begyndte jeg at nynne en Melodi, jeg ikke kendte, og jeg spurgte mig selv, hvor jeg havde faaet den fra, og jeg blev snart klar over, at det var den lille Vuggesang, min Fader havde sunget.

Jeg nynnede Melodien et Par Gange og kunde den fuldkommen helt igennem. Det forekom mig højst mærkeligt, da jeg absolut aldrig før har hørt den Melodi.

Jeg indskyder her, at jeg er temmelig musikalsk. Min Fader var, som jeg før har berørt, en stor Amatør-Musiker, som var fuld af Musik, og jeg har uden Tvivl arvet noget af hans Anlæg. Hvis jeg havde kendt Melodien, havde jeg vidst det. For det var umuligt for mig at nynne en Melodi uden at vide bestemt, at jeg kendte den. Men denne lille Vuggesang havde jeg aldrig hørt før — det var fuldkommen givet.

Jeg gik ind til mit Klaver for at forsøge at spille den, da jeg fandt den meget smuk. Jeg spiller ganske lidt Klaver efter Gehør, men helst,

naar ingen hører paa det. Jeg har i hele mit Liv kun lært at spille Klaver en eller to Gange om Ugen i en Maanedstid, da jeg var Dreng. Jeg opgav det meget hurtigt, da jeg foretrak Violinspil, som jeg havde lært. Men jeg er musikalsk nok til at kunne spille de Melodier, jeg kender, med et Par Fingre, men jeg kan ikke spille med venstre Haand. Den Bas, jeg leverer, er temmelig tilfældig og skrækkelig disharmonisk, hvad jeg dog selv kan høre. Derfor plejer jeg at nøjes med at spille Melodien med højre Haand og ledsage den med dens egne Toner i venstre Haand, idet jeg engang imellem slaar en af Melodiens Toner an i Bassen. Saaledes fremkommer en Illusion af en Bas, og det er jo nok, naar man ikke skal vise sin Dygtighed for Publikum.

Jeg satte mig altsaa ved Klaveret for at spille den lille Vuggesang med højre Haand i Diskanten og en venligt ledsagende Finger i Bassen.

Jeg sad lidt og famlede, og saa begyndte mine Fingre at snurre, som de plejede, naar jeg sad ved Skrivebordet. Jeg mærkede straks, at det var noget unaturligt, og fra Fingrene snurrede det helt op i Armen, og jeg anbragte pludselig begge mine Hænder i en stor Akkord, slaaet an med mindst otte Fingre.

Den klang fuldkommen harmonisk og uden en Bilyd.

Og saa skete det mærkelige.

Drevet af en overmægtig Kraft fandt mine Fingre — i begge Hænder — Tonerne og spillede nu fuldendt og fejlfrit den lille Vuggesang, som jeg aldrig havde hørt før den Nat, den hviskede i min Tanke.

Jeg forvirredes, og Sveden sprang frem paa min Pande. Thi det var det utroligste, jeg endnu havde hørt. Jeg satte Hænderne til Tangenterne, og jeg spillede den igen, harmonisk, blidt og uden en eneste Fejltagelse, heller ikke i venstre Haand.

Jeg spillede den saadan, som jeg i Aarevis havde ønsket, jeg kunde spille.

Jeg blev meget bevæget, mere bevæget næsten, end da min Fader første Gang havde grebet min Pen og skrevet til mig. Thi dette var saa tydeligt, saa mærkeligt, saa vidunderligt. Dette var et Mirakel, som jeg ikke kunde bortforklare. Intet Hysteri, ingen Galskab, ingen Underbevidsthed kunde vel faa en Mand, som ikke kunde spille, til at spille smukt, rigtigt og fuldkommen harmonisk.

Jeg sad med Hænderne paa Tangenterne og følte den mærkeligste Ømhed i mit Hjerte — en

usigelig Kærlighed til den Fader, som var død, og som nu tog mine Hænder og lod mig spille. Som opfyldte et af mit Livs hedeste Ønsker, jeg endnu aldrig havde faaet opfyldt.

Og saa skete der noget, som ingen kan tro, og som jeg selv ikke kunde tro, hvis jeg ikke hvert Øjeblik, jeg vilde, kunde overbevise mig om, at det forholdt sig rigtigt.

Mine Hænder blev levende og for over Tangenterne og spillede alle Melodier. Jeg var som i Extase og saa med stive Øjne, tror jeg, paa mine Hænder, der fløj her og der i de sværeste Løb, baade venstre og højre Haand. Min aldeles stive venstre Haand vendte og drejede sig i den skønneste harmoniske Bas, og min højre Haand gjorde Vidundere. Alt kunde jeg spille. Med mægtig Kraft hamrede mine Hænder ned i Tangenterne, og jeg spillede Melodier, jeg ikke kendte, blandet med Melodier, hvoraf Strofer var mig bekendt. Jeg hørte Strofer af Wagner, Beethoven, Gluck, Puccini — over hele Klaviaturet dansede mine Hænder.

Og jeg kendte min Fader.

Jeg græd, da jeg saa det, og mit Hjerte bankede voldsomt. Det var hans Hænder, som de hamrede i Tangenterne. Det var hans Anslag,

hans mægtige, kraftige Anslag, som fik Klaveret til at skælve under hans Hænder. Saadan spillede han, saadan var hans Bas, saadan var hans Diskant. Vidunderlig, fuld af Temperament. Saadan spillede kun han, saadan har jeg aldrig hørt andre spille.

Naar jeg selv klimprede, saa famlede mine Hænder sig frem i blide Anslag for at opnaa den Virkning i Anslagets Ynde, som er den eneste Virkning, jeg i min absolute Uduelighed kan opnaa. Men som jeg sad der ved Klaveret, slog mine Hænder dristigt an de største og sværeste Akkorder, og Wagners Vælde og Beethovens Kraft vekslede med hinanden, til jeg sank sammen paa Klaverstolen dødtræt og med forslaaede Fingre.

Jeg havde set et Mirakel. Jeg havde hørt et Mirakel. Min Musik genlød endnu i Stuen, og jeg sad fuldkommen ude af mig selv og formaaede ikke at tænke, hverken at tvivle eller at tro.

Nøgtern og rolig vil jeg nu forklare min mærkelige Musik.

Jeg har siden hin første Dag spillet meget og meget ofte. Hver Gang jeg drages mod Klaveret, føler jeg den mærkelige Kraft i mine Hænder, og uden fjerneste Forestilling om, hvad jeg vil spille, begynder Musiken, og jeg er en taknemlig Tilhører. Jeg aner kun lidt, hvilke Toner jeg skal slaa an, men sjældent tager mine Fingre fejl — og naar de tager fejl, er det altid i de Melodier, jeg kender godt.

Mit Kendskab til Musik er ret godt, men mit eget Repertoire strakte sig kun til en lille sentimental engelsk Sang, nogle Strofer af Puccinis »Butterfly« og nogle Dansemelodier, som er saa lette, at Bassen kan gennemføres paa tre, fire Toner. Udover disse Ting formaar jeg i Virke-

ligheden intet, om jeg end kan præstere en Illusion om en Melodi, jeg har hørt og kan huske. Efter Noder kan jeg ikke spille, da det er mig umuligt at læse mere end den øverste Linje af Noderne, og jeg er trods noget Arbejde ikke naaet længere end til at forbavses over, at øvede Klaverspillere kan læse baade Bas og Diskant paa én Gang.

Men nu er jeg til Dels en Virtuos. Mine Fingre gør Vidundere. Skønt jeg mærker, at de er uøvede og stive, kan de dog vende og dreje sig ganske behændigt, og mærkelig og utrolig er den Lethed, de har ved at gribe de rigtige Toner og skabe Melodier, jeg aldrig har hørt.

Jeg sidder og famler med mine Hænder og tænker paa Puccini — og nogle Strofer fra »Tosca« lyder fra Klaveret, men pludselig farer min Haand over Klaviaturet, og Wagners »Winterstürme« bruser ud af Klaveret. Forbløffet lyttede jeg en Dag til Chopins mægtige »Polonaise«, som jeg har hørt min Fader spille, imponeret af den uhyre Kraft, han lagde i den. Jeg kendte ikke Melodien mere, men genkendte paa Anslaget og Takten, at det maatte være Chopins »Polonaise«.

Utrolige Ting kan jeg fortælle om dette. Men da jeg ikke dokumenterer eller fremlægger Bevis-

materiale, vil jeg gaa let over dette Kapitel i min Beretning. Jeg er dog nødt til at omtale det, skønt det maaske mere end noget andet, jeg har skrevet, vil forekomme mange at være et Bevis paa Forfatterens abnorme Tilstand.

Jeg ved, jeg kan ikke spille, men jeg kan spille korrekt skønt og mægtigt. Jeg kan spille store pragtfulde Operapartier, som jeg ikke kender og aldrig har hørt. En hvilken som helst Melodi, jeg tænker paa, kommer i mine Fingre og lyder straks fra Klaveret, ikke i min egen Fortolkning, men saadan som min Fader vilde have spillet den.

Min nærmeste Familie har lært dette Fænomen at kende og er dybt greben af det. Og min nærmeste Familie er jo ogsaa de eneste Væsener, som kan forstaa Underet fuldt ud, thi de kender mig og min Musik, og de kender min Fader, og de kan høre, hvad der er sket.

Jeg vil give et Eksempel paa Fænomenets Mærkelighed.

Min Broder sad i min Stue og bad mig spille, og jeg spillede. Med Undren hørte han Tonerne vokse frem under mine Hænder, og jeg sagde til ham, at jeg vilde spille, hvad han ønskede. Og saa sagde han, at han saa gerne vilde høre

lidt af en Opera af Puccini, som han hørte, da han for femten Aar siden var i Florentz som ganske ungt Menneske. Denne Opera havde gjort et dybt Indtryk paa ham, men han havde aldrig hørt den siden, thi det var ikke en af de bekendte Operaer, men maatte være et Ungdomsarbejde af den vidunderlige Komponist.

Mine Hænder snurrede og famlede over Klaveret, og snart bruste de yndigste Toner ud af Klaveret, og min Broder blev meget bevæget og raabte:

— Ja, det er den!

Det var en prægtig Melodi, og jeg selv syntes ogsaa, det maatte være Puccini, for er det muligt, at en, som elsker Musik, ikke straks maa kende denne Mesters guddommelige Tone?

Jeg standsede mit Spil, for der var noget, som distraherede mig, jeg havde en Fornemmelse af, at der var noget, jeg maatte skrive, og jeg sagde med et undskyldende Smil til min Broder:

— Jeg tror, Fader vil være god imod dig. Jeg tror, han har noget, han vil sige dig.

Jeg indskyder her, at min Broder paa dette Tidspunkt var temmelig syg og skulde et Par Dage efter ind paa en Klinik for at søge Helbredelse for sin Sygdom. Og jeg havde en ejendom-

melig Følelse af, at Fader vilde klappe ham og kærtegne ham, og jeg tog et Stykke Papir og satte et Blyant til Papiret, mens jeg blev siddende ved Klaveret.

— Ja, jeg vil tale med ham, skrev Haanden. Sig til den kære Gamle, at nu skal vi spille noget, som han elsker og vil blive meget bevæget over.

Jeg rakte min Broder Papiret og slog straks nogle Akkorder an. Jeg kendte dem ikke, men jeg spillede videre, og med forøget Styrke og Kraft spillede jeg nu noget, jeg fandt var meget smukt.

— Kender du det? spurgte jeg min Broder.

— Vent lidt! sagde han, og jeg kunde se, at han var meget grebet og meget spændt.

Bruset af Tonerne voksede. Mine Hænder slyngedes fra Bas til Diskant, og mægtige Orgeltoner og Lyde af Kirkeklokker tonede fra Klaveret, og pludselig saa jeg min Broder synke sammen hulkende og stønnende. Melodien gled over i »Vor Gud han er saa fast en Borg«, og saa standsede jeg med nogle mægtige Kirkeklokketoner, fuldkommen udmattet sank jeg sammen med ømme Arme og forslaaede Fingre, stakaandet og anstrengt.

— Ved du, hvad det var? stønnede min Broder.

— Nej, sagde jeg .... men »Vor Gud han er saa fast en Borg« kendte jeg naturligvis.

— Det er Meyerbeers »Hugenotterne«, raabte han. Jeg elsker den. Aa, det er umuligt og vidunderligt! Jeg har hørt den i Stockholm, og jeg elskede den. Og nu vilde Fader spille den. Jeg sad og tænkte paa den, og saa kom den. Men jeg troede ikke, han ogsaa vilde spille »Vor Gud han er saa fast en Borg«. Og jeg sad og ventede, om den skulde komme. Og saa kom den. Og da de første Toner lød, kunde jeg ikke udholde det. Hvor var det pragtfuldt!

— — —

Jeg forsikrer ikke, og jeg aflægger ikke Vidnesbyrd. Jeg havde aldrig hørt Meyerbeers »Hugenotterne« og anede ikke, at sidste Akt foregaar i en Kirke, hvor Klokker ringer, og Orglet spiller. Dette er ikke en Dokumentation, men en Beretning, som man maa tro eller ikke tro, alt eftersom man kan og maa.

For min Broder var det et Mirakel, og han følte sig saa lykkelig som ingensinde i sit Liv, og for mig var det et nyt gribende Bevis paa det, som jeg vidste og med saa stor Fryd havde erfaret,

men som jeg stadig følte en urimelig og nagende og mismodig Tvivl om. —

Jeg spiller hver Dag, og hver Dag hører jeg nye Melodier, og ligesom bevidst føres mine Hænder nu i vanskeligere og vanskeligere Stillinger, og ustandseligt anslaar jeg i Bas og Diskant nye Toner, som om det gjaldt om at vise mig harmoniske og disharmoniske Kombinationer. Jeg lærer hver Dag meget, og min Haand har skrevet, at jeg skal lære alt, saadan at jeg kan spille alt og spille det rigtigt. Mine stive Fingre skal blive øvede, og min egen Opfattelse af Tekniken skal blive rigtig, saa jeg ikke behøver at spille i Blinde.

Og jeg har lagt Mærke til, at naar jeg prøver at spille noget af mit Repertoire, gaar det galt. Det, jeg kender bedst, spiller jeg daarligst. Og naar jeg tænker med og famler bevidst efter de næste Toner, træffer jeg de forkerte, og det, jeg før kunde spille, hakker jeg mig nu igennem. Og naar jeg har spillet en af min Faders Melodier mange Gange, saadan at jeg kender den efterhaanden, saa spiller jeg den daarligere og daarligere, fordi jeg selv griber ind og vil føre mine Hænder. Men det nye, det ukendte, spiller jeg bedst og rigtigst.

Det er, naar jeg spiller, som naar jeg skriver. Saalænge jeg kan holde min egen Tanke fjernt og nede, saa gaar det let og fejlfrit. Men naar noget dukker op i min Bevidsthed, forstyrrer det og forvansker det skrevne eller Musiken.

Højst ubegribeligt er det, og jeg venter ikke at blive troet, men dog føler jeg inderst inde som en trøstende Vished, at skulde det være, saa kunde jeg overbevise enhver om, at det, jeg præsterer, er mirakuløst. Og det er en Trøst for mig. Thi jeg synes alligevel, at jeg savner Beviser. Thi De kender min mismodige Tvivl om det, jeg ved er en Kendsgerning. Og først naar jeg ser andre gribes af det vidunderlige og mærkelige, føler jeg en dyb vidunderlig Tilfredshed i min Sjæl. Og i saadanne Øjeblikke jubler det i mig, og min Tvivl er dysset i Søvn. —

Jeg har spillet mange Ting, som jeg ikke kender og endnu ikke har kunnet faa at vide hvad er. Jeg kan et Væld af nye Melodier, som jeg ikke har hørt før og ikke kan henføre til noget som helst. Men en Dag, da jeg havde spillet en særlig henrivende og yndefuld lille Melodi, spurgte jeg i min Tanke min Fader, hvad det var. Og jeg følte, jeg vilde faa det at vide. Jeg smilede glad og tog mit Papir, og Fader skrev.

— Tak for Smilet! Til Gengæld skal jeg betro dig, at det var Puccinis nye Opera »Svalen«, du spillede. Du vil ikke tro det, for du har ikke hørt den og kan ikke have hørt den. Og saa er det et Mirakel. Men naar du engang sidder i det kgl. Teater og hører »Svalen«, vil du føle en Bevægelse som aldrig før.

Jeg var meget forundret og meget bevæget, og jeg satte mig igen til Klaveret, og jeg spillede atter »Svalen«, og jeg tænkte, at det maatte være sandt. Det maatte være Puccini. Temaet blev varieret i det ustandselige, det yndige Tema jeg aldrig havde hørt før, men nu ikke kan glemme.

Og jeg vil nu gaa videre og meddele de næste Breve, min Fader skrev til mig. Jeg indser, at det, jeg her har berettet, muligvis kan bidrage til, at man endnu mindre vil tro mig, end man gjorde før. Det faar saa være. Jeg føler, at det er mindre end et Bevis, fordi det er saa utroligt og ikke kan dokumenteres. Men det hører med i min Beretning om disse Dages vidunderlige og pragtfulde Oplevelser. Jeg kan selv foregribe Begivenhederne, og jeg kan selv finde paa de Haansord, mine Spottere vil sige om mig. Thi som jeg ofte har sagt, er jeg selv en Spotter, og Aande-Musik vilde have været mig en

Lækkerbidsken før disse mærkelige Novemberdage.

Men jeg vil intet lægge til og intet trække fra i Skildringen af det, som mange vil kalde Galskab, som mange vil tro blindt og trofast, og som jeg selv ved er sandt hvert Ord, skønt jeg kæmper med min sørgmodige Tvivl.

Min kære Dreng!

Jeg er her nu igen i din Haand, og du ser paa din Haand, og du mærker nu, at du slet ikke kan tage din Pen, uden din Fader tager den i sin Haand. Og du spørger dig selv, om det skal vare til evig Tid, og om du er sat under Administration af dem hinsides. Mon noget lignende er sket før? spørger du. Og du ser din Pen spadsere henad Papiret, uden at du aner, hvad den vil skrive.

Skal du da ikke skrive selv mere? Er du kun et Redskab? Er du reduceret til at være et Medium eller en anden tosset Ting, som er besat af Aander eller Galskab eller en Tvangstanke, som arbejder paa egen Haand, uden at du kan forhindre det eller blande dig i Sagen!

Jeg har sagt det i et af mine forrige Breve, og jeg siger det nu igen til dig: Du er min! Jeg har

faaet dig udleveret og kan gøre med dig, hvad jeg vil. Men det, jeg vil, er kun godt, og det er forudbestemt, hvad det er, og det kan ikke blive anderledes, og jeg ved, hvad du skal blive til, og jeg ved, hvordan alt vil gaa. Thi det er forudbestemt og maa gaa, som det skal. Du er min. Jeg har dig, og jeg beholder dig. Og du bliver aldrig mere dig selv. Du bliver aldrig mere den glade unge og dog lidt triste halvgamle Fyr, som gyngede paa Overfladen. Han er borte og har været det længe. Og du er nu blevet det, som du skal være, og som du er bestemt til. Og nu skal du høre noget om dig selv, som vil forbavse dig og bevise, at en fremmed Magt taler til dig. Thi det, som nu kommer, kunde du ikke finde paa selv i Febervildelse.

Det kan ikke nytte, du nu spekulerer og anstiller forskellige Gisninger, for du vil kun forstyrre mig derved, og vi kommer ikke videre. Tænk ikke, og jeg skal overliste dig og skrive noget med din Haand, som vil forbløffe dig, noget, som vil forbløffe Verden endnu mere og bestyrke den i den Tro, at du er gal.

Men det varer ikke længe. Thi snart vil Verden indse, at du er ikke gal, thi det er saadan bestemt, at den skal indse det, og snart vil vi sejre,

skønt du ikke kan tro det, og skønt du vil forbavses og tro, du har mistet Resten af din Forstand, naar jeg fortæller dig, med hvilke Midler vi vil sejre.

Vi kan ikke lide noget Nederlag her i Skoven. Thi vi ved alting her i Skoven, da alting er forudbestemt, og hver lille Begivenhed er et Resultat af andre Begivenheder, som alle har været forudsete og forudbestemte.

Jeg taler om Skoven og er naturligvis vittig. Thi du maa ikke tro, at vi er nogle Hængehoveder her. Vi kan ikke gøre for, at I tiltaler Jeres Bordben i lugubre Vendinger og fordrer macabre Svar. Vi leger med, naar I vil, og vi maa svare Jer, som I bedst forstaar det. Men helst vilde vi altid synge, thi der er intet her, som opfordrer til Sorg og Bekymring af nogen Art. Du ved, jeg kan bande og sige uartige Ord og gøre Løjer og Spas, men det vil vi til Dels hemmeligholde, da vi jo ikke skal gøre det sværere for Folk at tro os, end det er i Forvejen.

Og Mennesker kan til Nød tro paa en Aand, der taler dystert i højtideligt Sprog, men hvis Aanden spiller paa Redekam og ler og siger uhumske Ting, saa kan det ikke være en Aand. Thi Mennesker har nu engang trods alle deres

skønne Religioner en saare trist Opfattelse af de Afdøde, og hvis vi ikke vidste, at saadan maatte det være, skulde vi meget have os frabedt at blive skildret som nogle tungsindige Gespenster med Liljer i Hænderne og himmelvendte Blikke. Og naar vi dukker op i Jeres Bordben og i Jeres Hænder og siger, at I skal love Gud, saa ærgrer vi os over at maatte anvende saa meningsløse Talemaader, som bringer Jer til at tro, at vi er kommet for at agitere for Jeres Menneske-Gud.

Vi sendte Jer hellere en yndig lille Melodi paa Klarinet eller nogle livlige Fuglefløjt eller en lystig Latter og nogle letsindige yndefulde Vittigheder eller lidt blid og yndig Duft af Roser. Men ak, I vilde ikke tro, at det var guddommeligt. Nej, I vil, at vi skal maskere os og stønne: Bed for os! Saadan synes I, det passer sig for en Aand at tale.

Thi Menneskene har endnu ikke opdaget, at Gud er Smilet og Fuglens Fløjten og Rosens Duft. Men Mennesket tror, at disse Ting er Livets, disse Ting er Jordens og altsaa Menneskets eget. Og at det guddommelige er en Taage og nogle Orgeltoner og nogle Skygger med farveløse Liljer i Hænderne. Men tværtimod. Det er Jer, der er Skyggerne.

Ak, min Dreng, dette skal vi slet ikke tale om i Dag, men jeg skal lede dig paa Vildspor for saa pludselig at overliste dig med mit egentlige Emne, som du nu allerede havde glemt. Hvad kan det være? Vent lidt, min Ven, og det skal dukke op, naar du mindst venter det.

Vi lever i en Skov, min Ven. Men lad dig nu ikke forlede til at fortælle dette til Menneskene. Thi saa vil du gøre dig skyldig i den samme Fejltagelse, som enhver Borddanser og ethvert Medium gør sig skyldig i, naar han skal beskrive det, som han ikke ved noget om. Thi ingen ved noget om vort Liv her, for vi har Begreber her, I ikke kender. Men jeg vil kalde det for Skoven, og saa kan du forstaa det, som du vil. Det er her, hvor vi er lykkelige, og det er Skoven. Det er her, hvor tusind Toner klinger i Luften, og Gud smiler i Morgenrøden, det er her, hvor vi kun ved af Lykke, men en Lykke, som I ikke har noget Ord for, og som ikke kan forstaas af Jer. Hvis du tænkte dig det allerskønneste paa Jorden — det ømme kærlige Smil i din Søns Øjne eller den lille Tone i dit Hjerte, som faar dine Øjne til at græde — tænk det og forestil dig, at dette kærlige Smil smiler til dig tusind Millioner Gange i Sekundet, og denne lille Tone synger i dit Hjerte

tusind Millioner Gange i Sekundet, saa vil du ane en Milliontedel af den Lykke, som Skoven gemmer.

Og her gynger Aanden i Atmosfæren, naar den forlader Legemet. Saa føres den herind i denne Skov, hvor den skimter Guds Smil i Morgenrøden.

Min kære elskede Søn, din Fader, som elsker dig, vil nu hviske til dig fra Skoven, hvor han gynger lykkelig og ser Guds Smil i Morgenrøden.

Du er blevet min, og jeg har faaet Lov til at lære dig, hvad Guds Smil er. Derfor spiller du med mine Hænder og skriver med min Haand, derfor græder og skælver du, derfor er dit Hjerte usigelig ømt.

Og jeg maa nu sige dig det, som du skal vide, og det, som jeg ved, du kan taale at høre nu. Du er udvalgt, og jeg skal lede dig. Du er udvalgt, og det har altid været saadan bestemt. Altid har det været bestemt, at denne Dag skulde komme, og at min Søn skulde sende Bogen om Guds Smil ud over Verden. Og selv om nu tusind oprørske Tanker, selv om tusind beskedne Tanker vælder op i dig og søger at løsne Pennen i din Haand og slynge den henad Skrivebordet, saa maa du skrive dette, og du maa raabe din Skam ud over

Verden og sige det med din egen Mund: Jeg er udvalgt!

Du rødmer af Skam, og jeg ser det, min Ven. Du kæmper mod en Følelse af Stolthed, som vil op i dig, en Følelse, som du hader. Og jeg føler med dig. Min elskede Dreng, jeg ved, det er svært for dig, og jeg ved, du har haarde Kampe og bitre Timer. Men det kan ikke være anderledes, for alt skal være saadan, og du skal vide det, og du skal selv sige det. For vi er ærlige i alt, ogsaa i vor Stolthed. Og vi er ærlige i vor Beskedenhed. Men Sandheden vil vi sige, for Sandheden maa vi ikke skjule. Vi er ikke stolte, og vi er ikke ydmyge. Vi beretter. Vi beretter, hvad vi skal, og ikke andet. Og vi vil berette, at vi er udvalgte.

Min kære Dreng, jeg kender din Kamp, og jeg kæmper ved din Side med dit Menneskeværd. Det er dit Menneskeværd, det er dig, det er din Person, som vi slaas med, for du vil ikke tro og kan aldrig tro og maa hade det Budskab, jeg bringer dig.

Men ogsaa det er forudbestemt og maa være saadan. Du er et Menneske og skal blive ved med at være Menneske. Du skal beholde din Personlighed og leve dit Liv, som du altid har gjort.

Du skal være den Spotter, du er, og den Fyr, du er. Og intet af alt dit naturlige Væsen skal du slippe. Men fra denne Dag er du min. Og du kan kun skrive mine Tanker. Og det, du skriver, er ikke et Menneskes Tanker, men Aandens. Og Aanden er din Fader, som har set Gud. Og Aanden er guddommelig, og derfor er alt, hvad du siger, guddommeligt. Og vi maa skrive det, selv om du gør Modstand. Men vi ved jo, at vi kan taale dette Udsagn, thi vi ved, at vi er Mennesker, og intet Storhedsvanvid kan gribe os eller har grebet os.

Thi vi ved, at *alle* Menneskers Aand er guddommelig, og vi ved, at alle Menneskers Fædre, Mødre og Børn, som er døde, er guddommelige og ser Gud. Og enhver, som taler med sine Afdøde, taler med Gud, og enhver, som kan bringe Budskab paa den Maade, bringer Budskab om Gud.

Og dette vil nu ske. Thi dette er den nye Tid, som vil komme, og som skal komme, og som altid har været bestemt.

Og for at berolige dig i de bitre og onde Tanker, du nu har om din gamle Fader, som kommer og spotter dig, saa vil jeg forklare dig, at ikke du alene er udvalgt, men tusind andre. Og de vil

gribe dig og favne dig som en Kamerat. Thi I er en Hær, som skal drage ud over Verden og lære Verden at blive ny igen.

Og naar nogen Tid er gaaet, saa vil du forstaa, at din Fader ikke spottede dig for at ydmyge dig og gøre dig latterlig. Og Verden vil forstaa det, for vi vil sejre.

For vi kan kun sejre, og det, som nu vil ske, bliver saa stort og straalende, saa mægtigt, saa vidunderligt, at Fremtidens Folkeslag ikke vil forstaa, at Menneskeheden har levet og holdt Livet ud før denne nye Tid, som nu vil rinde op med Sol i alle Verdenshjørner.

Og de Veje, vi vil gaa for at sejre, og de Midler, vi vil bruge for at gennemføre vor Sag, er saa ubegribelige og saa vidunderlige, at du endnu ikke kan forstaa dem. Men vi vil give Jer Kræfter til at sejre, og I vil sejre lettere, end I drømmer om.

Min kære Dreng, min elskede Søn, det er din Fader, som taler til dig. Din lille forpjuskede Fader, som døde for tolv Aar siden og endte sit Liv paa en Brix i et Hospital. Din lille forpjuskede Faders Aand har altid levet og vil altid leve, og jeg kommer til dig for at sige dig det, og for at du skal fortælle Verden det. Og det er det, hvortil du er udvalgt, og det er det, jeg har

faaet Lov til at meddele dig, og derfor kommer jeg som Musik i dine Hænder, som Smil i dit Hjerte og Taarer i dine Øjne.

Min Ven, jeg kommer med det skønneste Budskab til dig og siger dig de vidunderligste Ting, nogen Mand har hørt. Og jo skønnere det er, jeg siger, og jo mere straalende det Budskab er, jeg bringer dig, jo større bliver dit Hjertes Kvide og din mismodige Tvivl. Og det skal være saadan, thi ikke en Tøddel af dit Menneskeværd og din Natur skal forandres, thi ellers kunde jeg ikke bruge dig. Og saadan som du er, skal du være, og saadan har jeg præpareret dig gennem mange Aar.

Og jeg kommer nu til mit egentlige Emne, min kære Dreng.

I tre Aar har du spadseret rundt paa Jorden i Forventning om det, der skulde ske. Thi noget maatte der ske, det vidste du. Du ejede ingen Tanker i dig og ingen Ide. Du følte ingen Følelser helt ud, men gik omkring og søgte at samle dig. Men alt, hvad du gjorde, var forgæves. Du fandt intet Holdepunkt. Alt syntes dig haabløst, og dog var der noget, som hviskede i dig, at en Dag vilde der ske noget, som vækkede dig af din Dvale.

Saadan gaar Menneskene omkring paa Jorden nu. De, som har Muligheder for Liv, gaar i Forventning. Noget maa ske. Det er nødvendigt. Hvis intet uventet mærkeligt sker, vandrer hele Menneskeheden mod Graven.

Der skete noget for dig, og det skal du fortælle Menneskene. Og som der skete noget for dig, saadan vil der ske noget for alle Mennesker. Og naar jeg sagde før, at du var udvalgt, saa mente jeg ogsaa hermed, at du var udvalgt blandt de første, som skal føle og se det, som hele Menneskeheden nu snart skal føle og se. Og der er ingen Uretfærdighed i det, thi du tror det ikke og jubler ikke, men har din mismodige Tvivl. Og den Følelse skal du have, thi der er ingen Uretfærdighed i Verden, undtagen dèr, hvor Mennesker regerer, og alle disse Uretfærdigheder findes ikke i Verden, thi Retfærdigheden sker Fyldest i sine yderste Konsekvenser, som jeg har sagt dig før, og som vi en anden Dag skal tale nærmere om. —

Min kære Søn, for tre Aar siden døde du.

Jeg overlistede dig nu, og det lykkedes. Dette er, hvad jeg hele Tiden har villet sige. Nu ser du dig forvirret rundt og græmmer dig over din for-

mørkede Forstand. Men, min Ven, for tre Aar siden døde du.

For tre Aar siden laa du paa en Klinik, ødelagt og forgiftet efter en farlig Operation. Dit Legeme var dødt, og din Aand var ved at forlade dit Legeme. Og det er sandt, hvad jeg nu fortæller dig. Jeg sværger ved Guds Smil.

De nærmere Omstændigheder ved din Sygdom behøver vi ikke at gaa dybere ind paa, men naar du ofte spøgende har talt om den Periode i dit Liv, plejede du at sige: Det var dengang, jeg døde. Uden at vide det, sagde du Sandheden. Thi du døde, og dit Legeme var ødelagt.

Selv om dette maaske er sandt, tænker du, kan du ikke forstaa, hvorfor du skal skrive det, og du synes, din gamle Fader forleder dig til at skrive noget, som er overflødigt at skrive, og som absolut vil gøre dig til almindelig Latter. Men jeg har mine Grunde til at lade dig skrive dette, og du *skal* skrive det. Jeg befaler dig det! Senere engang vil du maaske forstaa mine Grunde, men du gør det ikke nu og raser i Stilhed. Men jeg skal klemme Pennen fast imellem dine Fingre og tvinge dig til at skrive Sandheden.

Og det er Sandheden om din Død og din mirakuløse Opvaagnen til Livet.

Du ser nu for dig, at du vil faa dine Læger paa Nakken, og maaske vil du det. Men jeg tror, en enkelt af de Læger, som var til Stede hos dig, vil bevidne, at det var uforklarligt, at du levede. Og han vil vidne, hvis det bliver nødvendigt. Du raser — men du skal skrive.

Du laa der i din Seng, og dit Hjerte slog ikke mere. Du var alene, men en Sygeplejerske sad ved din Seng. Du var død, og du begyndte at leve igen, og du sov, og du var frelst.

Min Ven, denne Nat var den smukkeste i dit Liv, og du *skal* vide det, og Verden *skal* vide det.

Der var et Hjerte, som slog for dig, som bankede vildt i Brystet paa en ung Kvinde. Jeg skriver, og det skal staa her. Du maa skrive, jeg befaler det. Hun løb under Nattens Stjerner med skælvende Hjerte, hun løb under Stjernerne med Angsten skrigende i sit Bryst, thi hendes Aand elskede dig. Hun kendte ingen Gud og havde aldrig bedt den barnligste Bøn, for hun vidste intet om disse Ting. Men i sin Kvide paakaldte hun mig. Hun talte til mig, som hun vidste var død, som hun vidste ikke kunde høre hende. Hun paakaldte i sin Angst en Elskerinde, du engang har haft, som var død, og hun kaldte hende ved Navn: Aa, lille du, sagde hun, frels ham, hvis

du kan. Bed for ham, hvis der er nogen, du kan bede til. Grædende, skælvende, hulkende nævnede hun mit Navn.

Min elskede Søn, jeg hørte det. Hør, hvad jeg siger dig, og forstaa nu dybt i dit Hjerte, at Gud lever — *jeg hørte det.* Jeg, din Fader, som var død, jeg hørte det lille kvidefulde Hjertes Skrig under Stjernerne.

Og jeg var hos dig. Jeg gik ind i din Aand, og jeg pustede Liv i dig. Hør, hvad jeg siger, og skrig det ud over Verden. Din Fader pustede Liv i dig. Og du levede.

Og jeg sang for dig den lille Sang, som jeg havde digtet til dig, og jeg vuggede dig i Søvn, blidt, blidt. Og du sov naturligt, og da du vaagnede, levede du. Din elskede Veninde stod ved din Seng, og du saa hendes Taarer, og du smilede og græd. Thi Gud smilede i din Venindes Hjerte, og Gud smilede til dig.

Hun stod ved dit Hovedgærde og saa Guds Smil i dit Sygeværelse.

Kan du huske de hvide Blomster, som en Ven næste Dag sendte dig? Du glemmer aldrig de Blomsters Duft. Denne Duft var Guds Smil, og da du laa i din Seng med Blomsterne, maatte du græde med din Venindes Haand i din.

Thi Gud smilede til Jer.

Min kære Dreng, min elskede Søn, fra den Dag har jeg aldrig forladt din Aand. Hvad du siden gjorde, har været mit Værk. Og jeg har ledet dig ad besynderlige Veje frem til denne straalende Dag, da jeg tager din Haand og hvisker til dig:

Lad Jubelen fylde dig, mit elskede Barn, thi jeg vil lære dig om den ubegribelige Gud. Græd af Lykke og lad Hjertet skælve, thi du har faaet Lov til at bringe det straalende Budskab ud over Verden. Gud lever, og alle skal se hans Smil.

Fader.

Jeg ved ikke, om nogen kan forestille sig den Tilstand, jeg var i, efter at min Haand havde nedskrevet dette Brev. Og jeg spørger Sindssygelægerne, som antagelig ligger paa Lur efter mig: Hvilken Slags Galskab lider jeg af?

Mine Hænder gør Mirakler. Jeg spiller som en Virtuos, skønt jeg ikke kunde spille før, og jeg tvinges til at skrive et Brev, som jeg spotter, mens jeg skriver det. Min Forstand og min Tanke reagerer kraftigt, mens jeg skriver, men Hænderne svarer: du skal! Jeg befaler det.

Og denne mystiske Kraft i min Haand fortæller en Sygdomshistorie, som jeg sidder som paa Naale for at argumentere imod. Men Haanden siger: Skriv! Du skal. — Denne mystiske Kraft fortæller noget intimt, noget meget intimt, som vilde være mit Hjertes dybeste Hemmelighed, om jeg kendte det hele — og som jeg i hvert Fald al-

drig nogensinde vilde kunne drives til at fortælle Offentligheden. Men Haanden siger: Skriv! Jeg befaler det.

Hvad er det for en Sygdom? spørger jeg mig selv. Og jeg appellerer til Verdens Nervelæger. Jeg er normal og sund og lever som sædvanligt, men jeg kan ikke tage min Pen, uden at min Haand skriver Ting, som jeg ikke kender og ikke kan kende og aldrig vilde skrive, hvis jeg kendte dem.

Hvor i Menneskets Hjerne findes denne personlige Kraft, som har sin egen Intelligens, sin egen Viden og sin egen Vilje, som er stærkere end min.

Og læg vel Mærke til, at jeg sætter mig ikke ned for at agitere for en Overtro, og jeg er ikke hildet i nogen Overtro, jeg er ikke fanatisk eller blind. Thi jeg *vil* ikke. Jeg *kan* ikke tro. Jo flere Beviser, jeg faar, jo stærkere den Vilje er, som tvinger mig, jo mere vokser min Selvopholdelsesdrift. Thi dette er umuligt. Og jeg vil ikke taale det. Men Viljen er stærkere end jeg, og jeg skriver noget, som jeg ikke vilde skrive, hvis jeg kendte det i Forvejen, og som jeg vægrer mig ved at tro, mens jeg skriver det — jeg skriver noget, som jeg hader og maa slaas imod, fordi hele mit

Sind ruster sig til Kamp imod det, fordi hele min Person reagerer imod det og spotter og ler. Fordi det er i den Grad mod min Natur, at jeg end ikke i absolut bedøvet eller drømmende Tilstand kunde hypnotiseres til at skrive det.

Men det staar her, og jeg læser det, og jeg gribes af Forfærdelse og Rædsel over mig selv, samtidig med, at jeg ved, at det, jeg har skrevet, vil blive staaende, ligesom jeg ved, at naar jeg spiller paa mit Klaver, saa maa jeg spille med Hænder, som ikke er mine, med Toner, jeg ikke kender.

Hvad Slags Sygdom er det, jeg lider af? Jeg personlig, som jeg var, og som jeg føler mig endnu, kunde ikke skrive de Breve, som min Haand har skrevet i disse Dage. Jeg ved det! Aldrig kunde jeg have skrevet dem. Jeg kender ikke de ømme Ord, jeg kender ikke de poetiske Begreber, jeg kunde ikke skrive i denne sødmefyldte Stil. Og jeg vilde ikke have gjort det. Mine Evner var andre, mine Interesser var andre, mine Tanker beskæftigede sig ikke med Skoven og Gud og Fugleføjt og Blomsterduft. Og jeg klimprede vel nu og da paa mit Klaver med en fire-fem Fingre. Men havde jeg den Dristighed at spille de største Mesterværker? Kunde jeg komponere ømme

Vuggesange, kunde jeg kvidre og synge og nynne paa Klaveret? Aldrig. Aldrig, siger jeg.

Hvad er der da sket med mig? Er jeg gal? Og hvis jeg er gal, hvad er det saa for en forunderlig Galskab? Hvad er det for en jublende Galskab? Thi det er jo ingen trist Sygdom for mig. Det er en Henrykkelsestilstand. En Vuggen i øm Sødme Nat og Dag.

Men jeg maa spørge, om jeg er gal — thi jeg kan ikke forstaa mig selv. Lykkelig, grænseløs lykkelig vilde jeg være, hvis jeg kunde sige til mig selv: Min Ven, det er din Fader, der spiller, og det er din Faders Aand, som taler gennem dig.

Vel kan jeg sige det, og jeg kan føle det — og trods alt *ved* jeg jo, at det er saadan, men min Sjæl martres af Tvivl, fordi jeg ikke kan begribe det. Og jeg føler, at min Tilstand er noget sygelig, men Sygdommen er den Tvivl, som plager mig imod al Fornuft, paa Trods af alle Kendsgerninger og alt, hvad jeg har set med mine egne Øjne og hørt med mine egne Øren.

Forestil Dem mig, som jeg var. En jævn, gæv og glad Indbygger af denne By. Et lyst Hoved og en munter Figur, fuld af Vid, fuld af Spottelyst, fuld af Forargelse over al Humbug. Respektløs

til det yderste. Respektløs mod Guder og Mennesker. En Hader af al Autoritet, alle Fordomme. En Fribytter. En Uafhængig. En forkælet, forfængelig Person, som paa Grund af en overfladisk, men vindende Elskværdighed har Lov til at sige og gøre, hvad han vil.

Og en skønne Dag taler Gud til ham. Ad Omveje ganske vist. Ad Spiritismens Vej, hvad De nu vil kalde det. Men Stemmen kommer fra de fjerne Riger, som han i et langt Liv ikke har haft andet end Spøg og Spot tilovers for. Han bliver ikke omvendt, for han har ikke Omvendelse behov. Han lever sit Liv som ellers og henfalder ikke til gudelige Betragtninger, thi dette er ham fjernt, og han er ikke nogen religiøs Natur. Ingen Katastrofe er hændt ham, intet er sket, som maner ham til Eftertanke, intet er hændt, som faar ham til at kaste Blikket hisset. Han sidder glad og almindelig og vil arbejde — men standses af sin Haand.

Min Haand har standset mig. Min Haand har faaet mig til at afbryde mit Livs Arbejde, min Haand har jaget mig bort fra mit Skuespil-Skriveri og fortæller mig hver Dag om Gud og Døden og Livet. Min Haand skriver med døde Mænds Skrift, min Haand giver mig Oplysninger om

Ting, jeg ikke aner og aldrig har tænkt paa. Min Haand bevæger sig i poetiske Vendinger, som er mig fremmede.

Hvad skal jeg tro? Hvilken Galskab er det?

Læseren vil forstaa min Tvivl. Læseren vil forstaa mit Mismod og mit Sinds Splittethed. Skal jeg taale, at min Haand gør Nar ad mig? Thi er det ikke Spot, det som staar i det sidste Brev? Og kunde det tænkes, at jeg, som er som jeg er, kunde finde paa at udgive disse min Haands Spøgefuldheder?

Hvad ligger der bag? Hvad tvinger mig? Hvem tvinger mig?

Tusind Spørgsmaal vælder op i min Tanke og forvirrer mig, men jeg ved, at længe faar jeg ikke Lov til at hengive mig til disse Betragtninger, thi saa føres min Haand ad nye ukendte Stier, eller den spiller nye og mærkelige Melodier.

Jeg læser, at jeg har været død. Jeg læser, at min Faders Aand har pustet Liv i mig, da jeg var død. Jeg læser, at jeg er udvalgt, jeg læser, at det, jeg skriver, paa en Maade er guddommeligt!

Hvad skal jeg tro om den Haand, der skriver det? Skal jeg tro, at da jeg var syg, og Lægens Kunst ikke mere kunde redde mig, da kurerede min afdøde Fader mig? Skal jeg tro noget saa

utænkeligt? Skal jeg tro, at jeg lille Skuespilforfatter med et Par spinkle Sukces'er paa Bagen er Guds udvalgte?

Forestil Dem min Tilstand, kære Læser. Hvordan kan jeg tro det?

Men min Haand skriver, og min Haands Vilje er stærkere end min. Og Haanden siger: Skriv! Jeg befaler det. Jeg rødmer af Skam, men min Haand skriver. Jeg hader min Haand, men Haanden trodser mig og besejrer let min Modstand og danser over Papiret og skriver Ting, som forarger mig og oprører mig og forfærder mig.

Og naar jeg sidder dilettantisk og famler paa Klaveret, optræder min Haand pludselig som Kunstner, der evner at spille tusind Melodier, som jeg ikke kender.

Hvad skal jeg tro om denne Haand?

Og naar jeg nu sætter mig et Øjeblik for at gruble over de Gaader, som har mødt mig paa min Vej, saa ved jeg, at min Grublen snart bliver afbrudt. Og Haanden tager min Pen, og jeg ser paa Papiret min elskede Faders Skrift, og jeg læser:

Min kære Søn, min elskede Ven. Jag Mismodet ud af dit Hjerte, thi du skal kun juble. Jeg er

din Fader, og jeg er hos dig. Jeg elsker din Tvivl, og jeg elsker din Spot, jeg elsker din Vrede, og jeg elsker din Kvide, thi jo mere du tvivler, jo mere du spotter, jo mere du vredes, og jo mere mismodig du bliver, desto bedre egner du dig til det, jeg vil bruge dig til. Thi du skal tvivle midt i Underet, og du skal spotte, og du skal hade den Haand, som du elsker. Men jeg er her, og det er mig, som giver dig din Tvivl, og det er mig, som piner min elskede Søns Hjerte. Thi saadan maa det være.

Og smil nu til din lille, gamle, kære Fader, som elskede dig saa højt. Smil, min Ven, og du vil føle Hjertet skælve, og du vil blive glad igen. Det er jo mig, som skriver med din Haand, sæt dig ved dit Klaver, og jeg vil lade de yndigste Melodier sno sig om dit lille bange Hjerte, og dine Øjne vil græde. Og naar du græder, er du min igen, og Gud smiler til dig ....

Fader.

Og jeg lægger atter Hovedet i mine Hænder og brister i frydefuld Graad.

Min kære Søn!

Din Fader vil nu skrive til dig om sin egen Død.

Forstaar du, hvad der ligger i den Linje? Begriber du, at Verden bliver ny, naar alle Mennesker ved, at dette kan ske? Fatter du til Bunds det vidunderlige, du oplever.

Jeg blev slæbt ind fra Gaden, hvor jeg blev syg, og døde paa Hospitalet. Du naaede i sidste Øjeblik alene af hele Familien at se din Fader, i det Øjeblik den sidste Rest af hans Bevidsthed forlod ham. Jeg følte dig, min kære Dreng. Du var min sidste Tanke, og du husker, at en af mine Fingre bevægede sig svagt ned mod din Haand. Det var min sidste Bevægelse, min sidste Kraft, og jeg forsvandt og døde.

Min elskede Søn, du stod og saa paa din Faders

Lig, men dine Tanker gjaldt din ulykkelige Moder og ikke mig, hvortil du var knyttet i din Aand, uden at du vidste det. Dine mørke Tanker var mine: Hvordan kan vi hjælpe og trøste Moder? Vi havde jo ingen Guder, og vi kunde ikke konstruere os nogen Tro, selv om vor elskede Fader døde. Og vi vidste, at hans Død vilde knuse den gamle Kone. Aldrig vilde hun kunne rejse sig. Den frygteligste Ubarmhjertighed af Skæbnen var det at tage hendes Mands Liv før hendes. En altoverskyggende, fortvivlet og grufuld Sorg maatte det blive.

Saadan var din Tanke, og saadan var min Aands Tanke, som tænkte med din Tanke, idet jeg var død.

Min elskede Ven, dette er Sandheden.

Og Moder kom. Ak, min Søn, vi taler ikke derom, for vi vil ikke bevæge dit Hjerte uden Grund. Men vi mindes endnu hendes Øjne og hendes kære inderlige Kærlighedserklæring til den Døde. Aa, min egen Dreng, din Faders Aand hørte denne Musik — og der er Mennesker, som tror, at Gud ikke lever.

Min Ven, du knugede hendes Haand i din og tog hendes Arm — og det var mig. Du glemte din Fader, og du hviskede smaa Ord til din yn-

dige Moder. Og det var mig. Jeg gav dig Styrke, og jeg gav hende Styrke, og hun døde ikke af Sorg den Nat, hvilket du vilde have troet, hvis du kunde have forudset den Nats Hændelser.

Og Natten gik for Jer. I maatte gaa hjem, thi I kunde ikke blive paa Hospitalet, hvor Jeres Fader skulde ligge paa Ligstuen.

Men du kom igen næste Morgen, og dèr saa du din Faders Legeme. Henslængt laa jeg paa en Brix med lidt Klæder over mig, og om min nøgne Fod havde det omsorgsfulde Hospital snoet et Stykke Staaltraad med en Mærkeseddel, hvorpaa mit Navn og Adresse stod.

Du brast sammen i kvidefuld Graad, da du saa din Faders Lig ligge henslængt paa denne Maade, og for første Gang følte dit Hjerte den store Smerte over Døden, den ubegribelige Opløsning og Udslettelse.

Min kære Dreng, min elskede Søn — tror du da, at Livet ender paa denne gemene Maade? Tror du, din Faders Liv i Sang og Musik, i Higen og Længsel, i Elskov og Kærlighed endte den Dag, da han laa henslængt paa en Brix med Klude over sig og en Mærkeseddel viklet med Staaltraad om hans nøgne Fod?

Utroligt er det, som jeg har fortalt dig, for din

Forstand kan ikke begribe det. Men langt mere utroligt vilde det være, min Søn, om min Sang og min Musik kunde dø, om min Længsel og min Higen, min Kærlighed og min Ømhed opløstes til intet.

Hvor blev den Kraft af, som boede i mig? Hvor blev den Kraft af, som fik mit Hjerte til at banke og mine Lunger til at aande, som fik mit Liv til at leve, mine Hænder til at arbejde, min Mund til at smile og mine Øjne til at lyse? Hvor blev den Kraft af, som gav mig Styrke, og som gav mig Liv? Hvor blev den Kraft af, som fik tusind Toner til at bruse i Musiken i mit Sind, som fyldte mit Hjerte med ubeskrivelig Ømhed og stormende Længsler og Higen? Hvor blev den Kraft af, som imod al min kølige Forstand gav mig Drift til at leve et helt Liv, til at kæmpe mod Skæbnen og trodse al Ulykke, al Skuffelse, al Sorg, Fattigdom og Fortvivlelse, og som fik min Sjæl til at synge og mit Sind til at fyldes af guddommelige Toner og Blomsters Duft?

Tror du, den Kraft var borte og forsvundet, da min Krop pludselig en Nat laa henslængt paa en Brix i et Lighus?

Min Søn, du ser Livets ufattelige Gaade, naar du staar hos den døde, du elsker. Og jeg siger dig,

at ingen, som elsker, kan se Liget af den, han elsker, uden et Øjeblik at føle noget guddommeligt i sit Hjerte.

Se paa den Dødes kolde Legeme, se paa den Dødes tavse Mund — og sig mig, om du ikke i det Øjeblik føler dig fjernt fra Verden, i fjerne Egne, under en fremmed fjern og mærkelig Indflydelse. Det er, som om Himlen hæver sig, og dit Hjerte bliver større. Alt i dit Liv har du glemt. Alt er dig fremmed og fjernt. Thi det, du føler, er noget helligt. Og selv om din Sorg er stor, og din Smerte over det, du har mistet, er ulægelig, saa vil du aldrig undvære det Øjebliks forunderlige Gysen, det Øjebliks Skælven, det Øjebliks Følelse af noget fjernt ubegribeligt og helligt.

Min elskede Dreng, du vil ikke undvære det, thi det er Guds Smil.

— — —

I tror, at Verden er Kaos. I tror, at Verden er en stor Kirkegaard, at Millioner Legemer nu ligger henslængt raadne og døde i Verden, at Børn sulter ihjel, og Kvinder græmmer sig til Døde. Og at det Hele er Hæslighed, Haabløshed, Afsky og Rædsel. Og at der er ikke mere!

Men jeg siger dig, at Gud smiler til hvert eneste lille Barn, som dør? Gud smiler til hver eneste Aand, som forlader Legemet, og snart skal Menneskene i hele Verden forstaa, at der findes intet hæsligt og intet ondt og intet rædselsfuldt i Verden undtagen det, som Mennesker tror, og som Mennesker selv opfinder og iværksætter. Men det er ikke noget virkeligt, det er noget, som ser saadan ud, men det *er* ikke. Thi Menneskets egentlige Menneske er Aand, og Aanden er guddommelig, og Gud smiler til den. Og hvert evige lille Barn, som dør, favnes og føres til Gud og lever evigt. Og alle Mennesker lever evigt og er hos Gud, og der er ingen Rædsel og kan ingen Rædsel være i Verden.

Jeg siger nu igen noget til dig, som er ubegribeligt. Men det, jeg siger, er Sandhed, og du vil engang forstaa det. Og du skal skrive det, thi Verden skal vide det, og Verden vil engang forstaa det. Thi den Tid er kommet, da det er bestemt, at Menneskene forstaar noget af dette. Og det har altid været saadan bestemt og kan ikke være anderledes.

Og senere vil vi skrive meget mere om disse Ting, men det kommer først paa det Tidspunkt, da det skal komme, og hvor du kan forstaa det. Thi

jeg har meget at lære dig først, og Verden skal lære meget, før den kan begribe en lille Smule af det guddommelige.

Jeg vil nu vende tilbage til min egen Død og Begravelse.

Min kære Ven, vi vil nu atter skrive en mærkelig Linje. Jeg overværede min egen Begravelse. Du stritter imod, naar jeg skriver det. Det forekommer dig for overvældende mærkeligt eller maaske snarere komisk. Men vi maa jo fortælle det. Det skal ikke mere være nogen Hemmelighed, og snart vil hele Verden vide og forstaa det, at den døde overværer sin egen Begravelse.

Hvis du bruger din Fantasi lidt, vil du begribe, hvilken Revolution denne Meddelelse vil skabe, hvis den blev troet. Naturligvis bliver den ikke troet, men delvis modtaget saadan, som du modtager den. Men jeg har sagt, vi skal sejre, og vi *skal* sejre, og snart vil du og hele Verden forstaa og se og føle, at det er Sandhed fra Ord til andet. Og det er den nye Tid, som nu kommer, og den gamle Tid vender aldrig tilbage, for den har udspillet sin Rolle, som den skulde. Og alt er gaaet efter Bestemmelsen. Men i den nye Tid skal Menneskene vide, at de ikke dør, og naar de følger deres Døde til Jorden, ved de, at det kun er et

Legeme, de begraver. Den, de elskede, den, de kendte, lever stadig omkring dem langt større, langt bedre, evig lykkelig, evig, evig, evig med Guds Smil over sig.

Min Søn, fatter du Rækkevidden af det mærkelige Budskab, jeg bringer dig i Dag? Og forstaar du nu, hvorfor jeg et Øjeblik udmalede dig alle de Rædsler, som du for Tiden er saa opfyldt af, den Afgrund af Ulykker, som Europas Folk er forsumpet i. Men forstaar du saa ogsaa, at dette ingen Ulykke er? Forstaar du, at dette maatte komme. Forstaar du fjernt i dit Hjerte, at Menneskets Aand skal kende alt og vide alt, og dette skal Aanden ogsaa kende? Forstaar du, at den Periode nu er forbi, da Mennesket fik Lov til at være Jordens Herre uden Evner til at begribe og forstaa Guds Tilværelse? Thi denne Periode har du levet i. Havde Mennesket haft Evnen til at forstaa og begribe Gud, kunde disse Ulykker aldrig være sket. Men Mennesket skulde ikke begribe og forstaa Gud i denne Periode, som I synes har varet saa længe. Men den har ikke varet længe, kun et Sekund. Thi Aanden er evig, og de Aander, som har lidt al Verdens Kvide, har kun lidt som Mennesker, men som Aand er de evige og har altsaa ikke lidt noget.

Min kære Søn, jeg kaster blot et lille Strejflys ind i dit Hjerte, for at du kan begribe en lille Del af det mægtige Budskab, jeg bringer dig, og for at du skal ane en lille Del af det ubegribelige og vidunderlige Begreb: Evigheden og Gud.

Og jeg kan nu rolig gaa videre. Jeg har paa faa Linjer berørt et Spørgsmaal saa omfattende, at din Forstand ikke kan fatte det. Men denne Berøring er nok. Thi den vil kaste et Lys ind i dit Sind alligevel, og dunkelt vil du ane Svaret paa de tusind Spørgsmaal, du stiller mig, naar jeg i Dag fortæller dig, at jeg har overværet min egen Begravelse.

Vi kan jo ikke løse den store Gaade straks, thi vi er et Menneske, men vi kan lade os faa en lille Anelse om den og foreløbig nøjes med det. Men vi maa gaa metodisk og systematisk frem. Du er et Barn, og jeg er din Lærer, og du skal lære Livet at kende og Døden og Evigheden, og du kan ikke stave endnu. Og som du er, er Verden. Den kan ikke stave endnu, men den skal lære det. Og I, som troede, at I havde naaet noget. I, som talte om Jeres Aarhundrede i Modsætning til Menneskehedens Barndom og andre Aarhundreders Historie. Min kære Ven, I kan ikke stave endnu.

Men nu er den nye Tid kommet, som det er bestemt, og I kan slette Jeres Historie ud. Thi I har levet i Menneskehedens Børnehave, og I skal først nu skue et Glimt af det himmelske Lys.

Og nu gaar din gamle Lærer.

Fader.

Min kære Dreng!

Jeg fortalte dig sidst, at jeg havde overværet min egen Begravelse, og det gjorde et dybt Indtryk paa dig, skønt det jo dog er ganske naturligt og en logisk Følge af alt, hvad du har oplevet, og alt, hvad jeg har fortalt. Men da det gjorde et saa dybt Indtryk paa dig, forlod jeg dig og lod dette Indtryk gemme sig i dit Sind, og der hviler det nu og spirer og vokser. Og saaledes saar jeg alle mine Sædekorn i din Tanke, og de vil spire og vokse, og du vil forstaa. Og saadan vil Verden forstaa. Thi saadan lærer man Børn Livet og Visdommen.

Men jeg maa nu gaa videre og fortælle dig, at jeg ved, hvad du tænkte, mens du begravede din Fader. Jeg var i din Moders Tanke og smilede til hendes Hjerte, og jeg klappede lille Søsters Kind.

Aldrig har Solen skinnet blidere end den Majdag, da I med Taarer paa Kinderne og kvalte af Graad bar den Gamle ud paa Kirkegaarden og sænkede Kisten i Jorden. Fuglene fløjtede i Taxtræerne, Blomsterne duftede paa Gravene, hvide Skyer sejlede blidt hen over den blaa Himmel. I kom med Kisten fra det mørke Kapel, hvor det tungsindige Orgel havde mumlet, og hvor I med bøjede Hoveder havde siddet med de sortrandede Salmer i Hænderne. Dørene sloges op, og I traadte ud i den lysende, straalende, kvidrende Dag.

Kun *jeg* saa Dagen, min kære Søn. Den, I græd over, smilede til Solen. Jeg, som fik Graaden til at ryste Jeres kære Struber, jeg var hos Jer, og jeg var lykkelig. Jeg følte Guds Smil, og tusind ømme Toner skælvede i mig. Tusind yndige Farver og Millioner Fugles yndige Fløjten, tusind kærlige Blikke fra kærlige Øjne omgav mig. Og I græd, og I bar mig til mit sidste Hvilested.

Begriber du det straalende, jeg fortæller dig nu, min kære Dreng? Kun jeg saa Livet, kun jeg saa Solen, kun jeg jublede og elskede, elskede, elskede Jer. Men jeg kunde ikke græde, og jeg kunde ikke have Medynk med Jer, for jeg var Aand, og jeg var guddommelig, og jeg vidste, at I var Aand, og I var guddommelige, og at I alle

skulde se Guds Smil. Og Sorg og Bekymring kendes ikke her, thi der findes intet sørgeligt i Verden uden det, I tror. Men naar I er døde, vil I vide som jeg, at det sørgelige det er Menneskenes Indbildning, fordi de ikke kender Gud og ikke skal kende ham, men skal være Mennesker, saa længe de lever Livet, som er Guds Gave til Aanden. Men det kan du ikke forstaa nu og spørger igen. Men engang vil du blive klogere.

Min kære, lille forfængelige Søn, jeg kendte dit Hjerte den Dag, du begravede din Fader. Da jeg levede sammen med dig, kendte jeg det ogsaa, men jeg havde ikke gransket det. Men jeg levede med dig og tænkte med dig uden at vide det, saadan som Mennesket lever med den, han elsker, tit uden at forstaa det eller tænke over det. Men da jeg var død og forstod alt, saa elskede jeg dig mere end før, og nu elsker jeg dig over al Beskrivelse, saadan som vi alle elsker her. Thi Kærlighed gennembæver hele Atmosfæren og Evigheden.

Og jeg skal vise dig, at jeg kendte dit lille forfængelige Hjerte. Thi sad du ikke dèr i Kapellet og tænkte paa, hvordan du vilde tage dig ud, naar du om lidt tog i Stroppen paa din Faders Kiste og bar den ud i Solskinnet. Var det ikke en

mærkelig lille Tanke, som sneg sig ind i dig? Du har senere i dit Liv grublet lidt over, hvordan du kunde være saa mærkelig i din Sorg. Thi du elskede mig over alt paa Jorden, og du græd de bitreste og skønneste Taarer for din elskede, lille arrige Fader. Og er det ikke mærkeligt, at jeg kender denne lille lumske Hemmelighed, som du skjulte dybt i dit Hjerte og ikke engang tør tage frem for dig selv, fordi du skammer dig, skønt du ved, at du ikke behøver det?

Og jeg vil betro dig nu, at jeg kendte din Tanke, for det var min egen. Jeg var i Solstraalen, som faldt paa dine Taarer gennem Kapellets Vindue, jeg var i Duften, som steg op fra Roserne paa min Kiste. Jeg kyssede din Moders Hjerte, og jeg varmede lille Søsters Sjæl, og jeg satte mig i min kære Drengs Tanke og fik et blasfemisk Indfald og gav dig det. Thi allerede dengang viste jeg dig paa en for dig uforklarlig Maade, hvordan en ukendt Stemme kan tale i din Tanke, og naar jeg nu fortæller denne lille Hemmelighed, brister al Tvivl, og du forstaar saa meget, og du ser Meningen med det Hele, du ser Logiken i det og alts Sammenhæng. Du kan ikke forklare dig selv, hvorfor du ser det, men engang vil du forstaa det. Og du vil lære Menneskene og dig selv, at der

ikke findes en Hemmelighed skjult i Menneskets Sjæl — som er en Hemmelighed.

Min kære Dreng, du vil nu spørge, og Tusind vil med dig spørge: Hvad sker der da, naar man er død? Hvilke Følelser har man? Hvad ser man?

Jeg tror, naivere Aander til naivere Mennesker har givet Forklaring paa dette Problem ogsaa. Nogle siger, man ser hvide solbeskinnede Kors, andre siger, man sover og længes, andre siger, man ser Farver og Bjerge. Du vil forstaa mig, naar jeg siger dig, at det altsammen kan være lige saa rigtigt, som det er forkert. Og hvad Mennesker hører om det, maa altid blive Menneskers Paafund, thi Mennesker kan ikke forstaa Sandheden om disse Ting og har ingen Begreber eller Ord at beskrive det med, og hvis de skal beskrive det, bliver det deres eget Værk, Resultat af deres egen Fantasi. Thi Aanden kan ikke forklare noget, som Mennesket ikke kan forstaa, men maa, hvis den vil tale, tale om et menneskeligt Begreb — og det findes ikke her.

Men vi er jo Digtere, min kære Søn, og vi to kan maaske digte lidt om det. Sandheden, som den er, kan vi ikke sige, for vi kender den ikke, for du har ikke mere end Øjne, Hjerte, Forstand og Sanser. Forøg dine Øjnes Antal med Tusinder,

forøg dine Sanser med Millioner nye Sanser, som du ikke kender — og du kunde maaske ane en lille Del af det mærkelige, som er ubegribeligt.

Men lad os digte om Sandheden, saa du forstaar det. Og lad os sige Sandheden, saa den bliver et Digt.

Og det er Sandhed og det er Digt, naar jeg siger dig, at Aanden forlader Legemet og favnes af tusind milde Hjerter og føres Millioner af Mile ud i det uendelige Rum. Og det er Digt, men det er Sandhed, naar jeg siger, at Aanden gynger i Atmosfæren i usigelig Ømhed, i øm Usigelighed, i Toner og Farver, i Sol og Duft. Langt, langt føres den og blidt favnes den og kærligt gribes den af kærlige Arme og svæver, glider, gynger og synger bort og ser Guds Smil i Aftenrøden.

Og det er Digtet om Sandheden og Sandheden om Digtet, naar jeg siger dig, at Aanden føres i Toner og Blomsterduft til de underfulde Skove, hvor Træernes Blade er Barnets Smil, hvor Blomsterne paa Engen er Dyrets Uskyld, hvor Lyset i Luften er Moderens Ømhed, hvor Mulden paa Marken er Mandens Kraft. Og der gynger Aanden i usigelig Lykke, og Dagen er som Morgendug, og Natten er som Blomsterduft, og Morgenrøden og Aftenrøden er Guds Smil.

Straalende skønt er det Eventyr, som er Sandhed, og den Sandhed, som er Eventyr. Og vi vil fortælle Verdens sorgfulde Mennesker dette Eventyr, og vi vil hviske denne Sandhed til de taareblændede Mennesker.

Gud smiler til Verden.

Fader.

